

ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

“...การชำระคดีสินความ
ในโรงศาล เป็นเครื่องประกอบ
รักษาให้ความยุติธรรมเป็นไป
ถ้าจัดได้ดีขึ้นเพียงใดประโยชน์
ความสุขของราษฎรก็จะเจริญ
ยิ่งขึ้นเท่านั้นขอให้กรรมเนียม
ยุติธรรมนี้จงเจริญรุ่งเรือง
แผ่ไพศาล และเจริญกิจการ
อยู่ชั่วฟ้าและดิน...”

พระราชปรารภในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961133734

ISBN : 974-85987-7-2

วันที่ ๑๓ / ๑๒ / ๕๓
เลขทะเบียน ๙๓ ๑๖๑๖ ๑๖.๑
เลขหมู่ KT
10A.3
๓ 3๖4
2๕43

หนังสือที่ระลึก

เนื่องในโอกาสเปิดทำการ
ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

วันพฤหัสบดีที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ
"เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"
แล้วทรงหลั่งน้ำทักษิโณทก ตั้งพระราชสัจสัตยาธิฐานจะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
ปกครองราชอาณาจักรไทย โดยทศพิธราชธรรมจรรยา

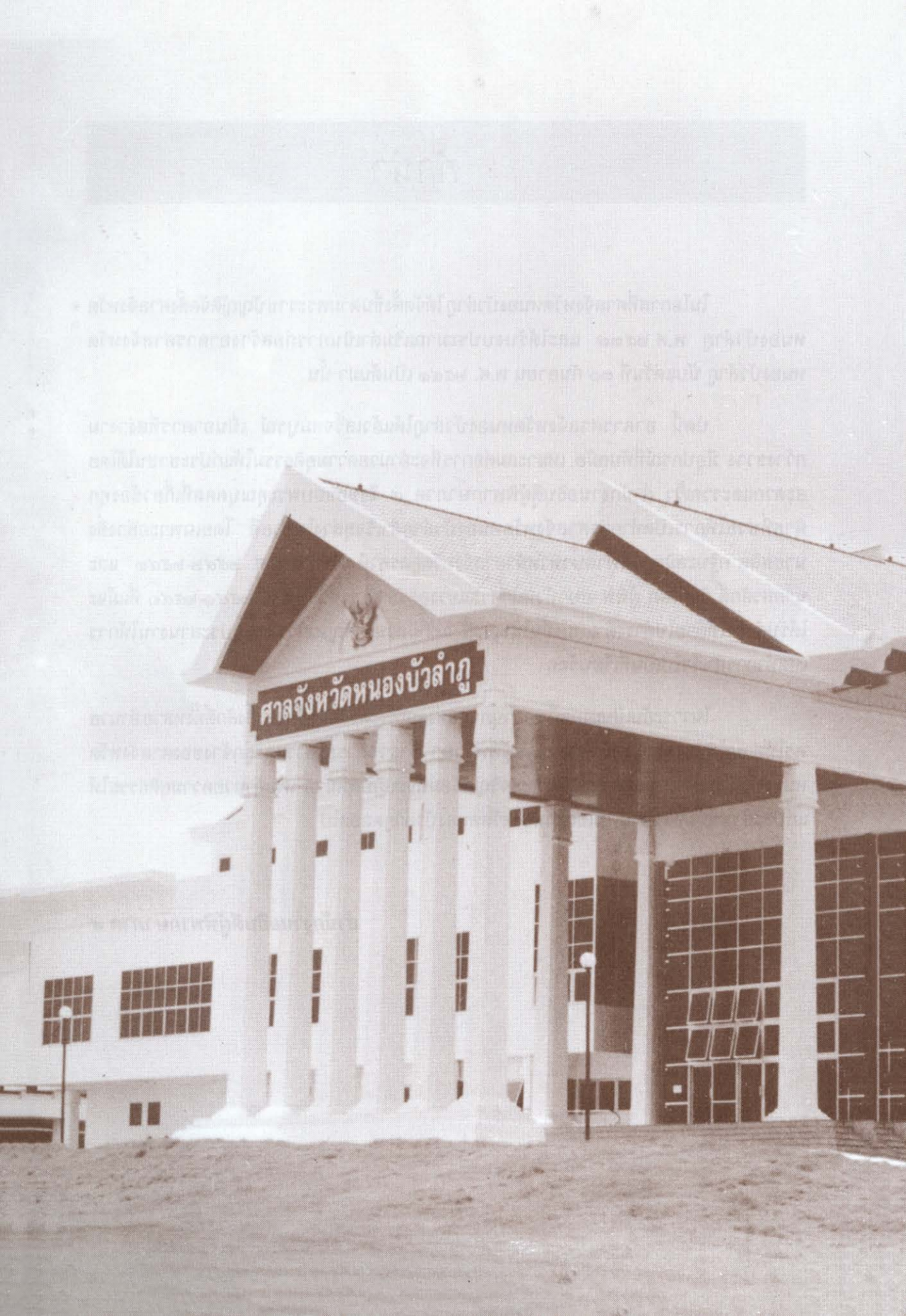
คำนำ

ในโอกาสที่ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๗ และได้รับงบประมาณเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดหนองบัวลำภู นับแต่วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา นั้น

บัดนี้ อาคารศาลจังหวัดหนองบัวลำภูได้แล้วเสร็จสมบูรณ์ เป็นอาคารที่สง่างามกว้างขวาง มีอุปกรณ์ที่ทันสมัย เหมาะสมต่อการที่จะอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้โดยสะดวกและรวดเร็ว สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ จึงขอขอบพระคุณบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ช่วยให้การเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภูสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายชลิต กฤษณะสมิต ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๓ และ นายสรศักดิ์ จันเกษม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงอุดรธานี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๓ ที่แม้จะได้รับคำสั่งให้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นในขณะนี้ แต่ก็มีส่วนสำคัญในการติดต่อประสานงานให้การเปิดทำการสำเร็จไปเป็นที่เรียบร้อย

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ขออัญญาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์ทั้งหลายอำนาจพรให้ท่านผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ท่านผู้พิพากษา ข้าราชการตุลาการและลูกจ้างของศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ประสบแต่ความสุขความเจริญพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี ในเขตศาลจังหวัดหนองบัวลำภูตลอดไป

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔

ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู	๑
ภาคผนวก ๑ พระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๖	
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๗	๒๑
แนะนำจังหวัดหนองบัวลำภู	๒๗
ภาค ๔ จากอดีตสู่ปัจจุบัน	๔๓
ภาคผนวก ๒ เอกสารราชการของศาลมณฑลอุดร	
เกี่ยวกับคนในบังคับฝรั่งเศส	๖๗
ภาคผนวก ๓ คำพิพากษาของศาลมณฑลร้อยเอ็ด	๘๓
โครงสร้างศาลยุติธรรม	๙๗
แผนภูมิแสดงศาลยุติธรรมและข้าราชการตุลาการ	๑๐๓
แผนภูมิแสดงการจัดแบ่งงานธุรการภายในศาลยุติธรรม	๑๐๗
การดำเนินคดีในศาลชั้นต้น	๑๑๑
โครงสร้างการดำเนินคดีแพ่งโดยสังเขป	๑๑๔
โครงสร้างการดำเนินคดีอาญาโดยสังเขป	๑๑๖
การติดต่อราชการศาลยุติธรรม	๑๑๙
หมายเลขโทรศัพท์ในการติดต่อราชการศาลยุติธรรม	๑๓๑
คำถาม - คำตอบน่ารู้เกี่ยวกับคดีมโนสำเนา และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก	๑๓๙
ภาคผนวก ๔ ตัวอย่างเอกสารในคดีมโนสำเนา และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก	๑๔๙
บรรณานุกรม	๑๘๑
คำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษา ๔	๑๘๓
รายนามผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์หนังสือ	

ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู *

เนื่องจากเมืองหนองบัวลำภู เป็นเมืองเก่าแก่แต่โบราณ ก่อนที่จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของศาลจังหวัดหนองบัวลำภู จึงควรที่จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเมืองหนองบัวลำภูพอเป็นสังเขปก่อน

หนองบัวลำภู เป็นเมืองโบราณที่มีประวัติยาวนานไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ปี เดิมเป็นดินแดนขึ้นต่อกรุงศรีสัตนาคณหุต (เวียงจันทน์) มีชื่อว่า “เมืองหนองบัวลุ่มภูนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน”

เมื่อ พ.ศ.๒๑๑๗ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ตามเสด็จสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช พระราชบิดายกกองทัพเพื่อไปตีกรุงศรีสัตนาคณหุตอาณาจักรล้านช้าง ในการเสด็จศึกครั้งนี้ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ยกพลมาพักบริเวณริมหนองบัวอยู่ระยะหนึ่งจนเกิดประชวรเป็นไข้ทรพิษ จำเป็นต้องเสด็จยกทัพกลับ จึงเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่ง

ใน พ.ศ.๒๓๑๐ ตรงกับรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี พระวอ พระตา ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของพระปทุมวราช

สุริยวงศ์ (ท้าวคำผง) ผู้สร้างเมืองอุบลราชธานี ทำการรวบรวมสมัครพรรคพวก หลบหนีจากการปกครองของพระเจ้าศิริบุญสารกษัตริย์ลาวผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ มาตั้งหลักปักฐานสร้างค่ายประตูล้อมรอบอย่างมั่นคงที่เมืองหนองบัวลำภูแห่งนี้เรียกว่า “ค่ายพระวอ พระตา” อันปรากฏหลักฐานกำแพงหินบนภูพานจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งเมืองเวียงจันทน์ยกทัพ มารุกรานทำให้เป็นเมืองร้างอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระปทุมเทวาภิบาล เจ้าเมืองหนองคาย ได้แต่งตั้งพระวิชัยโตมกมฺุทธเขต มาสร้างเมืองเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบานขึ้นใหม่ และเปลี่ยนชื่อเรียกว่า “เมืองกมฺุทธไสยบุรีรัมย์ หรือ กมฺุทาสัย” มีฐานะเป็นเมืองเอก ^(๑)

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่หนองบัวลำภู

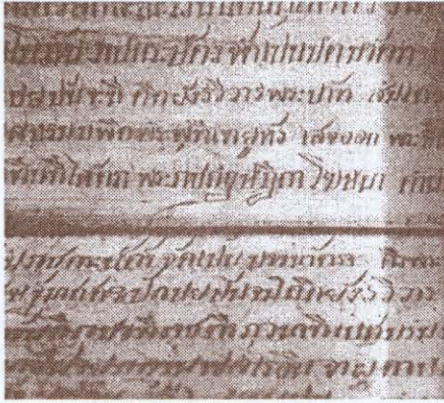
* เรียบเรียงโดย นายสุทธิโชค เทพไตรรัตน์ รองอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ พ.ศ.๒๕๔๒ - ปัจจุบัน
(๑) จังหวัดหนองบัวลำภู, สรุปข้อมูลสำคัญ จังหวัดหนองบัวลำภู มีนาคม ๒๕๔๐

ประกาศแต่งตั้งผู้ครองเมืองกมุทาสัยบุรีรัมย์ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ *

* กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, การแต่งตั้งขุนนางไทยสมัยรัชกาลที่ ๕

หมายเหตุ กรอบลายทอง เป็นกรอบสลัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ขุนนาง

กฎหมายลักษณะครอบครัวจารึกบนใบลาน
ใช้ในเมืองหนองบัวลำภูมาแต่โบราณ

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๖๙ ถึง ๒๓๗๑ ได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ขึ้น และได้มีความเกี่ยวข้องกับเมืองหนองบัวลำภู อยู่ตอนหนึ่งตามสำเนาลายพระหัตถเลขา ของสมเด็จพระยาตากษัตริย์ราชานุกาฬ ทูล สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ ความว่า

“.... ในสมัยรัชกาลที่ ๓ กรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อเจ้าอนุวงศ์เจ้ากรุงธนบุรีเป็นกบฏ

ยกกองทัพมายึดเมืองนครราชสีมา ครั้นรู้ว่าที่ในกรุงเทพฯ เตรียมกองทัพใหญ่จะขึ้นไป จึงถอยหนีกลับไปตั้งรับที่หนองบัวลำภู ได้รับกับกองทัพไทยเป็นสามารรถ เมื่อหม่อมฉันไปได้รับคำสั่งแจ้งที่เมืองอุดรว่า หนองบัวลำภูนั้นคือเมืองกุมทาสัย ซึ่งยกขึ้นเป็นเมืองเมื่อในรัชกาลที่ ๔ หม่อมฉันกลับลงมากรุงเทพฯ ได้มีท้องตรา ให้เปลี่ยนชื่อเมือง กุมทาสัย ซึ่งลดลงเป็นอำเภอในเวลานั้น กลับเรียกชื่อเดิมว่า “อำเภอหนองบัวลำภู” ดูเหมือนจะยังใช้อยู่จนบัดนี้....”^(๒)

ความข้างต้นสอดคล้องกับประวัติของเมืองที่ว่า ในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ พระยาวิชัยเขตมณฑลเทศาภิบาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระวิจารณ์กมุทธกิจ มาปกครองและเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น “เมืองหนองบัวลำภู” ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ทางกรมได้เปลี่ยนฐานะเป็นอำเภอชื่อว่า “อำเภอหนองบัวลำภู”^(๓)

พระวิจารณ์กมุทธกิจ ซึ่งมาปกครองเมืองกมุทธไสยา หรือหนองบัวลำภู ได้ทำหน้าที่ผู้พิพากษาด้วย เนื่องจากในขณะนั้นข้าหลวงพิเศษ สำหรับจัดการศาลหัวเมือง ยังมีได้ออกไปจัดการศาลหัวเมือง ในมณฑลฝ่ายเหนือ ซึ่งรวมทั้งศาลเมืองกมุทธไสยา หรือหนองบัวลำภูให้เข้ามาอยู่ในกระทรวงยุติธรรม อำนาจในการตัดสินคดีจึงยังคงอยู่ที่เจ้าเมืองและกรมการเมือง โดยหัวเมืองฝ่ายเหนือขึ้นอยู่กับสมุหนายก หรือฝ่ายมหาดไทย ตามประเพณีการปกครองแต่เดิม

^(๒) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, สำนัสมเด็จ เล่ม ๖

^(๓) จังหวัดหนองบัวลำภู, เรื่องเดียวกัน

บัญชีศาลหัวเมือง ๑๗ เมืองในมณฑลฝ่ายเหนือ
 แนบท้ายหนังสือ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
 ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ร.ศ. ๑๑๙

๑	เมืองนครเขื่อนขันธ์	พระภิเนษกริมวิสิทธิ์	ผู้พิพากษา
๒	เมืองภูเวียง	หลวงชำนาญโชติ	ท. พ.
๓	เมืองคำชะโนด		
๔	เมืองสกลนคร	พระชนมสารภักดิ์เชษฐ์ (เมธ.)	พ. "
๕	เมืองวารนาภ	พระพรหมเชษฐ์	พ. "
๖	เมืองมัญจาคีรี	หลวงมัญจาคีรี (เมธ.)	พ. "
๗	เมืองมุกดาหาร	พระวิจารณ์วิกรม (เมธ.)	พ. "
๘	เมืองหนองหาร	พระวิจารณ์วิกรม (คำพ.)	พ. "
๙	เมืองกุมภวาปี	หลวงทรงโชติ	ท. พ.
๑๐	เมืองขอนแก่น		
๑๑	เมืองนครพนม	พระสุรภักดิ์เมธี (ภม.)	พ. "
๑๒	เมืองเดช	หลวงสุวรรณโชติ	ท. พ.
๑๓	เมืองมุกดาหาร	ว่าที่พระวิจารณ์วิกรม (เมธ.)	พ. "
๑๔	เมืองโพนพิสัย	พระชนมภักดิ์โชติ (จันท.)	พ. "
๑๕	เมืองโซ่พิสัย	พระวิเศษไชยศรี (ทะ.)	พ. "
๑๖	เมืองท่าแขก	พระภินทรเทพนารถ	พ. "
๑๗	เมืองโพนพิสัย	พระวิจารณ์วิกรม	พ. "

ในหนังสือของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ร.ศ.๑๑๙ (พ.ศ.๒๔๔๓) กราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ศาลหัวเมือง ๑๗ เมืองในมณฑล ฝายเหนือ ใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญามีโทษหลวง ร.ศ.๑๑๕ และพระธรรมนูญ

ศาลว่าการมณฑลลาวพวน ณ บ้านหมากแข้ง ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖)

ศาลหัวเมือง ร.ศ.๑๑๔ กับ ประกาศสำหรับข้าหลวงพิเศษ จะกำหนดโทษผู้แพคดี ร.ศ.๑๑๕ ทั้งนี้เพื่อให้ใช้วิธีพิจารณาใหม่ อันเป็นการสะดวกรวดเร็วขึ้น และได้วางกำหนดโทษผู้ต้องหา ให้ปรากฏลงในคำตัดสินด้วย ในหนังสือดังกล่าวมีบัญชีชื่อ ศาลหัวเมือง ๑๗ เมือง กับชื่อ ผู้พิพากษา ซึ่งรวมทั้ง พระ วิจารณ์มุกทิก (เสื่อ) ผู้พิพากษา เมืองกมฺุทธาไศรย^(๔)

นับแต่ ร.ศ.๑๑๘ (พ.ศ.๒๔๔๒) ซึ่งมีการเปลี่ยนชื่อมณฑลลาวพวนเป็นมณฑลฝายเหนือ ปรากฏหลักฐานว่า เมืองกมฺุทธาไสย ร่วมกับเมืองอื่น รวม ๑๒ เมือง ขึ้นกับมณฑลฝายเหนือ คือ เมืองหนองคาย หนองหาน ขอนแก่น ชนบท หล่มศักดิ์ กมฺุทธาไสย* สกลนคร ชัยบุรี โพนพิสัย ท่าอุเทน นครพนม มุกดาหาร

ต่อมา ร.ศ.๑๑๙ (พ.ศ.๒๔๔๓) ได้เปลี่ยนชื่อมณฑลฝายเหนือ เป็นมณฑลอุดร และ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า เมืองที่จัดแบ่งไว้ในมณฑลอุดรมี มากเกินความจำเป็นในการปกครอง จึงทรงรวมหัวเมืองในมณฑล เป็นบริเวณซึ่งมีฐานะเท่า จังหวัดเพื่อให้เหมาะสมแก่การปกครอง และโปรดให้ยุบเมืองจัตวาบางเมืองลงเป็นอำเภอ ส่วน อำเภอใดที่เคยเป็นเมืองขึ้นกับเมืองที่ตั้งเป็นบริเวณ หรือสมควรจะให้ขึ้นกับบริเวณใด ก็ให้รวมเข้า ไว้ในบริเวณนั้น โดยโปรดให้แบ่งออกเป็น ๕ บริเวณ คือ บริเวณหมากแข้ง บริเวณพาศี บริเวณ ธาตุพนม บริเวณสกลนคร และบริเวณน้ำเหือง

(๔) กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, เอกสาร ย๘/๒๒(๒) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๐๙/๕๔๗๗ ลงวันที่ ๒๔ เดือน ตุลาคม ร.ศ.๑๑๙

* ชื่อเมืองมีการใช้ตัวสะกดแตกต่างกันไปบ้าง ซึ่งจะคงไว้ตามที่ระบุในเอกสารแต่ละฉบับ

สำหรับเมืองกมุทธาไสย กับเมืองอื่นอีก ๖ เมือง คือ บ้านหมากแข้ง เมืองหนองคาย เมืองหนองหาร เมืองกุมภวาปี เมืองโพนพิสัย เมืองรัตนวาปี ขึ้นกับบริเวณหมากแข้ง ตั้งที่ว่าการบริเวณที่บ้านหมากแข้ง ซึ่งเป็นที่ตั้งของที่ว่าการมณฑลอุดรด้วย

ใน พ.ศ.๒๔๕๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการว่าเนื่องจากลักษณะการปกครองที่แบ่งเป็นบริเวณมีฐานะเทียบเท่าเมือง แต่ชื่อยังคงใช้คำว่า “บริเวณ” เพื่อให้การเรียกชื่อไม่สับสนจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงมหาดไทย จัดดำเนินการรวมหัวเมืองมณฑลอุดร เข้าเป็นเมืองจัตวา รวม ๗ เมือง คือ เมืองอุดรธานี เมืองขอนแก่น เมืองเลย เมืองสกลนคร เมืองนครพนม เมืองหนองคาย และเมืองโพนพิสัย

สำหรับเมืองอุดรธานี นั้น ได้รวมเมืองกมุทธาไสย เมืองกุมภวาปี เมืองหนองหาร อำเภอบ้านหมากแข้ง ตั้งเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า “เมืองอุดรธานี” เป็นที่ตั้งที่ว่าการมณฑลอุดรและได้มีพิธีตั้งเมืองอุดรธานี ในวันที่ ๑ เมษายน ร.ศ.๑๒๗ (พ.ศ.๒๔๕๑) ซึ่งได้ปรากฏชื่อพระวิจารณ์กมุทธกิจ ในบัญชีรายนามผู้ที่ออกทรัพย์ในงานเปิดเมืองอุดรธานี แต่ได้ระบุว่าพระวิจารณ์กมุทธกิจ มีตำแหน่งเป็นนายอำเภอเมืองกมุทธไสย ^(๔)

ศาลพระภูมิเก่าแก่ ยังคงหลงเหลืออยู่ที่หนองบัวลำภูปัจจุบันนี้

^(๔) กระทรวงมหาดไทย, สำเนาที่ ๑๓๔๐ รับวันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ.๑๒๗ บัญชีรายนามผู้ที่ออกทรัพย์ในงานเปิดเมืองอุดรธานี

สำเนาหนังสือของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาตำราจราชานุภาพ กราบทูลพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรพันธุ์ ราชเลขานุการ เกี่ยวกับพิธีตั้งเมืองอุดรธานี

(สำเนา)

ที่ ๒๑๐/๘๘๐

ศาลาว่าการมหาดไทย

วันที่ ๒๗ เดือนเมษายน ร.ศ.๑๒๗

กราบทูล พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนสมมตอมรพันธุ์ ราชเลขานุการ ทรงทราบ

ด้วยเกล้าฯ ได้รับในบอกพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ข้าหลวงเทศาภิบาล สำเร็จราชการมณฑลอุดร ที่ ๓/๓๑ ลงวันที่ ๗ เมษายน ร.ศ.๑๒๗ ว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองกุมภภทาสัย ๑ เมืองกุมภวาปี ๑ เมืองหนองหาร ๑ อำเภอบ้านหมากแข้ง ๑ ตั้งเป็นเมืองจัตวา "เรียกว่าเมืองอุดรธานี" นั้น พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร เห็นว่าการที่ตั้งเมืองใหม่เช่นนี้ควรต้องมีพิธีเพื่อให้เป็นศรีสวัสดิ์มงคลและแสดงความรื่นเริง เพราะฉะนั้นพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตรนลข้าราชการ จึงได้พร้อมกันออกทรัพย์รวมเป็นเงิน ๘๒๗ บาท ได้เริ่มจัดการพิธีเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ร.ศ.๑๒๖ เวลาบ่าย ๕ โมง ได้อาราธนาพระสงฆ์ ๕๐ รูปเจริญพระพุทธมนต์ที่ปราสาทกลางเมืองอุดรธานี เวลาค่ำมีการะโหรีศพและดอกไม้เพลิง ครั้นรุ่งขึ้น วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ.๑๒๗ เวลาเช้าข้าราชการได้พร้อมกันถวายอาหารบิณฑบาตและเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์ ๕๐ รูป เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จแล้ว จึงได้อ่านประกาศตั้งเมืองที่ปราสาทพร้อมด้วยข้าราชการทหารพลเรือน ตลอดจนกำนันผู้ใหญ่บ้านและประชาชนทั้งหลาย เมื่อเสร็จการอ่านประกาศแล้วพระสงฆ์ ๕๐ รูป ได้สวด ไชยันตี แคนวงและพินพาทย์ได้ทำเพลงสรรเสริญพระบารมี ข้าราชการ พ่อค้าและประชาชนได้ให้ถวายไชยมงคล ๓ ครั้ง เมื่อถึงเวลาค่ำได้มีการเลี้ยงและการละเล่นจุดดอกไม้เพลิง รุ่งขึ้นวันที่ ๒ เมษายน ได้มีการเลี้ยงอาหารกำนันผู้ใหญ่บ้านและมีการละเล่นเหมือนอย่างวันก่อน รวมเวลาที่กระทำพิธีตั้งเมืองอุดรธานี ๓ วัน พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร และบรรดาข้าราชการที่ได้ออกทรัพย์มีนามและจำนวนเงินตามบัญชี ซึ่งได้ถวายมาพร้อมกับจดหมายนี้พร้อมกัน ขอพระราชทานถวายพระราชกุศล มีความในบอกดังนี้

ขอได้ทรงนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ความสมควรแล้วแต่จะโปรด

ดำรง

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

สำเนาที่ ๑๓๘๐ กระทรวงมหาดไทยรับวันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ.๑๒๗/
 ราษฎรชื่อนามผู้ฟ้องกรรพชในงานเปิดเมืองอุดรธานี

รายนาม	ตำแหน่ง	เมือง	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
			ป.	ธ.	
พระชาติสุริยราช	ข้าหลวงเทศา	หมากแข้ง	๑๓๐	-	
พระชาติสุนทร	ข้าหลวง	นครพนม	๓๕	-	
พระชาติไสยสรเดช	นายอำเภอ	โพนพิสัย	๑๐	-	
พระรามฤทธิ	ข้าหลวง	เมืองเดช	๑๐	-	
ขุนวรภักดีพิบูลย์	ข้าหลวงมหาดไทย	อุดรธานี	๒๐	-	
หลวงพิเชษ	พ่อบรรณ	อุดรธานี	๑๐	-	
หลวงวิเศษ	ข้าหลวงสรรพากร	อุดรธานี	๒๐	-	
นายสดจางรอง	-	อุดรธานี	๑๐	-	
หลวงบริรักษ์	ข้าหลวงคลัง	อุดรธานี	๒๐	-	
หม่อมเจ้าคำจอก	ผู้ช่วยข้าหลวงคลัง	อุดรธานี	๘	-	
ขุนอักษรเสนา	เสนาธิการ	อุดรธานี	๑๐	-	
ขุนประจิดศรีวิกรม	ว่าที่ยกบโศรมือ	อุดรธานี	๑๕	-	
ขุนโคตร	-	อุดรธานี	๕	-	
นายถิง	เสมียน	อุดรธานี	๕	-	
ขุนสวัสดิ์	-	อุดรธานี	๕๕	-	
นายคอม	เสมียน	อุดรธานี	๑	-	
หลวงพจนันต์คอก	ข้าหลวงรวบรวมการ	อุดรธานี	๑๕	-	
ขุนศรีเกษมศรี	ว่าที่ผู้พิพากษา	อุดรธานี	๒๐	-	
นายบุญช่วย	ยกบัตรศาล	อุดรธานี	๖	-	
ขุนกัมไพโรธ	ผู้รับสารคดี	อุดรธานี	๑๐	-	
นายสิน	-	อุดรธานี	๕	-	
นายสาร	-	อุดรธานี	๒	-	
หมื่นแสง	พนักงานโปรสนีย์	หนองคาย	๑๐	-	
นายโพ	พนักงานโปรสนีย์	อุดรธานี	๖	-	
นายจารณ	ผู้พิพากษา	เมืองเดช	๑๐	-	
ท่าการร้อยเอกฉิม	แทนผู้บังคับการ	อุดรธานี		-	
นายเอษ	พนักงานบาญชี	อุดรธานี	๓	-	
นายจันดี	เสมียนคำรวจ	อุดรธานี	๓	-	
นายร้อยอุรุบนเอกคัล	คูตัวรวจ	อุดรธานี	๕๐	-	
ขุนอภิสิทธิ์พัทธ์	ปลัดเมือง	ขอนแก่น	๑๐	-	
นายวันเด	ล่าม	อุดรธานี	๑๐	-	
นายเจียม	เสมียนตรา	อุดรธานี	๑๐	-	
นายถัก	พนักงานแผนที่	อุดรธานี	๕	-	
นายอนุชาติวัฒนาธิคุณ	นายอำเภอ	เพ็ญ	๑๐	-	
นายบุญเพ็ญ	ปลัดอำเภอ	หนองหาร	๕	-	
พระวิจจานโกมุทภัก	นายอำเภอ	กมฺุทไสย	๕	-	
ขุนสมบัติใจราษฎร์	นายอำเภอ	กุมภวาปี	๑๐	-	
ขุนชนะการบริรักษ์	แพทย์	อุดรธานี	๕	-	
นายทอง	ภารโรง	อุดรธานี	๕	-	
พระบาทาลภูมิเขตร์	นายอำเภอ	อุดรธานี	๑๒	-	
ขุนชนะสาร	สมุหบาญชี	อุดรธานี	๕	-	
นายเวียง	ปลัดอำเภอ	อุดรธานี	๓	-	
นายกำป็น	เสมียน	อุดรธานี	๑	-	
นายพอง	เสมียน	อุดรธานี	๑	-	

เมืองกมฺุทธาไสย หรืออำเภอหนองบัวลำภู ได้มีฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของเมืองอุดรธานี ต่อเนื่องจากนั้นตลอดมาจนกระทั่งใน ปี พ.ศ.๒๕๓๖ รัฐบาลได้พิจารณาเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยว่า เนื่องจากจังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตกว้างขวางและมีพลเมืองมาก ดังนั้นเพื่อประโยชน์แก่การปกครอง การรักษาความมั่นคง และการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในท้องที่ สมควรแยกอำเภอหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอสวรรณคูหา ออกจากการปกครองของจังหวัดอุดรธานี รวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติ ตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ..... เข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ โดยมีร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ ๔ ฉบับ ดังนี้ คือ

๑. ร่างพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.....
(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)
๒. ร่างพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.....
(นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย กับคณะเป็นผู้เสนอ)
๓. ร่างพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.....
(นายไพรัช นุชิต เป็นผู้เสนอ)
๔. ร่างพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.....
(นายไชยา พรหมา และนายวิเชียร ขาวขำ เป็นผู้เสนอ)

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา และลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้งสี่ฉบับนี้และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้น คณะหนึ่งเพื่อพิจารณาโดยถือร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลัก ต่อมาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.๒๕๓๖ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๑๐

หนองบัวลำภูในอดีต ปี พ.ศ. ๒๔๗๗

ตอนที่ ๑๒๕ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๓๖ มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป กล่าวคือมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ จึงนับได้ว่า จังหวัดหนองบัวลำภูตั้งขึ้นนับแต่วันดังกล่าวเป็นต้นไป

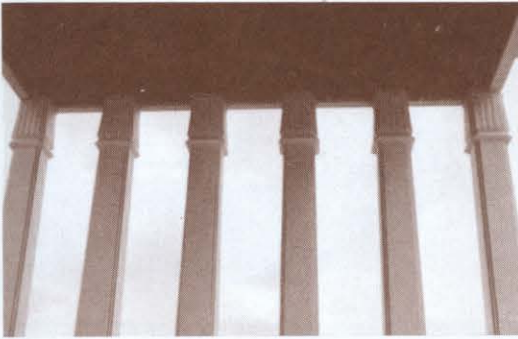
ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ในปัจจุบัน

ต่อมากระทรวงยุติธรรม โดยนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในขณะนั้นได้ พิจารณาเห็นว่า เนื่องจากมีการจัดตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู โดยแยกการปกครองออกจากจังหวัดอุดรธานี จึงสมควร จัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ให้มีเขตอำเภอรอบคลุม ตลอดท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อให้รับกับการตั้ง จังหวัดหนองบัวลำภู และเพื่อประโยชน์ในการอำนวย ความยุติธรรมแก่ประชาชนเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็น ระบบระเบียบเดียวกัน^(๒) จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู และร่างพระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ โดยมีสมาชิก

บันไดทางขึ้นหน้าศาล ➤

^(๒) กระทรวงยุติธรรม, ข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัด หนองบัวลำภู พ.ศ.....

เสาหลักแห่งความยุติธรรม

สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมายที่มีหลักการทำนองเดียวกัน คือ นายไชยา พรหมา และนายวิเชียร ขาวขำ เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดที่อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี พ.ศ..... ซึ่งต่อมา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.๒๕๓๗ ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้น และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๑ ตอนที่ ๖๑ ก ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗

ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.๒๕๓๗ มีสาระสำคัญว่า การเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู จะกระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เมื่อการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลแล้วเสร็จ และในระหว่างที่ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาเปิดทำการนั้น พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ได้กำหนดให้ศาลจังหวัดอุดรธานีมีเขตอำนาจตลอดถึงเขตศาลจังหวัดหนองบัวลำภู และให้ศาลแขวงอุดรธานีมีเขตอำนาจในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอนโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้วย บรรดาคดีของเขตท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลจังหวัดอุดรธานี หรือ ศาลแขวงอุดรธานี ในวันเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ให้คงพิจารณาพิพากษาในศาลจังหวัดอุดรธานี หรือศาลแขวงอุดรธานี แล้วแต่กรณี

บริเวณผู้มาติดต่อราชการ

หลังจากนั้นกระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู และบ้านพัก พร้อมสิ่งก่อสร้างประกอบอื่น ๆ กระทรวงยุติธรรมโดยนายสุประดิษฐ์ หุตะสิงห์ ปลัดกระทรวงยุติธรรมในขณะนั้น ในฐานะผู้ว่าจ้างได้ทำหนังสือสัญญาจ้างก่อสร้าง ฉบับลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๑ กับ บริษัท ลิทธิชัย เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด โดยนายสิทธิชัย

ห้องพักผู้พิพากษา

ภายในห้องธุรการ

ธรรมไกรสร กรรมการผู้มีอำนาจ มีสำนักงานใหญ่อยู่เลขที่ ๑๙๒/๘ ถนนราชวิถี แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้รับจ้าง ดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลขนาด ๓ ชั้น ๑๔ บัลลังก์ ๑ หลัง พร้อมชั้นจอดรถและอาคารบ้านพัก ได้แก่ บ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ๒ หลัง, บ้านพักผู้พิพากษา ๑๐ หลัง, บ้านพักจำศาล ๑ หลัง, บ้านพักเรือนแถวข้าราชการระดับ ๕-๖ จำนวน ๔ หน่วย และบ้านพักเรือนแถวข้าราชการระดับ ๓-๔ จำนวน ๒๐ หน่วย กับระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ท่อระบายน้ำคอนกรีต พร้อมบ่อพัก ถนน ลานจอดรถพร้อมคันหินทางเท้า ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบปรับอากาศ รวมวงเงินทั้งสิ้น ๑๕๙,๘๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งบริษัท สิทธิชัย เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ผู้รับจ้าง ได้ทำการสร้างเสร็จเรียบร้อยถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาและส่งมอบให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง ทำการตรวจรับงานเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

อาคารศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์ราชการจังหวัดหนองบัวลำภูอยู่เคียงข้างกับอาคารศาลากลางจังหวัด และอาคารสำนักงานอัยการจังหวัดในแนวเดียวกัน

นอกจากนี้บ้านพักก็อยู่ในบริเวณศูนย์ราชการเช่นเดียวกัน โดยพื้นที่ของศูนย์ราชการจังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่บนที่สาธารณประโยชน์ "โสภักกหนอง" เนื้อที่ ๕๔๗ ไร่ ตำบลลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

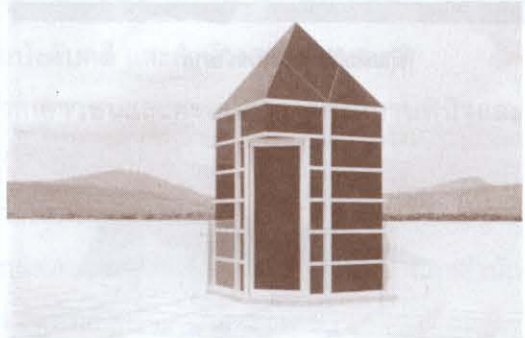
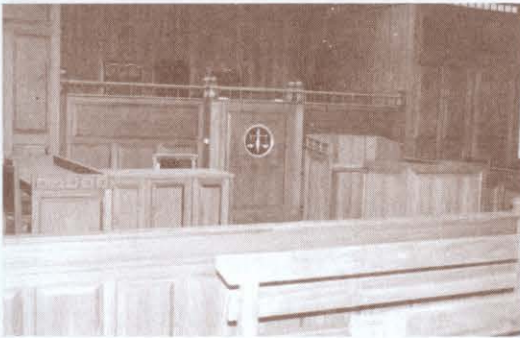

ทัศนียภาพบริเวณบ้านพัก เมื่อมองจากอาคารศาล

บัดนี้กระทรวงยุติธรรม โดยนาย สุกตน์ เงินหมื่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้เสนอพระกฤษฎีกา เข้าสู่การพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี และได้ผ่านความเห็นชอบโดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ลงพระปรมาภิไธย ประกาศเป็น พระกฤษฎีกากำหนดวันเปิดทำการศาลจังหวัด หนองบัวลำภู พ.ศ.๒๕๔๓ ในวันที่ ๑ มิถุนายน

๒๕๔๓ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู
สืบต่อไป

ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู รวม ๖ อำเภอ
ได้แก่ อำเภอหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา
และอำเภอนาวัง

บันไดหนีไฟรูปทรงปิรามิด

ขอบบัวหลังคาศาล

ภายในห้องพิจารณาคดี

บันไดทางขึ้นหน้าศาล

บ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

บ้านพักผู้พิพากษา

บ้านพักจำศาล

กลุ่มบ้านพักผู้พิพากษา และข้าราชการตุลาการ

บ้านพักข้าราชการตุลาการที่มีทัศนียภาพไกลเชิงเขา

สรุปความเห็นการใช้พื้นที่ในศูนย์ราชการ จังหวัดหนองบัวลำภู

อาคารศาล

พื้นที่ใช้สอย ไม่ได้กำหนดเนื้อที่สำหรับก่อสร้างอาคารศาลไว้แน่นอน เห็นสมควรกำหนดพื้นที่ใช้สอยไว้อย่างน้อย ๖ ไร่ โดยมีอาคาร ดังนี้

- อาคารศาลจังหวัด สำนักงานบังคับคดี และสำนักงานคุมประพฤติ
- อาคารศาลแขวง อาคารศาลเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- สักรองพื้นที่สำหรับอาคารศาลใหม่ในอนาคตอีก ๑ หลัง

อาคารศาลมีหลายหลังเนื่องจากแต่ละศาลเปิดทำการไม่พร้อมกัน และสำนักงานประมาณไม่มีนโยบายให้ก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่เพื่อสำหรับอนาคตระยะยาว

ตำแหน่งอาคาร ตำแหน่งอาคารทั้ง ๓ หลัง ควรอยู่ในกลุ่มเดียวกันตามที่กำหนดไว้ในผัง จำเป็นต้องใช้พื้นที่ว่างด้านทิศเหนือของอาคารศาลด้วย จึงควรสงวนพื้นที่ว่างดังกล่าวเพื่อใช้ก่อสร้างอาคารศาลในอนาคต

สถานแรกรับเด็กและเยาวชน

ไม่ได้เตรียมพื้นที่ไว้ สมควรจัดเตรียมพื้นที่ขนาดประมาณ ๓๐ ไร่ เพื่อก่อสร้างสถานแรกรับเด็กและเยาวชนดังกล่าว ซึ่งอาจจะอยู่แยกออกจากบริเวณศูนย์หลักนี้ได้

ที่พักอาศัย

กำหนดพื้นที่ไว้ ๑๕ ไร่ ซึ่งมีความเหมาะสม แต่เนื่องจากในผังมิได้กำหนดตำแหน่งก่อสร้างบ้านพักไว้ จึงเห็นสมควรกำหนดพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นบริเวณก่อสร้างบ้านพักข้าราชการกระทรวงยุติธรรม

รายนามคณะกรรมการตรวจการจ้าง ชุดที่ ๑

พ.ศ. ๒๕๔๐

๑. นายพิชิต คำแฝง	อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔
๒. นายสิทธิชัย โชคสวัสดิ์ไพศาล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี
๓. นางสุวงษา สุวรรณจุฑะ	ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๔. นายนรนารถ เพื่อนโกคา	หัวหน้าฝ่ายพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะ กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๕. นายพงศ์ศักดิ์ ภูมิน้ำเงิน	วิศวกรโยธา ๗ กองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๖. นายสุบรรณ วงศ์สมมาตร	สถาปนิก ๖ กองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

รายนามคณะกรรมการตรวจการจ้าง ชุดที่ ๒

พ.ศ. ๒๕๔๒

๑. นายประเสริฐ เขียนนิลศิริ	อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔
๒. นายชลิต กฐินะสมิต	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี
๓. นายพิษณุโรจน์ พลบูรณ์การ	ผู้อำนวยการกองออกแบบและก่อสร้าง วิศวกรโยธา ๗ กองออกแบบและก่อสร้าง
๔. นายพงศ์ศักดิ์ ภูมิน้ำเงิน	วิศวกรโยธา ๗ กองออกแบบและก่อสร้าง
๕. นายนรนารถ เพื่อนโกคา	หัวหน้าฝ่ายพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะ
๖. นายสุบรรณ วงศ์สมมาตร	สถาปนิก ๖ กองออกแบบและก่อสร้าง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

วิศวกรผู้ควบคุมงาน

นายไพรัช สุวรรณรัตน์

วิศวกรวิชาชีพ ๗

อัตรากำลังของศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

ข้าราชการตุลาการ

๑. นายวิเศษ นิ่มกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๒. นายวิบูลย์ ธรรมมะ	ผู้พิพากษา
๓. นายสมยศ ชัยประเสริฐ	ผู้พิพากษา

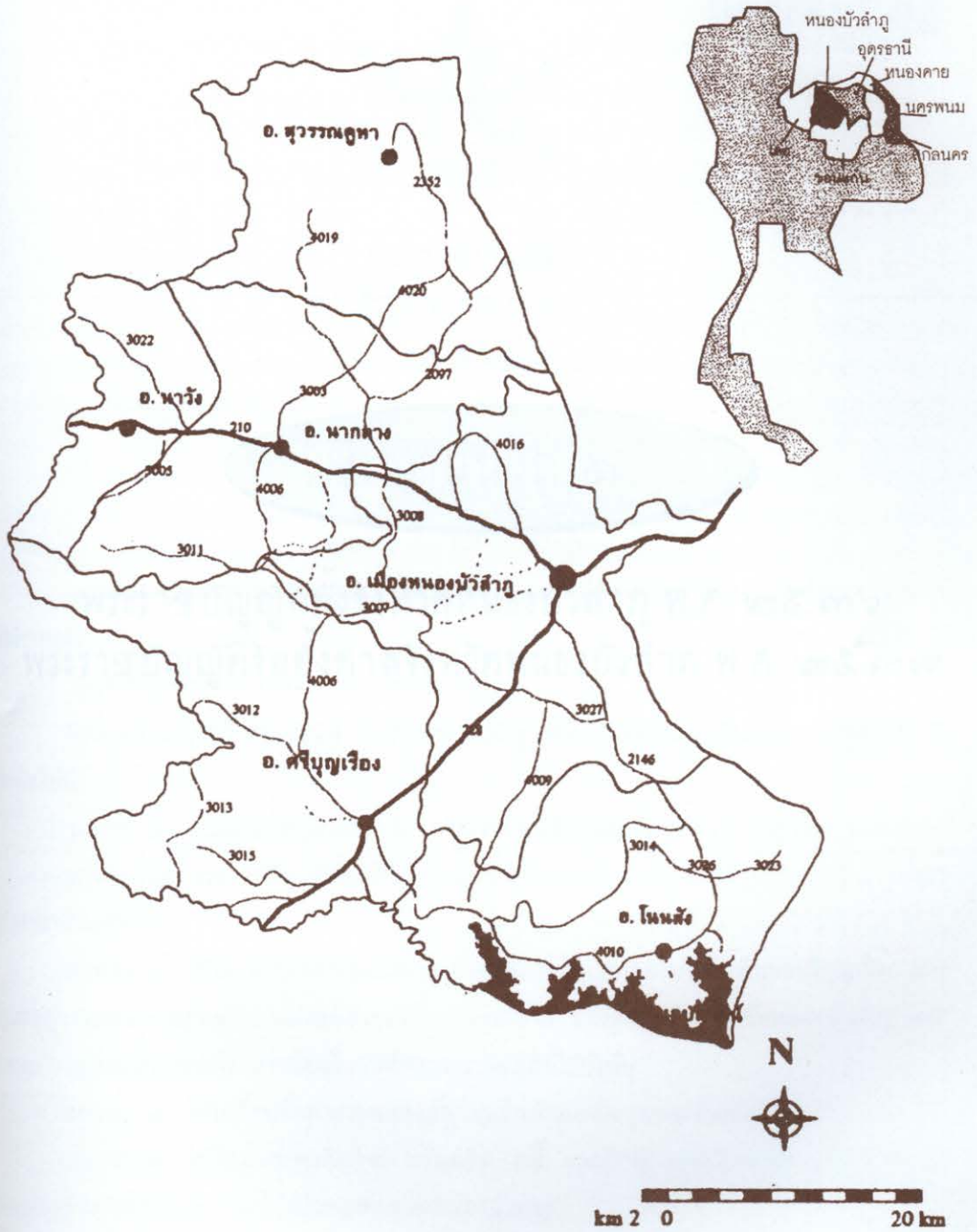
ข้าราชการธุรการ

๑. นางสาวภาวณา พิทักษ์	จำศาล (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗)
๒. นายกิตติศักดิ์ แก่นภักดี	รองจำศาล (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖)
๓. นางสาวพรวิไล ฉิมรักแก้ว	เจ้าพนักงานธุรการ ๕
๔. นายดาบตำรวจสวัสดิ์ รูปมะเลา	เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕
๕. นายพิทักษ์ มุลกาย	นิติกร ๕
๖. นายสาคร คำชื่น	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๔
๗. นางสาวประไพ ภูมูล	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๓
๘. นางสาวบุษบา คงผดุง	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๒
๙. นางสาวสุนิทย์ เหตุเกษ	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑

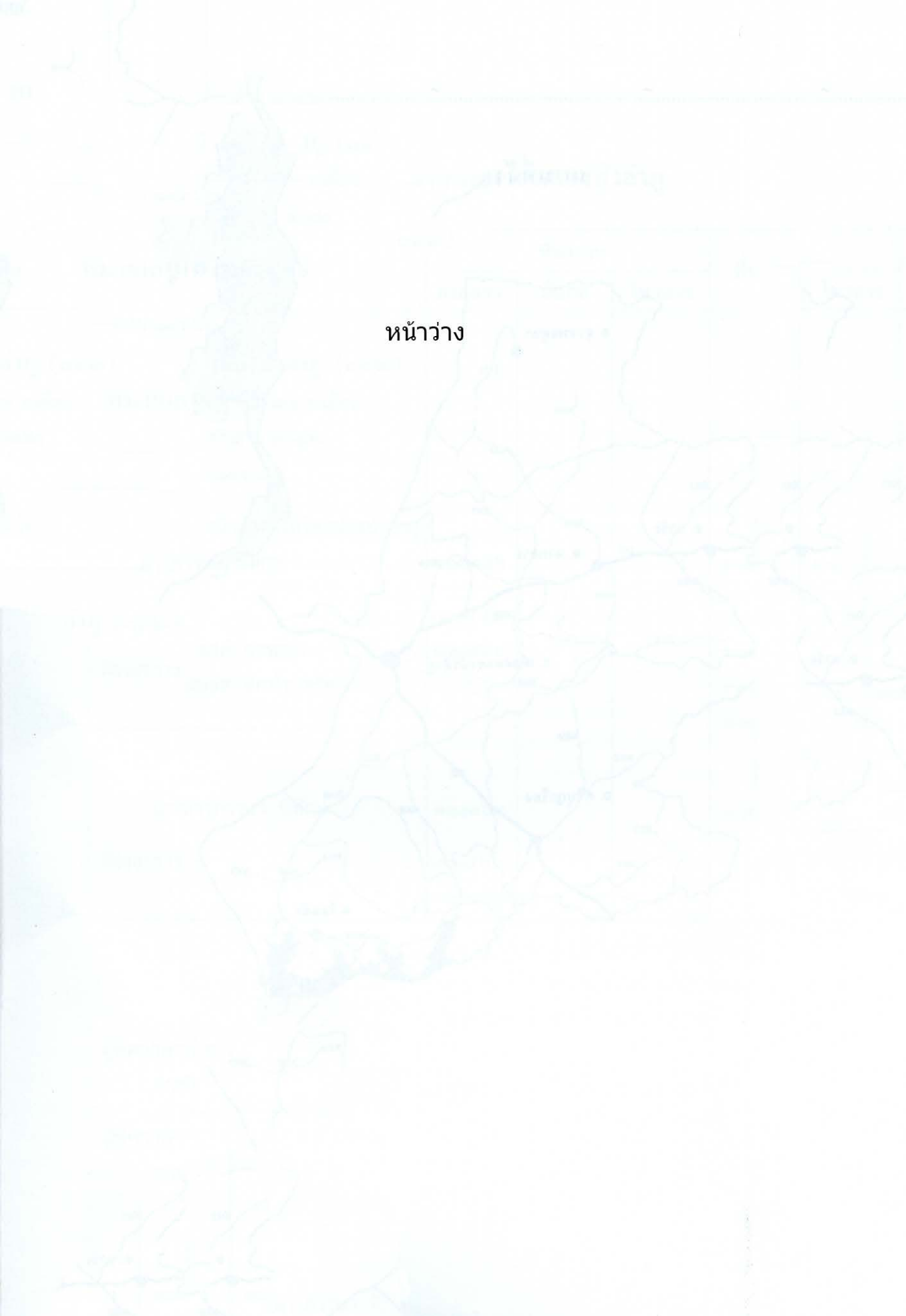
หมายเลขโทรศัพท์ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

ตำแหน่ง-ชื่อ	ที่ทำงาน			ที่บ้าน
	สายตรง	มือถือ	โทรสาร	
ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู (๐๔๒) ถ.หนองบัวลำภู-เลย อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู ๔๑๑๒๐ โทร. ๓๑๑๔๖๖-๗				
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดหนองบัวลำภู นายวิเศษ นิมกุล	๓๑๑๓๖๒			๓๑๑๓๖๘
ผู้พิพากษา นายวิบูลย์ ธรรมมะ	๓๑๑๔๕๙, ๓๑๑๔๖๐			๓๑๑๔๗๐
นายสมยศ ชัยประเสริฐ	"			๓๑๑๓๘๐
-----	"			๓๑๑๔๑๐
จำศาล นางสาวภาวนา พิทักษ์	๓๑๑๓๖๓			๓๑๑๔๒๑
ห้องธุรการ	๓๑๑๔๖๖, ๓๑๑๔๖๗			

แผนที่จังหวัดหนองบัวลำภู

หน้าวาง

ภาคผนวก ๑

พระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๖
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๗

๑ កម្មវិធី

- ៧៣៥៣ .គ.វ ក្រសួងមហាផ្ទៃខេត្តកំពង់ចាម
- ៧៣៥៣ .គ.វ ក្រសួងមហាផ្ទៃខេត្តកំពង់ចាម

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961133734

พระราชบัญญัติ
จังหวัดหนองบัวลำภู
พ.ศ. ๒๕๓๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

เป็นปีที่ ๔๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๖”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้แยกอำเภอหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอสุวรรณคูหา ออกจากการปกครองของจังหวัดอุดรธานี รวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู และมีเขตท้องที่ตามอำเภอดังกล่าวมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔ ให้เปลี่ยนชื่ออำเภอหนองบัวลำภูเป็นอำเภอเมืองหนองบัวลำภู

มาตรา ๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ และสิทธิของจังหวัดอุดรธานี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำเภอตามมาตรา ๓ ไปเป็นของจังหวัดหนองบัวลำภู

มาตรา ๖ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ในส่วนที่เกี่ยวกับอำเภอตามมาตรา ๓ ไปเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู

มาตรา ๗ ให้โอนข้าราชการและลูกจ้างของอำเภอตามมาตรา ๓ ซึ่งสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู

มาตรา ๘ ให้บรรดาข้อบัญญัติจังหวัด ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของจังหวัดอุดรธานี ซึ่งใช้บังคับอยู่ในอำเภอตามมาตรา ๓ คงมีผลใช้บังคับต่อไป โดยให้ถือเป็นข้อบัญญัติจังหวัด ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของจังหวัดหนองบัวลำภูจนกว่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

มาตรา ๙ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการภาษีอากร การทะเบียน และการอื่นๆ ซึ่งปฏิบัติอยู่ในอำเภอตามมาตรา ๓ ให้ดำเนินไปเช่นเดิมไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง ส่วนรายได้ที่เก็บได้จากอำเภอตามมาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้จัดส่งทางจังหวัดหนองบัวลำภู

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดหนองบัวลำภู และให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งที่ ๑ เขตเลือกตั้งที่ ๓ และเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดอุดรธานี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดอุดรธานี

มาตรา ๑๑ ให้สมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานี ในเขตเลือกตั้งของอำเภอตามมาตรา ๓ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู และให้วาระการดำรงตำแหน่งสิ้นสุดลงตามระยะเวลาของสมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดอุดรธานีจะสิ้นสุดลงตามวาระ

ให้มี การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานีและสมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภูเพิ่มให้ครบตามจำนวนที่พึงมีตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ทั้งนี้ ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้วาระการดำรงตำแหน่งสิ้นสุดลงตามระยะเวลาของสมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดอุดรธานีจะสิ้นสุดลงตามวาระ

มาตรา ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

พ.ศ. ๒๕๓๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

เป็นปีที่ ๔๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลจังหวัดขึ้นที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้จัดตั้งศาลจังหวัดขึ้นที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เรียกว่า “ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู” และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ให้ศาลจังหวัดหนองบัวลำภูมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู

มาตรา ๕ ในระหว่างที่ยังไม่ได้เปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภูตามพระราชกฤษฎีกา ที่ออกตามมาตรา ๓ ให้ศาลจังหวัดอุดรธานีมีเขตตลอดถึงเขตศาลจังหวัดหนองบัวลำภู และให้ศาล

แขวงอุดรธานีมีเขตอำนาจในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูด้วย

บรรดาคดีของเขตท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลจังหวัดอุดรธานี หรือศาลแขวงอุดรธานีในวันเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภูตามมาตรา ๓ ให้คงพิจารณาพิพากษา ในศาลจังหวัดอุดรธานีหรือศาลแขวงอุดรธานี แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้แยกอำเภอหนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอสุวรรณคูหา ออกจากการปกครองของจังหวัดอุดรธานี รวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู สมควรจัดตั้งศาลจังหวัดขึ้นที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ให้มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนในท้องที่จังหวัดหนองบัวลำภู และโดยที่มาตรา ๑๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

แนะนำจังหวัดหนองบัวลำภู*

คำขวัญของจังหวัดหนองบัวลำภู

*“ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
อุทยานแห่งชาติภูเก้า ภูพานคำ
แผ่นดินธรรมหลวงปู่ขาว
เด่นสง่าวกั้เอราวัง
นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน”*

จังหวัดหนองบัวลำภู ตั้งอยู่บนที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นจังหวัดที่ตั้งใหม่ลำดับที่ ๗๖ มีอาณาเขตทิศเหนือจดจังหวัดอุดรธานี ทิศใต้จดจังหวัดขอนแก่น ทิศตะวันออกจดจังหวัดอุดรธานี ทิศตะวันตกจดจังหวัดเลย มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๘๕๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒,๔๑๑,๙๒๘ ไร่ มีประชากร รวมทั้งหมด ๔๙๖,๒๓๐ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๒)

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับกับแนวเขาทางด้านทิศตะวันออก มีภูเขาและป่าติดต่อกันตั้งแต่อำเภอสุวรรณคูหาทอดยาวไปอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จนถึงแนวเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอโนนสัง ทางด้านจังหวัดขอนแก่น พื้นที่ในบริเวณดังกล่าวจึงเป็นที่ราบสูงและค่อย ๆ ลาดเอียงไปทางอำเภอนากลาง อำเภอสรีบุญเรือง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มเหมาะกับการทำนาโดยทั่วไป

การปกครอง จังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งการปกครองออกเป็น ๖ อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง อำเภอสรีบุญเรือง อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง

พิพิธภัณฑ์อัฐบริวาร หลวงปู่ขาว วัดถ้ำกลองเพล

* เอกสารแนะนำจังหวัดหนองบัวลำภู จัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต ๕

แหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดหนองบัวลำภู

วัดถ้ำกลองเพลเป็นวัดป่าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดในบริเวณวัดมีบรรยากาศที่ร่มรื่นเงียบสงบ มีถ้ำซึ่งมีกลองโบราณสองหน้า และพระพุทธรูปพระนิมิตรซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางลีลาจำหลักในก้อนหิน วัดแห่งนี้เคยเป็นสถานที่วิปัสสนากรรมฐานของพระอาจารย์หลวงปู่ขาว อนาลโย พระวิปัสสนาสายพระอาจารย์หลวงปู่มั่น ฎิริทัตตะเถระ จนกระทั่งมรณภาพเมื่อปี ๒๕๒๖ ปัจจุบันได้สร้างพิพิธภัณฑ์รวบรวมเครื่องอัฐบริขาร และรูปปั้นหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ขาวไว้เป็นที่ระลึกและสักการะบูชาของศาสนิกชนทั่วไป วัดถ้ำกลองเพล อยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองบัวลำภู บนทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ เส้นทางหนองบัวลำภู-อุดรธานี ออกจากตัวเมืองไปทางอุดรธานีประมาณ ๑๓ กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าไปอีก ๒ กิโลเมตร สามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางสาย หนองบัวลำภู-อุดรธานี

พระบรมราชานุสาวรีย์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ เมื่อครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จยกกองทัพมาที่ตำบลหนองบัวลำภูเมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๗ ซึ่งอยู่ในช่วงที่เป็นเมืองขึ้นของกรุงหงสาวดี เพื่อไปช่วยพระเจ้ากรุงหงสาวดีตีกรุงศรีสัตตนาคนหุต (เมืองเวียงจันทน์) สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระประชวรเป็นไข้ทรพิษเสียก่อน พระเจ้ากรุงหงสาวดี จึงให้ยกทัพกลับกรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่บริเวณสวนสาธารณะริมหนองบัว หน้าที่ว่าการอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ในวันที่ ๒๕ มกราคมของทุกปี จังหวัดจะจัดให้มีงานเฉลิมฉลองและพิธีถวายสักการะบวงสรวงดวงพระวิญญาณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

รูปปั้นหลวงปู่ขาว ทางเข้าหน้าวัด

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

วนอุทยานน้ำตกเต่าโต้ ตั้งอยู่ริมถนน สายหนองบัวลำภู-อุดรธานี ทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ จากตัวเมืองไปทางจังหวัดอุดรธานี ประมาณ ๓ กิโลเมตร เป็นสถานที่พักผ่อนที่ร่มรื่นด้วยป่าไม้ นานาพันธุ์ และโขดหินรูปร่างต่าง ๆ แปลกตา บริเวณใกล้เคียงมีศาลเจ้า “ปู่หลุบ” ซึ่งเป็นที่เคารพและศรัทธาของชาวหนองบัวลำภู และผู้ที่เดินทางผ่านไปมา

แหล่งหัตถกรรมปั้นหม้อบ้านโค้งสวรรค์ ห่างจากตัวจังหวัดหนองบัวลำภูไปทางจังหวัดอุดรธานีประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ เป็นหมู่บ้านที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาประเภทหม้อทั้งหม้อบ้าน โดยชาวบ้านที่อพยพมาจากบ้านวังแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กรรมวิธีการผลิตเป็นศิลปหัตถกรรมแบบดั้งเดิม

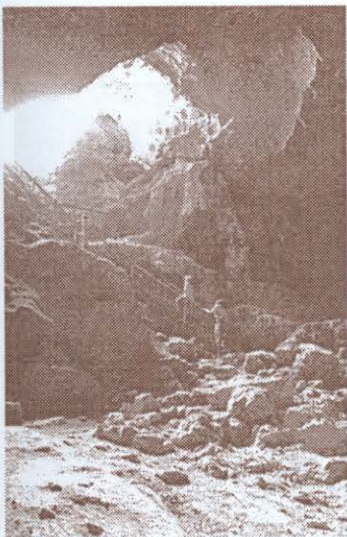

หม้อโบราณเมื่อประมาณ ๑๔๐-๑๕๐ ล้านปี

สุสานหอยล้านปี สภาพเป็นภูเขาที่มีหน้าผาสูงประมาณ ๕๐ เมตร พบซากหอยดึกดำบรรพ์ยุค “จูราสสิก” มีอายุราว ๑๔๐-๑๕๐ ล้านปี ลักษณะเป็นรูปหอยเห็นเด่นชัดอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จำนวนมาก มีทั้งตัวเล็ก ตัวใหญ่ บางตัวมีน้ำหนักประมาณครึ่งกิโลกรัม มีเปลือกผิวสวยงามภายในบริเวณใกล้เคียงยังพบซากกระดูกจระเข้โบราณ เศษหินจาไมก้า และแร่ธาตุบางชนิดอีกด้วย การเดินทางใช้

เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ ถนนสายหนองบัวลำภู-อุดรธานี ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร จะถึงหมู่บ้านห้วยเตือ ต.โนนทัน อ.เมือง ทางด้านซ้ายมือ และเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ ๕๐๐ เมตร จึงจะถึงบริเวณที่พบซากหอยโบราณสามารถเดินทางได้โดยรถโดยสารประจำทางสายหนองบัวลำภู-อุดรธานี

ถ้ำเอราวัณ เป็นถ้ำขนาดใหญ่ มีบันไดเรียงคดโค้งไปมาจากเชิงเขาเบื้องล่างขึ้นสู่ปากถ้ำกว่า ๖๐๐ ขั้น มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่อยู่บริเวณปากถ้ำ มองเห็นได้เด่นชัดจากระยะไกล ภายในถ้ำเป็นห้องโถงกว้างขวางเป็นสถานที่แห่งนิยายพื้นบ้านเรื่อง “นางผมหมอม” มีหินงอกหินย้อย สวยงามวิจิตรพิศดารมาก ตั้งอยู่ที่กิ่งอำเภอนาวัง เส้นทางหนองบัวลำภู-เลย ทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ บริเวณหลัก กม.ที่ ๑๓ จากตัวเมืองหนองบัวลำภู ประมาณ ๔๕ กิโลเมตร มีทางแยกขวามือเข้าไปอีก ๒ กิโลเมตร สามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางสาย หนองบัว-เอราวัณ

บันไดขึ้นทะลุอีกด้านหนึ่งในถ้ำเอราวัณ

แหล่งโบราณคดี บ้านกุดคอกเมย และบ้านกุดกวางสร้อย เป็นแหล่งขุดค้นพบสิ่งของเครื่องใช้โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ลักษณะของภาชนะเครื่องปั้นดินเผาคล้ายกับวัฒนธรรมของบ้านเชียง การเดินทางไปยังแหล่งโบราณคดี ทั้ง ๒ แห่ง มีเส้นทางการเดินทางดังนี้

๑. แหล่งโบราณคดีบ้านกุดคอกเมย ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดตุ้ม อำเภอโนนสัง เส้นทางหนองบัวลำภู-โนนสัง ทางหลวงหมายเลข ๒๑๔๖ ระยะทางประมาณ ๓๖ กิโลเมตร ถึงบ้านหนองแวง แล้วเลี้ยวแยกซ้ายมือประมาณ ๕ กิโลเมตร สามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางสายหนองบัวลำภู-โนนสัง

๒. แหล่งโบราณคดี บ้านกุดกวางสร้อย ใช้เส้นทางการเดินทางเดียวกันกับทางไปแหล่งโบราณคดีบ้านกุดคอกเมยถึงบ้านหนองแวง แล้วเลี้ยวแยกขวามือเข้าประมาณ ๗ กิโลเมตร

อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ เป็นเทือกเขาทอดยาวจากเหนือสู่ใต้ แบ่งเขตจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดขอนแก่น ภูพานคำ เป็นทิวเขาด้านตะวันออกของลุ่มน้ำพอง มีทัศนียภาพสวยงามของทะเลสาบเขื่อนอุบลรัตน์ บริเวณท้ายเขื่อนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและแหล่งตกปลาที่มีชื่อ

ภูเก้ามีความสลับซับซ้อนมากมีป่าไม้และสัตว์ป่านานาชนิดมีถ้ำน้ำตกลานหินมากมาย มีหินลักษณะแปลก ๆ ซึ่งมีภาพเขียนสีรูปฝ่ามือมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีวัดพระพุทธรูปภูเก้าและรอยเท้าคนและสุนัขขนาดใหญ่อันเกี่ยวโยงกับนิทานพื้นบ้านเรื่อง “พระสุพรหมวิโมกข์กับหมาเก้าหาง” การเดินทางใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๑๔๖ ถึงสายแยกบ้านโสกจาน เลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางบ้านโสกจาน-เขื่อนอุบลรัตน์ ระยะทางประมาณ ๕๔ กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ สามารถเดินทางโดย รถโดยสารประจำทางสายศรีบุญเรือง-อุบลรัตน์

ถ้ำสุวรรณคูหา ตั้งอยู่ที่วัดถ้ำสุวรรณคูหา บ้านคูหาพัฒนา หมู่ที่ ๗ ตำบลนาดี ภายในถ้ำมีโบราณวัตถุและพระพุทธรูปปางนั่งสมาธิปูนปั้น สร้างในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชแห่งเมืองเวียงจันทน์ ประดิษฐานอยู่ภายในถ้ำ การเดินทางใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ สายหนองบัว-วังสะพุง แล้วแยกขวาไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข ๒๐๔๗ ถึงอำเภอสุวรรณคูหา จากนั้นใช้เส้นทางถนนพระไชยเชษฐา ไปประมาณ ๑ กิโลเมตร ถึงโรงเรียนบ้านดงยางนาตาแหลว แล้วเลี้ยวขวาเข้าไปอีกประมาณ ๔ กิโลเมตร

พระไชยเชษฐา วัดถ้ำสุวรรณคูหา

แหล่งโบราณคดีภูผายา ตั้งอยู่ทางเหนือของบ้านนาเจริญ ตำบลงมะไฟ เป็นภูเขาหินปูนที่แยกตัวออกมาจากเทือกเขาภูพาน ภายในมีภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏตามผนังถ้ำเป็นจำนวนมาก ยาวประมาณ ๕ เมตร ทั้งภาพคน ภาพสัตว์ ภาพลวดลายเรขาคณิตสันนิษฐานว่ามีอายุระหว่าง ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ ปี ใกล้เคียงกับภาพเขียนสีที่อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี และลักษณะภาพคล้ายกับภาพที่ผาสาย มณฑลกลวงสี ประเทศจีน การเดินทางใช้ทางเดียวกับไปวัดถ้ำสุวรรณคูหา เมื่อถึงอำเภอสุวรรณคูหาแล้วใช้รถโดยสารประจำท้องถิ่น สายอำเภอสุวรรณคูหา-บ้านนาเจริญ

ถ้ำสุวรรณคูหา และแหล่งโบราณคดีภูผายา เป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงกัน นักท่องเที่ยวสมควรแวะชมเป็นอย่างยิ่ง และสามารถเดินทางต่อไปชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี ซึ่งอยู่บนเส้นทางเดียวกันได้สะดวก

การผลิตเครื่องจักสานในครัวเรือน

โรงแรมที่พัก (รหัสโทรศัพท์ทางไกล ๐๕๒)

ศรีสมพร ๖๘ ถ.โพธิ์ชัย จำนวนห้องพัก ๑๐ ห้อง (ห้องพัสดลม) ราคา ๑๐๐ บาท โทร. ๓๑๑๐๔๘
สว่างจิต ๕๓ ถ.วิจารณ์รังสรรค์ จำนวนห้องพัก ๑๑ ห้อง (ห้องพัสดลม) ราคา ๘๐-๑๐๐ บาท โทร.
๓๑๑๓๔๙

กินรีรีสอร์ท ๒๗๔ ถ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี โทร. ๓๖๐๐๙๑ จำนวน ๑๑ ห้องปรับอากาศ
ราคา ๕๐๐ บาท

ภัตตาคาร/ร้านอาหาร

ห้องอาหารปานบัว ๓๑ ถ.ดำรงคบุรีณะ โทร.๓๑๑๓๐๔

ครัวต้องตา ๓๘๘ ถ.วราชภักดี โทร. ๓๑๑๒๘๖

สวนอาหารกินรี ๒๗๔ ถ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี โทร.๓๑๑๕๓๗

ริมภูลาดเป็ด ๒๕๖ ถ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี โทร. ๓๑๑๕๔๑

สวนอาหารภูเพิ่มพาร์ทควิว ถ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี โทร. ๓๑๑๖๒๔

สวนอาหารทิพย์รส ๘๐ ถ.นเรศวร โทร. ๓๑๑๓๗๒

สวนอาหารบัวตอง ๒๙๐ ถ.หนองบัวลำภู-อุดรธานี โทร. ๓๑๑๙๔๙

สวนอาหารแครอท ๙๕ บ้านหาดสวรรค์ โทร. ๓๑๑๐๐๘

การเดินทางจากกรุงเทพฯ-หนองบัวลำภู

ทางรถยนต์ สำหรับเดินทางไปยัง จังหวัดหนองบัวลำภูได้หลายเส้นทางดังนี้

จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงสระบุรี บริเวณ กิโลเมตรที่ ๑๐๗ แยกเข้าทางหลวงหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) ผ่านนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี แล้วแยกซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข ๒๑๐ ผ่านอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ถึงจังหวัด หนองบัวลำภูรวมระยะทาง ๖๐๘ กิโลเมตร หรือ

เมื่อถึงขอนแก่นแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๒๑๐๙ (อำเภอน้ำพอง-เขื่อน อุบลรัตน์) เข้าอำเภอโนนสัง ถึงจังหวัดหนองบัวลำภู รวมระยะทาง ๕๕๙ กิโลเมตร และอีกทาง หนึ่งเมื่อผ่านนครราชสีมาแล้วเลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอภูเขียว อำเภอชุมแพ อำเภอศรีบุญเรือง ตาม ทางหลวงหมายเลข ๒๒๘ ถึงจังหวัดหนองบัวลำภู รวมระยะทาง ๕๘๔ กิโลเมตร

รถโดยสารประจำทาง เนื่องด้วยจังหวัดหนองบัวลำภูได้แยกเขตการปกครองออกจาก จังหวัดอุดรธานี การเดินทางไปยังจังหวัดยังต้องใช้บริการรถโดยสารประจำทางที่เดินทางไป จังหวัดอุดรธานี แล้วจึงเดินทางต่อรถยนต์ไปจังหวัดหนองบัวลำภูอีก ๓ เส้นทาง คือ

- กรุงเทพฯ-ชัยภูมิ-ชุมแพ-สีชมพู-ศรีบุญเรือง-หนองบัวลำภู (รถปรับอากาศ และรถธรรมดา)
- กรุงเทพฯ-หนองบัวลำภู-ศรีเชียงใหม่-(รถปรับอากาศและรถธรรมดา)
- กรุงเทพฯ-หนองบัวลำภู (รถปรับอากาศและรถธรรมดา)

รถไฟ ใช้บริการที่เดินทางไปยังจังหวัดอุดรธานี แล้วต่อรถโดยสารประจำทางถึง จังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องบิน ต้องเดินทางโดยเครื่องบินที่ไปยังจังหวัดอุดรธานี

บริการขนส่งภายในจังหวัด มีรถสองแถวบริการวิ่งรอบ ๆ ตัวเมืองหนองบัวลำภู พร้อมทั้งรถโดยสารประจำทางวิ่งระหว่างตัวจังหวัดไปยังอำเภอต่าง ๆ ครอบคลุมอำเภอ

การเดินทางจากจังหวัดหนองบัวลำภู ไปยังจังหวัดใกล้เคียง

หนองบัวลำภู-อุดรธานี (รถโดยสารประจำทางธรรมดา) ออกเวลา ๐๖.๐๐ จนถึง ๑๙.๓๐ น. ทุก ๑ ชั่วโมง ค่าโดยสาร ๑๓ บาท

หนองบัวลำภู-เลย (รถธรรมดา) ออกเวลา ๐๖.๐๐ น. จนถึง ๑๙.๓๐ น. ทุก ๑ ชั่วโมง ค่าโดยสาร ๒๕ บาท

หนองบัวลำภู-ศรีเชียงใหม่-กรุงเทพฯ (รถธรรมดา) ออกเวลา ๐๙.๐๐ น. จนถึง ๑๘.๐๐ น. ค่าโดยสารรถธรรมดา ๑๕๕.๕๐ บาท (รถปรับอากาศ) ออกเวลา ๐๙.๓๐ น. จนถึง ๒๑.๐๐ น. ค่าโดยสารรถปรับอากาศ ๒๗๘ บาท

หนองบัวลำภู-กรุงเทพฯ (รถธรรมดา) ออกเวลา ๐๙.๓๐ น. จนถึง ๒๐.๐๐ น.
 ค่าโดยสารรถธรรมดา ๑๒๘ บาท (รถปรับอากาศ) ออกเวลา ๐๙.๓๐ น. จนถึง ๒๑.๒๕ น.
 ค่าโดยสารรถปรับอากาศ ๒๓๐ บาท

หนองบัวลำภู-เชียงใหม่ (รถธรรมดา) ออกเวลา ๐๘.๒๐ น./ ๑๗.๔๕ น./
 ๑๙.๔๕ น. ค่าโดยสารรถธรรมดา ๑๖๐ บาท (รถปรับอากาศ) ออกเวลา ๒๑.๒๐ น. ค่าโดยสารรถ
 ปรับอากาศ ๒๘๕ บาท

สถานีขนส่งและบริษัทเดินรถ (รหัสโทรศัพท์ทางไกล ๐๔๒) สถานีขนส่งผู้โดยสาร
 จังหวัดหนองบัวลำภู ถ.หนองบัวลำภู-โนนสัง อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู โทร. ๓๑๒๓๙๒
 บริษัท หนองบัวลำภูเดินรถ จำกัด ๒๖๐ ถ.วิเศษอุดรกิจ โทร. ๓๑๑๐๕๑, ๓๑๑๐๕๗
 หนองบัวลำภูทัวร์ ๑๗๓ ถ.ราษฎร์บัวขาว โทร. ๓๑๑๐๐๘

ตัวอย่างรายการนำเที่ยวจังหวัดหนองบัวลำภู

รายการที่ ๑ (ครึ่งวัน)

- ชมพิพิธภัณฑ์อัฐบริหาร และหุ่นขี้ผึ้ง
 ของหลวงปู่ขาว อนาลโย ณ วัดถ้ำ
 กลองเพล
- แวะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้น
 ดินเผาที่หมู่บ้าน ปันหม้อ ไค้ังสวรรค์
 อ.เมือง

พระพุทธรูปพระประธานในอุโบสถ
 ของวัดป่าถ้ำกลองเพล

รายการที่ ๒ (ครึ่งวัน)

- นมัสการอนุสาวรีย์ และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
- เดินทางไปนมัสการศาลเจ้าปู่หลุบ
 และชมวนอุทยานน้ำตกเต่าโต้
- เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
 ที่หมู่บ้านไค้ังสวรรค์ อ.เมือง

ศาลเจ้าปู่หลุบ

รายการที่ ๓ (๑ วัน)

- เดินทางไปถ้ำเอราวัณ อำเภอนาวัง
 ขึ้นไปชมความงามของหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ
- เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย ผ้าไหม ที่โครงการศิลปาชีพบ้านเล็กในป่าใหญ่
 (ใกล้กับถ้ำเอราวัณ)

รายการที่ ๔ (๑ วัน)

- เดินทางไปชมทิวทัศน์อันสวยงามของธรรมชาติบริเวณสันเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอโนนสัง
- ชมความงามของธรรมชาติ บริเวณสันเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอโนนสัง
- ชมความงามธรรมชาติ และภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ ณ อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ อ.โนนสัง

รายการที่ ๕ (๑ วัน)

- เดินทางไปชมถ้ำสุวรรณคูหา อำเภอสุวรรณคูหา
- ชมภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏตามผนังถ้ำยาวประมาณ ๕ เมตร ทั้งภาพคน ภาพสัตว์ ภาพลวดลายเรขาคณิตสันนิษฐานว่ามีอายุระหว่าง ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ ปี ลักษณะภาพคล้ายกับภาพที่ผาละลาย มณฑลกุวางสี ประเทศจีน ที่แหล่งโบราณคดีภูผายาตั้งอยู่ที่ บ้านนาเจริญ ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา
- เดินทางไปชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี

สถูป(โบสถ์) ทำด้วยไม้ทั้งหลัง ที่วัดเจริญธรรม
บ้านดอนบอ อ.ศรีบุญเรือง

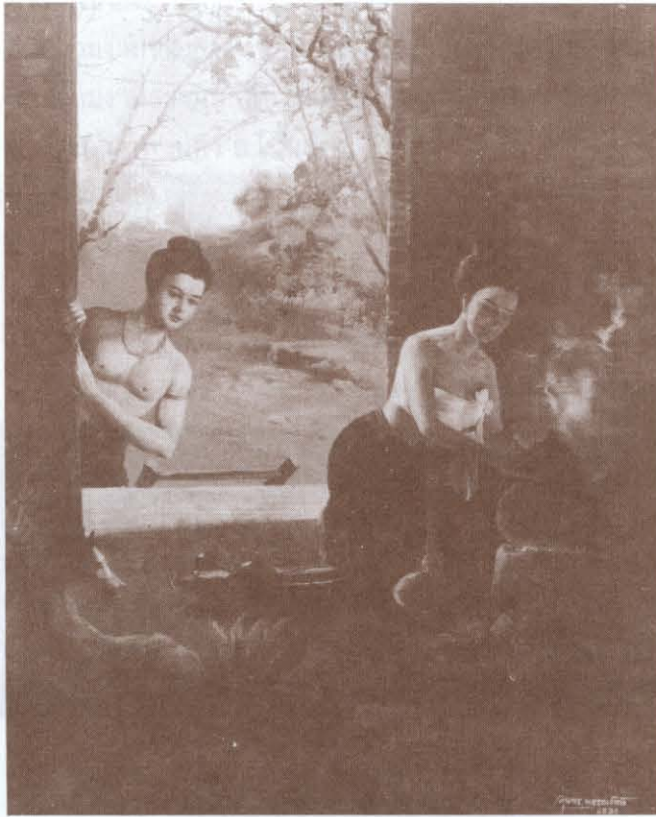

หมู่บ้านสานกระติบข้าว บ้านบุงแก้ว อ.ศรีบุญเรือง

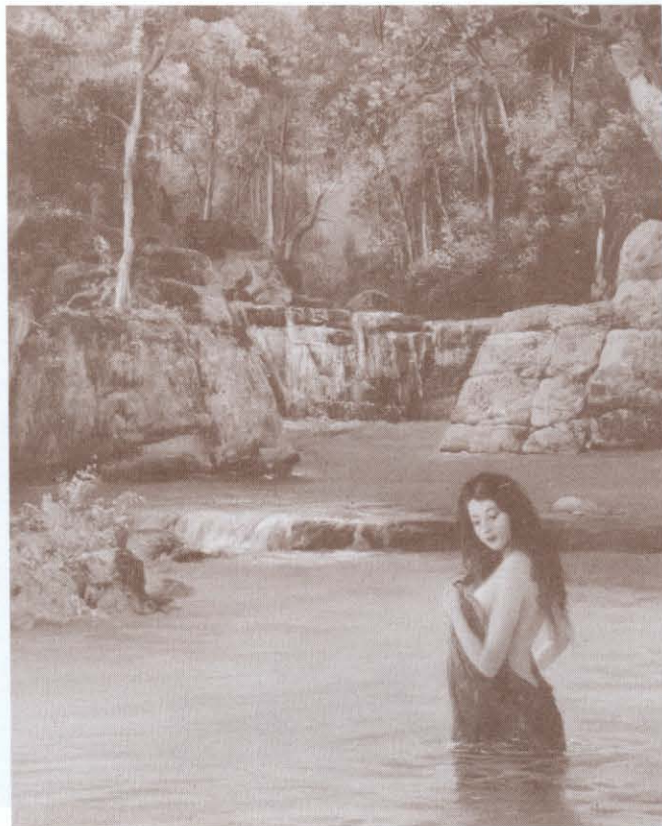
เมืองหนองบัวลำภูนี้ศรีอีสาน งามภูพานภูสูงสูงฟ้าใสใส
งามแหล่งน้ำนาม "หนองบัว" งามหัวใจ งามพืชไร่ในนาสวนล้วนมันคง
รอยยาดราพระนเรศวรยังจารึก วาดบันทึกดั่งนิมิตพิศวง
แผ่นดินธรรมนำศาสน์สอนช่วยจรรโลง ภักดีทุกองค์วงจักรีศรีไอพาร์

สุนทร พรรณรัตน์ ร้อยกรอง

“พระสุพรหมสุดฉงนปนสงสัย จะมีใครใจบุญเกื้อกูลหา
เป็นนางไม้หรือรุกขเทวดา เพราะกลางป่าแถบนี้มันแต่เรา
วันหนึ่งพระแอบดูจึงรู้เห็น แม่นื้อเข็นเข็นเป็นใครทนอลอเวลา
มาซ่อนในกระโถลกฟ้อขอบังเงา ผิวเกลี้ยงเกลางามล้ำเลิศสำราญ”

พระสุพรหมวิโมกขา - ไซฟ้า (ตำนานภูเก้า)
วรรณคดีพื้นบ้านอีสานของอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู
ศิลปินวาดภาพ - ร้อยกรอง... สุนทร พรรณรัตน์

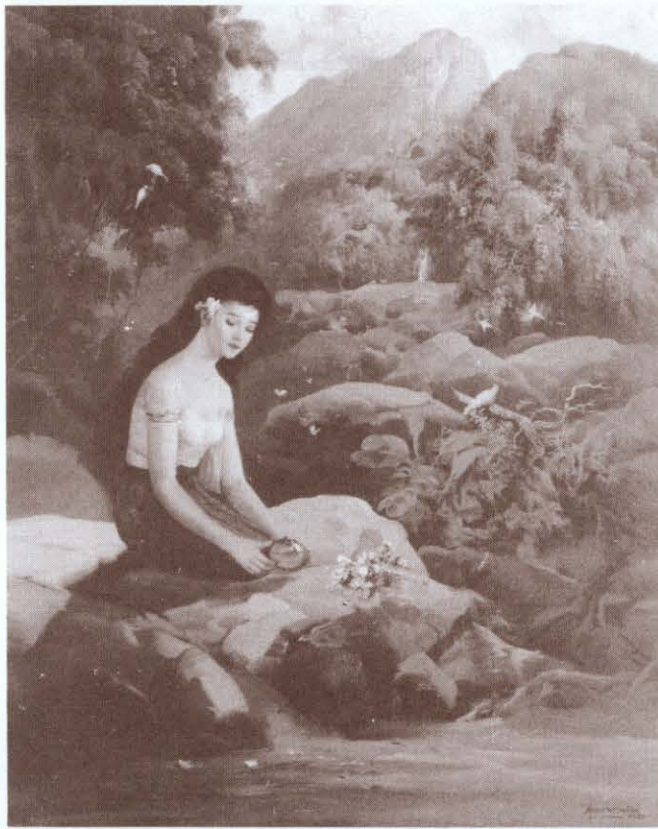
“ฝ่ายเจ้าได้ยอเงาใกล้หวังได้เห็น แม่เนื้อเย็นร้ายสุดดำแหวนน้ำใส
 ออกอุ้มอ้อมแนบผ้าแน่นเห็นเนื้อใน อรทัยไม่หวั่นฟ้าดินมอง
 เจ้าจึงแอบแฝงกายแมกไม้ใหญ่ ตาจ้องใสร่างอวบขาวพรราวผุดฟอง
 น้ำลายหกออกกระตุกชนลูกพอง ค่อยด้อมมองแม่เนื้อหนั้นหวั่นหัวใจ

เจ้าได้ (ตำนานน้ำตกเจ้าได้)

วรรณคดีพื้นบ้านอีสานของอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ศิลปินวาดภาพ - รัชยกครอง... สุนทร พรรณรัตน์

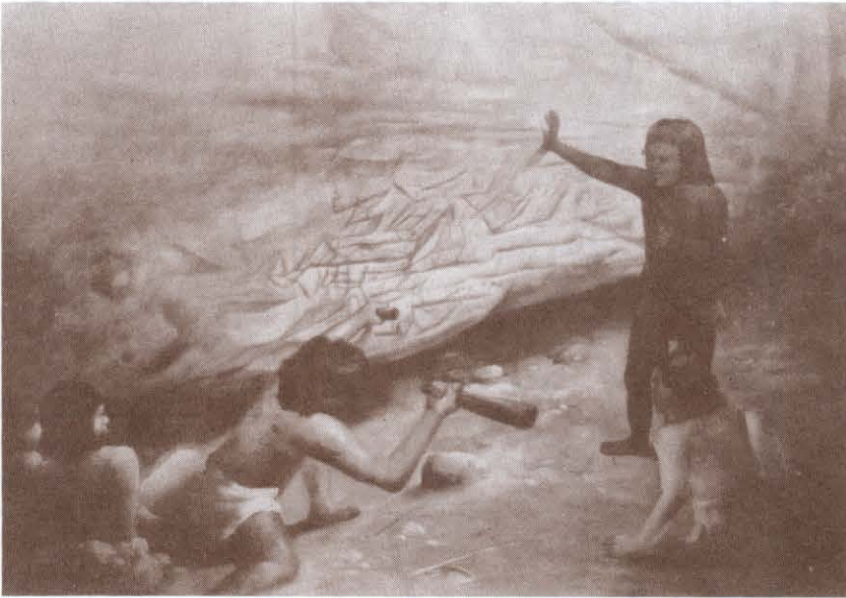
ปัจจุบันภาพนี้มอบไว้เป็นสมบัติของศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู มอบในนามสโมสรไลออนส์อุดรธานี
 สโมสรไลออนส์ศรีประจักษ์ สโมสรไลออนส์หนองคายและสโมสรไลออนส์หนองบัวลำภู

“จิ่งเสียงทวยหมายหาคู่ภิรมย์ หยิบปอຍพมใส่พอบนพแก้วใส
 ร่ายบรรจงทรงอักษรกลอนจากใจ แทรกความนัยใส่สารพสานความ
 ครั้นเรียบร้อยลอยพอบลงลำธาร อธิษฐานวานธาราพาคำถาม
 แม้นชายใดเป็นเนื้อคู่ขุ่นงาม พอบตามไปหาอย่าเวียนวน”

นางพมหอม (ตำนานภูถ้ำช้าง หรือถ้ำเอราวัณ)
 วรรณคดีพื้นบ้านอีสานของอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

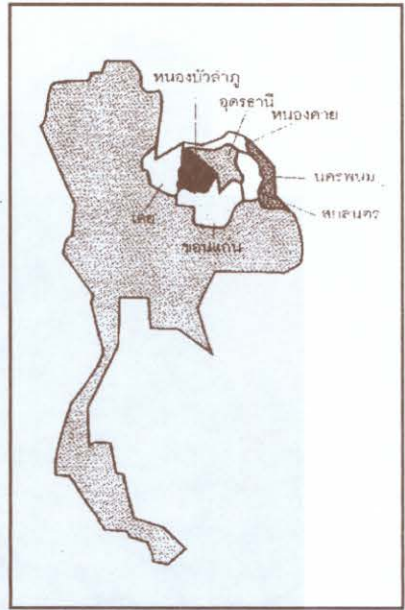
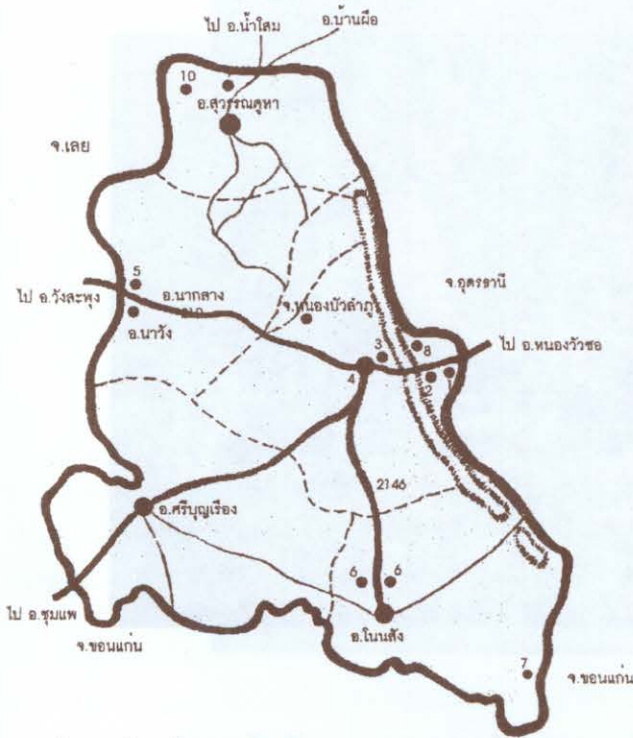
ผลงานสืบสานการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทย ของศิลปิน สุนทร พรรณรัตน์
 สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)

ที่ “ถ้ำมีม” ณ บริเวณอุทยานภูเก้าภูพานคำ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ปรากฏรอยแกะสลักลงบนเนื้อหินเป็นรูปเรขาคณิตต่าง ๆ ของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ อาจจะเป็นการจับจองที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ดังกล่าว

“อารยธรรมภูเก้า” ณ อุทยานภูเก้าภูพานคำ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู
ผลงานด้านจิตรกรรมของ สุนทร พรรณรัตน์

แผนที่จังหวัดหนองบัวลำภู

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

๑. แหล่งหัตถกรรมปั้นหม้อบ้านโค้งสวรรค์ (ระยะทาง ๑๗ กม.)
๒. วัดถ้ำกลองเพล (ระยะทาง ๑๕ กม.)
๓. สวนอุทยานน้ำตกเต่าโต้ (ระยะทาง ๓ กม.)
๔. พระอนุสาวรีย์และศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (อยู่ในเขตอำเภอเมือง)
๕. ถ้ำเอราวัณ (ระยะทาง ๕๗)
๖. แหล่งโบราณคดีบ้านกุดคอเมยและบ้านกุดขวางสร้อย (ระยะทาง ๕๑ กม.)
๗. อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ (ระยะทาง ๕๕ กม.)
๘. สุสานหอยล้านปี (ระยะทาง ๘ กม.)
๙. ถ้ำสุวรรณคูหา
๑๐. ภูผายา

หน่วยงานสำคัญ (รหัสโทรศัพท์ทางไกล ๐๔๒)

ศาลจังหวัด ด.หนองบัวลำภู-เลย อ.เมือง โทร. ๓๑๑๕๕๖-๗
 ศาลากลางจังหวัด ด.หนองบัวลำภู-เลย อ.เมือง โทร.
 ๓๑๒๔๑๖

โรงพยาบาล ด.หนองบัวลำภู-เลย อ.เมือง โทร. ๓๑๒๕๐๙
 สถานีตำรวจ ด.วิสัยอุดรกิจ อ.เมือง โทร. ๓๑๑๐๕๕
 ที่ทำการไปรษณีย์ ด.วิสัยอุดรกิจ อ.เมือง โทร. ๓๑๒๓๗๔

หน้าว่าง

ภาค ๔ จากอดีตสู่ปัจจุบัน*

ในปัจจุบัน ศาลยุติธรรมในส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น ๙ ภาค คือ ภาค ๑ ถึงภาค ๙ โดยมีอธิบดีผู้พิพากษามาตรเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในภาค สำหรับภาค ๔ มีสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๔ ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน หรือภาคอีสานเหนือ จำนวน ๑๑ จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย เลย สกลนคร นครพนม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และหนองบัวลำภู

เนื่องจากจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมดในอดีตมีความเกี่ยวพันกัน และในการแบ่งเขตการปกครองรวมทั้งการแบ่งเขตอำนาจของภาคยังมีการเปลี่ยนแปลงไปมา หลายครั้ง จึงจำเป็นต้องกล่าวถึงจังหวัดในเขตอำนาจของภาค ๓ ด้วย ซึ่งภาค ๓ มีสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรือภาคอีสานใต้ จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ยโสธร และอำนาจเจริญ

ในอดีต บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตลอดทั้งฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง มีชื่อรวมเรียกว่า “ลาวพวน, ลาวกาว” (หรือลาวเรียกกลับกัน) แต่ทางราชการสมัยหนึ่ง มีชื่อเรียกว่า “ลาวพุงขาว” เพราะไม่ได้สักที่พุง เหมือนอย่างพวกลาวเฉียงที่อยู่ทางภาคเหนือของไทย ซึ่งสักลายตั้งแต่เข้าขึ้นไปถึงโคนขา จึงถูกเรียกว่า “ลาวพุงดำ”^(๑)

ในเรื่องนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงปรารภในหนังสือนิทานโบราณคดีตอนหนึ่งไว้ว่า

“... ตั้งแต่ก่อนมานั้น ชนชาวกรุงเทพฯ สำคัญชนชาวอีสานว่า เป็นลาว ครั้นประวัติศาสตร์แพร่หลายต่อมาจึงรู้จักกัน

ทหารและคนพื้นเมืองในมณฑลลาวพวน >

* เรียบเรียงโดย นายสุทธิโชค เทพไตรรัตน์ รองอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๔ พ.ศ.๒๕๔๒ - ปัจจุบัน

(๑) เดิม วิชาคหฬพจนกัจ, ปรวรวัตศัศตร้อีสาน. ฉบับทพิมพ์คร้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๐

มากแล้วว่า เป็นไทยมิใช่ลาว ถึงทางราชการแต่ก่อนก็อ้างว่า หัวเมืองที่เคยเรียกมณฑลพายัพ กับ มณฑลอุดรและมณฑลอีสานว่า “เป็นเมืองลาว” เช่นเรียกขามณฑลพายัพว่า ลาวพุงดำเพราะ ผู้ชายชอบสักมอมแมมตั้งแต่พุงลงไปจนถึงเข่า เรียกมณฑลอีสานและอุดรว่า ลาวพุงขาว เพราะ ไม่ได้สักมอมอย่างนั้น เมื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดหัวเมืองชายพระราชอาณาเขตเป็น มณฑล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ จึงขนานนามหัวเมืองลาวพุงดำว่า มณฑลลาวเฉียง ขนานนามหัวเมือง ลาวพุงขาวว่า มณฑลลาวพวนมณฑลหนึ่ง และมณฑลลาวกาวมณฑลหนึ่ง...”

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๒๕ จนถึงตั้งกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ การพิจารณาคดีความต่างๆ ได้ใช้แบบอย่างของ กรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ศาลต่างๆ จะแยกอยู่ตามกระทรวง ทบวง กรม คนที่สังกัดอยู่กรมกองใด เมื่อโจทก์ต้องการฟ้องร้องจำเลย ก็ต้องไปฟ้องร้องต่อผู้บังคับบัญชาที่จำเลยสังกัดอยู่^(๒)

ส่วนศาลหัวเมืองนั้น เมื่อเกิดคดี ความขึ้นที่เมืองใดก็จะมี การพิจารณาคดี ณ เมืองนั้น เจ้าเมืองและกรรมการของเมืองจะ ทำหน้าที่เป็นลูกขุนพิจารณาคดีที่ประชุมกรม การคือใช้ศาลากลางเป็นศาลชำระความ^(๓) โดย ในหัวเมืองอีสาน มีตำแหน่งอาญาสี่เป็นผู้ บังคับบัญชาสูงสุดสี่ตำแหน่ง คือ เจ้าเมือง อุปฮาด ราชวงศ์ ราชบุตร ในสมัยนั้นบาง เมืองจะเลือกเอาพระอุโบสถวัดใดวัดหนึ่งเป็นที่ พิจารณาคดี เช่น การพิจารณาคดีโจรผู้ร้ายที่

การพิจารณาคดี ของศาลหัวเมืองในสมัยรัชกาลที่ ๕

เมืองเชียงแตง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ข้าหลวงและกรรมการได้ใช้สถานที่ในอุโบสถวัดใต้ ในเมืองเชียงแตง เป็นที่พิพากษาคดี^(๔) การพิจารณาคดีในหัวเมืองต่าง ๆ ในเวลานั้นนับว่าสะดวกไม่ต้องเสียเวลา เข้ามาตัดสินในกรุงเทพฯ แต่ถ้าศาลหัวเมืองพิพากษาคดีแล้ว คู่ความไม่พอใจก็จะอุทธรณ์เข้ามายัง ผู้บังคับบัญชาหัวเมืองนั้นได้ ดังนั้นหัวเมืองฝ่ายเหนือรวมทั้งหัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออก ถ้าไม่พอใจ การพิพากษาของศาลหัวเมืองก็อุทธรณ์ต่อ อัครมหาเสนาบดีที่สมุหนายก ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่าย พลเรือน และบังคับบัญชาหัวเมืองฝ่ายเหนือทั้งปวง^(๕)

(๒) ไพฑูรย์ มีกุล, การปฏิรูปการปกครองมณฑลอีสาน พ.ศ. ๒๔๓๖-๒๔๔๓

(๓) กรมมหาดไทย, รายงานสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จตรวจราชการคราวแรก พ.ศ. ๒๔๓๕ หน้า ๗๕

(๔) กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ม ๖๒.๑ / ๓๑ ปีก ๙ หนังสือมหาดไทยบอกเมืองนครจำปาศักดิ์

(๕) ไพฑูรย์ มีกุล, เรื่องเดียวกัน

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า การปกครองดินแดนหัวเมืองอีสานยังห่างพระเนตรพระกรรณ ทั้งห่างไกลจากความเจริญ และในสมัยนั้นดินแดนอินโดจีนกำลังถูกคุกคามจากมหาอำนาจซึ่งล่าเมืองขึ้นอยู่โดยรอบ จึงทรงจัดรูปการปกครองใหม่ แบ่งหัวเมืองภาคอีสานออกเป็นกองๆ แล้วรวมหัวเมืองเอก โท ตริ จัตวา เข้าด้วยกันแบ่งออกเป็น ๔ กองใหญ่ มีข้าหลวงกำกับการปกครองกองละ ๑ คน โดยมีพระยามหาอำมาตยาธิบดี (หรุ่น ศรีเพ็ญ) เป็นข้าหลวงใหญ่กำกับราชการอยู่ที่เมืองนครจำปาศักดิ์ ได้แก่

๑. หัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออก
๒. หัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือ
๓. หัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ
๔. หัวเมืองลาวฝ่ายกลาง ^(๖)

หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รวมกลุ่มเมืองชั้นนอกเข้าเป็นมณฑล ๖ มณฑล คือ

๑. มณฑลลาวเฉียง (เปลี่ยนมาจากหัวเมืองลาวพุงดำ ภายหลังเปลี่ยนเป็นมณฑลพายัพ) มี ๖ เมือง คือ นครเชียงใหม่ นครลำปาง นครลำพูน นครน่าน แพร่ และเถิน

๒. มณฑลลาวพวน (เปลี่ยนมาจากหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ) เหตุที่เรียกมณฑลลาวพวน นั้นคือ ก่อน ร.ศ. ๑๑๒ ได้รวมหัวเมืองทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงหลายเมือง โดยรัฐบาลสยามได้ส่งข้าราชการไปเป็นข้าหลวงรักษาเมืองอยู่ เฉพาะเมืองเชียงขวางซึ่งเป็นเมืองใหญ่ในแคว้นพวน อันเป็นนามที่มาแห่งมณฑลนี้ ครั้นเมื่อ ร.ศ. ๑๑๒ ดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงจึงเหลืออยู่เพียง ๖ เมือง คือ อุดรธานี ขอนแก่น นครพนม สกลนคร หนองคาย และเลย ตั้งกองบัญชาการมณฑลอยู่ที่บ้านเดื่อหมากแข้ง ต่อมาเรียก เมืองอุดรธานี โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ทรงดำรงตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ (ต่อมาเรียก ข้าหลวงต่างพระองค์)

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม
ข้าหลวงใหญ่มณฑลลาวพวน (ซึ่งต่อมาคือมณฑลอุดร)

^(๖) หม่อมอมรวงศ์วิจิตร (ม.ร.ว. ปฐม คนजर), พงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาร์ ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๔

๓. มณฑลลาวท้าว (เปลี่ยนมาจากหัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออก และหัวเมืองลาวฝ่ายตะวันออกเฉียงเหนือที่ทรงแบ่งไว้เมื่อ พ.ศ.๒๔๓๓) เมืองใหญ่มี ๗ เมือง คือ อุบลราชธานี นครจำปาศักดิ์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ตั้งกองบัญชาการมณฑลที่เมืองอุบลราชธานี โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร ทรงดำรงตำแหน่งอธิบดีข้าหลวง (หรือข้าหลวงใหญ่)

๔. มณฑลลาวกลาง มี ๓ เมือง คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ตั้งกองบัญชาการมณฑลที่เมืองนครราชสีมา โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ทรงดำรงตำแหน่งข้าหลวงใหญ่สำเร็จราชการมณฑลฯ เมื่อ พ.ศ.๒๔๓๖ และในปลายปีเดียวกันนี้โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ย้ายไปดำรงตำแหน่ง ข้าหลวงต่างพระองค์มณฑลลาวท้าว แทนพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายกลับพระนคร แล้วโปรดฯ ให้นายพลตรี พระยาสิงหเสนี (สะอาด สิงหเสนี) มาดำรงตำแหน่งข้าหลวงใหญ่มณฑลที่นครราชสีมาสืบต่อไป

๕. มณฑลเขมร

๖. มณฑลภูเก็ต ^(๑)

เมื่อได้มีการประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๐ ระยะเวลาแรกเริ่มดำเนินการจัดศาลให้อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมเฉพาะศาลในกรุงเทพฯ ก่อน ส่วนศาลในหัวเมืองคงเป็นไปตามเดิม ดังปรากฏในพระธรรมนูญศาลหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๔ ซึ่งคงแยกศาลหัวเมืองไปสังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงนครบาล เมื่อได้จัดระเบียบราชการศาลในกรุงเทพฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ในปี ร.ศ. ๑๑๕ จึงได้เริ่มต้นจัดการศาลหัวเมืองเพื่อรวบรวมมาสังกัดขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรม โดยตราพระราชบัญญัติตั้งข้าหลวงพิเศษสำหรับจัดการ แก่ไขธรรมเนียมศาลยุติธรรมหัวเมืองทั้งปวงขึ้น เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙)

หลังจากนั้นได้มีการจัดตั้งมณฑลเป็นแบบเทศาภิบาลขึ้นมาอีกหลายมณฑลแล้วได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ แบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ซึ่งในสมัยที่มีการจัดการเทศาภิบาลนั้น ศาลหัวเมืองยังไม่ได้ขึ้นสังกัดกระทรวงยุติธรรม หน้าที่ตุลาการจึงยังคงอยู่ในคณะกรรมการจังหวัดตามเดิม จนได้มีประกาศตั้งศาลยุติธรรมตามหัวเมืองแล้ว หน้าที่ตุลาการจึงพ้นไปจากกรมการจังหวัด ^(๒)

(๑) เดิม วิชาคหกิจ, ประวัติศาสตร์อีสาน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๐

(๒) เดิม วิชาคหกิจ, เรื่องเดียวกัน

สำหรับศาลหัวเมืองนั้น นับแต่ได้รับพระบรมราชโองการให้ตราพระธรรมนูญศาลหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๘) ได้จัดลำดับศาลประจำสำหรับพิจารณาคดีตามหัวเมืองเป็น ๓ ชั้น คือ

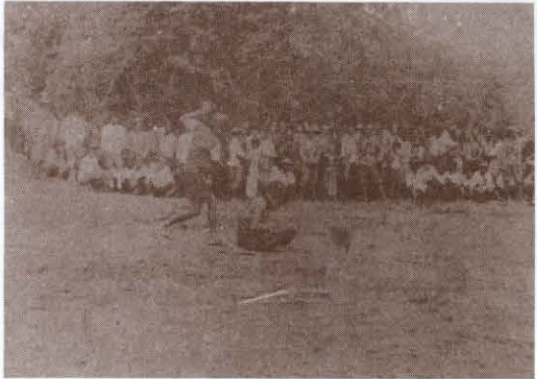
๑. ศาลมณฑล
๒. ศาลเมือง
๓. ศาลแขวง

โดยอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลเป็นหัวหน้าแห่งผู้พิพากษาศาลทั้งปวงในมณฑลนั้นโดยตำแหน่งและมีหน้าที่ในส่วนนี้คือ

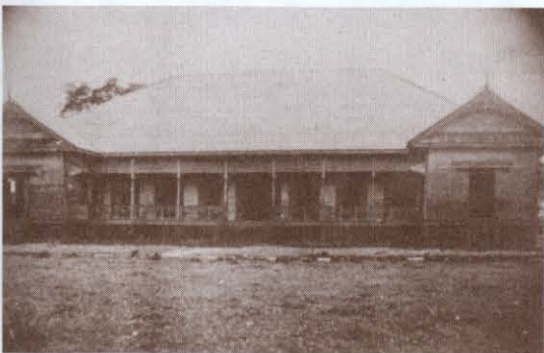
- ข้อ ๑. ที่จะตรวจตราตักเตือนให้การในศาลทั้งปวงเป็นไปโดยเรียบร้อย
- ข้อ ๒. เป็นที่หาหรือความขัดข้องของผู้พิพากษาอื่น
- ข้อ ๓. ที่จะเรียกรายงานการคดี และการศาลในมณฑลทั่วไป
- ข้อ ๔. ที่จะปรึกษาหารือด้วยผู้บัญชาการเมืองในที่จะจัด และรักษาการศาลทั้งปวง

ให้เรียบร้อย

- ข้อ ๕. ที่จะรายงานการคดีในมณฑลต่อกระทรวงยุติธรรม^(๔)

การประหารชีวิตจำเลยในคดีอุกฉกรรจ์ของศาลหัวเมือง

ศาลมณฑลอุดร อาคารหลังที่ ๒ สร้างปี พ.ศ. ๒๔๕๒
เปิดทำการ พ.ศ. ๒๔๕๓

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ได้รับพระบรมราชโองการให้เรียกชื่อมณฑลตามพื้นที่ให้เป็นระเบียบเดียวกัน โดยมณฑลลาวพวนให้เรียกว่า มณฑลฝ่ายเหนือ แล้วต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ มีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งว่า ชื่อมณฑลบางมณฑลเป็นคำยาวเรียกยากทรงพระราชดำริเห็นว่า ชื่อทิศของโบราณ มีอยู่เป็นคำสั้นเรียกง่ายกว่าชื่อมณฑลที่เรียกอยู่ทุกวันนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อมณฑลเสียใหม่ดังนี้คือ

^(๔) พระธรรมนูญศาลหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๔ มาตรา ๒๒

มณฑลตะวันออก ให้เรียก มณฑลบูรพา
 มณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เรียก มณฑลอีสาน
 มณฑลฝ่ายเหนือ ให้เรียก มณฑลอุดร
 มณฑลตะวันตกเฉียงเหนือ ให้เรียก มณฑลพายัพ ^(๑๐)

ใน ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) ได้มีพระบรมราชโองการประกาศจัดตั้งศาลยุติธรรมในมณฑลอุดร โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลอุดร กับพระบริรักษ์จรรย์วัตร ^(๑๑) ข้าหลวงพิเศษ จัดการศาลยุติธรรมในหัวเมืองพร้อมกันจัดการศาลยุติธรรมในมณฑลอุดร โดยอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลอุดรคนแรก คือ หลวงสารกิจปริชา ^(๑๒)

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
 เสด็จตรวจราชการมณฑลอุดร

สำหรับพื้นที่ของมณฑลอุดร เดิมไม่ได้มีเขตอำนาจครอบคลุมเมืองร้อยเอ็ดกาฬสินธุ์ และมหาสารคาม เหมือนเช่นภาค ๔ ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากเมืองทั้งสามเมืองนี้ขึ้นอยู่กับมณฑลอีสาน โดยใน ร.ศ. ๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐) มณฑลอีสาน แบ่งออกเป็น ๔ บริเวณ ๑๓ เมือง และ ๒๖ อำเภอ คือ บริเวณอุบลราชธานี บริเวณร้อยเอ็ด บริเวณสุรินทร์ และบริเวณขุขันธ์

รูปหมู่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ มณฑลอุดร

บริเวณร้อยเอ็ด มีขุนประติษฐ์ ยุทธการ (พรหม) ข้าหลวงยุติธรรมบริเวณ รักษาการแทนข้าหลวงบริเวณ แบ่งออกเป็น ๕ เมือง และ ๒๖ อำเภอ คือ เมืองร้อยเอ็ด เมืองสุวรรณภูมิ เมืองมหาสารคาม เมืองกมลาสัย และเมืองกาฬสินธุ์ ^(๑๓)

(๑๐) ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ : ๖๒๐ วันที่ ๒๗ มกราคม ร.ศ. ๑๑๙

(๑๑) ต่อมาได้เลื่อนเป็นพระยาธรรมสารเวทวิเศษภักดี

(๑๒) ต่อมาได้เลื่อนเป็น พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ (แฉล้ม มิตรานนท์)

(๑๓) เดิม วิชาคย์พจนกิจ, เรื่องเดียวกัน

ประกาศ

ตั้งข้าหลวงพิเศษ จัดการศาลยุติธรรมมณฑลอุดร

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ในเวลานี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งศาลยุติธรรมตามหัวเมืองเสร็จแล้ว และเมืองที่ไกลบางมณฑล เช่น มณฑลพายัพ ก็ได้ลงมือจัดการศาลเสร็จแล้วเหมือนกัน บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นควรที่จะจัดศาลยุติธรรมในมณฑลอุดร ให้ตั้งตามพระธรรมนูญและแบบพิจารณาเช่นมณฑลอื่น ๆ ที่ได้จัดมาแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลอุดรกับพระบริรักษ์จรัญวัตร ข้าหลวงพิเศษจัดการศาลยุติธรรมในหัวเมืองพร้อมกันจัดการศาลยุติธรรมในมณฑลอุดร ตามพระราชบัญญัติข้าหลวงพิเศษจัดการศาลยุติธรรมในหัวเมือง ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ และเมื่อข้าหลวงพิเศษเห็นควรจะจัดตั้งผู้พิพากษาประจำมณฑลและศาลเมืองขึ้นในมณฑลนี้ ก็ให้หารือมายังสภานายกข้าหลวงพิเศษ ซึ่งเป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจัดการให้ตลอดไป แล้วให้รวมศาลในมณฑลนี้ขึ้นในกระทรวงยุติธรรมและข้าหลวงพิเศษอย่างที่ได้เคยทำมาแต่ก่อน

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๗ เมษายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗

ต่อมาใน ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) มีพระบรมราชโองการประกาศจัดตั้งศาลยุติธรรมในมณฑลอีสาน โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ข้าหลวงต่างพระองค์มณฑลอีสาน กับพระบริรักษ์จริยาวัตร (ต่อมาคือพระยาธรรมสารเวทวิเศษภักดี) ข้าหลวงพิเศษจัดการศาลยุติธรรมในหัวเมือง พร้อมกันจัดการศาลยุติธรรมในมณฑลอีสานให้ขึ้นในกระทรวงยุติธรรม^(๑๔) โดยตกลงจัดตั้งศาลขึ้น ๓ ศาล คือที่จังหวัดอุบลราชธานี เรียกว่า ศาลมณฑล ที่จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดสุรินทร์ เรียกว่า ศาลเมือง โดยทำพิธีเปิดศาลเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๑^(๑๕)

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ทรงเห็นว่าการจัดตั้งศาลขึ้นในมณฑลอีสานเป็นของใหม่ จึงเสด็จไปด้วยพระองค์เอง และมีรับสั่งในวันพิธีเปิดศาลว่า

“... ในกาลนี้ ตามความรู้สึกอยู่ในมณฑลนี้ มันควรมีศาลยุติธรรมมาจัดการเสียนานแล้ว เมื่อว่าบัดนี้ได้เปิดศาลแล้วเชื่อว่าคนในมณฑลนี้ จะมีความยินดีโดยมาก แต่ข้าหลวงต่างพระองค์จะเป็นมากกว่าคนอื่น แลได้ให้ประกาศงดการพิจารณาแห่งเมืองทั้งปวง และให้ผู้ฟ้องคดีประพฤติตามแบบแผน แลฟ้องยังศาล ณ ที่นี้ แลสุรินทร์ ร้อยเอ็ด แต่วันนี้เป็นต้นไปแล้ว เชื่ออยู่ว่าการทั้งปวงจะไม่เป็นการขัดข้องอย่างไรเลย.... ”^(๑๖)

ใน พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้มีประกาศกระทรวงยุติธรรมตั้งศาลจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นศาลมณฑลร้อยเอ็ด เนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดแยกจากมณฑลอุบลราชธานีเป็นมณฑลร้อยเอ็ด โดยตั้งศาลเมืองที่จังหวัดมหาสารคาม และที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ขึ้นตรงต่อศาลมณฑลร้อยเอ็ด

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้ยุบศาลมณฑลร้อยเอ็ดเป็นศาลจังหวัดร้อยเอ็ด เปลี่ยนชื่อศาลเมืองมหาสารคาม และศาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นศาลจังหวัดมหาสารคาม และศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ไปขึ้นตรงต่อศาลมณฑลนครราชสีมา

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ได้มีการยกเลิกตำแหน่งข้าหลวงพิเศษศาลยุติธรรม เลิกศาลมณฑลและให้ศาลมณฑลแต่เดิมมีฐานะเป็นศาลจังหวัด กับยุบตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑล และตั้งข้าหลวงยุติธรรมขึ้นเป็นต้น จากนั้นได้มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

(๑๔) กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ม.๕๗/๑๔ ประกาศตั้งข้าหลวงพิเศษจัดการศาลยุติธรรมในมณฑลอีสานลงวันที่ ๒๗ เมษายน ร.ศ. ๑๒๗

(๑๕) กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ม.๕๗/๑๔ หนังสือที่ ๖๔/๒๒๓๐ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๗ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ทูลกรมหลวงดำรงราชานุภาพ

(๑๖) กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ม.๕๗/๑๔ กระแสรับสั่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๒๗

พ.ศ.๒๔๗๗ กำหนดให้ศาลชั้นต้นทุกศาล นอกจากศาลแพ่งและศาลอาญา มีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเป็นผู้รับผิดชอบ และอยู่ภายใต้ความควบคุมของข้าหลวงยุติธรรมอีกชั้นหนึ่ง^(๑๓)

ในปี พ.ศ.๒๔๘๒ ข้าหลวงยุติธรรมมีอยู่ ๔ ตำแหน่งด้วยกันคือ ประจำภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคละ ๑ นาย

ศาลชั้นต้น นอกจากศาลแพ่งและศาลอาญา ขณะนั้นได้มีรวมด้วยกันทั้งสิ้น ๘๔ ศาล เป็นศาลแขวง ๔ ศาล ศาลที่กล่าวนี้ขึ้นอยู่กับในภาคต่างๆ ดังนี้

๑. ภาคกลาง มี ๓๒ ศาล คือ

ศาลแขวงพระนครใต้	ศาลแขวงพระนครเหนือ
ศาลแขวงธนบุรี	ศาลจังหวัดมีนบุรี
ศาลจังหวัดนนทบุรี	ศาลจังหวัดสมุทรปราการ
ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ศาลจังหวัดปทุมธานี
ศาลจังหวัดธัญบุรี	ศาลจังหวัดลพบุรี
ศาลจังหวัดสระบุรี	ศาลจังหวัดสิงห์บุรี
ศาลจังหวัดอ่างทอง	ศาลจังหวัดนครสวรรค์
ศาลจังหวัดชัยนาท	ศาลจังหวัดอุทัยธานี
ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา	ศาลจังหวัดปราจีนบุรี
ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี	ศาลจังหวัดชลบุรี
ศาลจังหวัดนครนายก	ศาลจังหวัดจันทบุรี
ศาลจังหวัดตราด	ศาลจังหวัดระยอง
ศาลจังหวัดราชบุรี	ศาลจังหวัดกาญจนบุรี
ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ศาลจังหวัดเพชรบุรี
ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม	ศาลจังหวัดนครปฐม
ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี	ศาลจังหวัดสมุทรสาคร

๒. ภาคเหนือ มี ๑๘ ศาล คือ

ศาลจังหวัดเชียงใหม่	ศาลจังหวัดเชียงราย
ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ศาลจังหวัดแม่สะเรียง
ศาลจังหวัดลำพูน	ศาลจังหวัดลำปาง
ศาลจังหวัดน่าน	ศาลจังหวัดแพร่
ศาลจังหวัดพิษณุโลก	ศาลจังหวัดพิจิตร
ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์	ศาลจังหวัดหล่มสัก

^(๑๓) กระทรวงยุติธรรม, หนังสือที่ระลึกในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๔๘๒ (ศาลและกระทรวงยุติธรรมโดยย่อ)

ศาลจังหวัดสวรรคโลก

ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์

ศาลจังหวัดตาก

๓. ภาคใต้ มี ๑๘ ศาล คือ

ศาลจังหวัดสงขลา

ศาลจังหวัดปากนั้ง

ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศาลจังหวัดหลังสวน

ศาลจังหวัดปัตตานี

ศาลจังหวัดยะลา

ศาลจังหวัดภูเก็ต

ศาลจังหวัดตรัง

ศาลจังหวัดตะกั่วป่า

ศาลจังหวัดสุโขทัย

ศาลจังหวัดกำแพงเพชร

ศาลจังหวัดแม่สอด

ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช

ศาลจังหวัดพัทลุง

ศาลจังหวัดชุมพร

ศาลจังหวัดสตูล

ศาลจังหวัดนราธิวาส

ศาลแขวงเบตง

ศาลจังหวัดกระบี่

ศาลจังหวัดพังงา

ศาลจังหวัดระนอง

๔. ภาคตะวันออก มี ๑๖ ศาล คือ

ศาลจังหวัดนครราชสีมา

ศาลจังหวัดชัยภูมิ

ศาลจังหวัดบุรีรัมย์

ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด

ศาลจังหวัดมหาสารคาม

ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์

ศาลจังหวัดอุบลราชธานี

ศาลจังหวัดยโสธร

ศาลจังหวัดศรีสะเกษ

ศาลจังหวัดสุรินทร์

ศาลจังหวัดอุดรธานี

ศาลจังหวัดขอนแก่น

ศาลจังหวัดนครพนม

ศาลจังหวัดเลย

ศาลจังหวัดสกลนคร

ศาลจังหวัดหนองคาย ^(๑๘)

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการรวมจังหวัดยกขึ้นเป็นภาค ลงวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔ แบ่งเขตปกครองเป็น ๕ ภาค โดยเรียกชื่อภาคว่า ภาค ๑ ภาค ๒ ภาค ๓ ภาค ๔ ภาค ๕ กระทรวงยุติธรรมจึงดำเนินการเพื่อกำหนดตำแหน่งประจำและเขตอำนาจของข้าหลวงยุติธรรมเสียใหม่ ซึ่งในปีเดียวกันนี้ได้มีการตั้งศาลจังหวัดเพิ่มขึ้นใหม่อีก ๔ ศาล คือ ศาลจังหวัดลานช้าง ศาลจังหวัดนครจำปาศักดิ์ ศาลจังหวัดพิบูลสงคราม และศาลจังหวัดพระตะบอง เนื่องจากได้ดินแดนบางแห่งซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทยคืนจากประเทศอินโดจีน ฝรั่งเศส ตามอนุสัญญาสันติภาพระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๔ ^(๑๙)

(๑๘) กระทรวงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน

(๑๙) รายงานกะชงยุติธรรม ประจำพุทธศักราช ๒๔๘๔

แผนที่ประเทศไทย แสดงดินแดนของไทยที่ตกเป็นของฝรั่งเศส

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตั้งข้าหลวงยุติธรรม พุทธศักราช ๒๔๘๔ กำหนดให้มีตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม ๕ ตำแหน่งคือ

ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๑ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดพระนคร มีเขตอำนาจในจังหวัดพระนครและธนบุรี (เฉพาะศาลแขวงและศาลจังหวัดมีนบุรี) จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร

ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๒ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดปราจีนบุรี มีเขตอำนาจในจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดพิบูลสงคราม และจังหวัดพระตะบอง

ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๓ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดนครราชสีมา มีเขตอำนาจในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครพนม จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย และจังหวัดนครจำปาศักดิ์

ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๔ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดเชียงใหม่ มีเขตอำนาจในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก และจังหวัดล้านช้าง

ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๕ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา และจังหวัดระนอง ^(๒๐)

ต่อมาตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรมได้ถูกเรียกเสียใหม่ว่า อธิบดีผู้พิพากษาภาค ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๔๙๗ และแต่เดิมมี ๕ ภาค เนื่องจากภาคต่างๆ มีอาณาเขตกว้าง มีศาลอยู่ในบังคับบัญชาที่จะต้องดูแลมากเกินไปตรวจตราไม่ทั่วถึงเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๘ จึงได้เพิ่มเป็น ๙ ภาค ^(๒๑)

(๒๐) รายงานกะชงยุติธรรม, เรื่องเดียวกัน

(๒๑) ขุมพล จันทราทิพย์, พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๙ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

หลังจากได้รับการแบ่งศาลชั้นต้นออกเป็น ๙ ภาค ในระยะแรกสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔ มีที่ทำการตั้งอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๘ ประกาศกำหนดให้มีสำนักงานตั้งอยู่ ณ จังหวัดขอนแก่น โดยได้ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของอาคารศาลจังหวัดขอนแก่นเป็นที่ตั้งสำนักงาน จนกระทั่งในวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๕ ได้ย้ายสำนักงานมาอยู่ที่ชั้น ๔ ของอาคารศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่นจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔ มีเขตอำนาจครอบคลุมพื้นที่ ๑๑ จังหวัด ดังกล่าวแล้วข้างต้น และมีหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบดังนี้

ศาลยุติธรรมที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ รวม ๑๖ ศาล คือ

๑. ศาลจังหวัดขอนแก่น	๙. ศาลจังหวัดนครพนม
๒. ศาลแขวงขอนแก่น	๑๐. ศาลจังหวัดมุกดาหาร
๓. ศาลจังหวัดอุดรธานี	๑๑. ศาลจังหวัดมหาสารคาม
๔. ศาลแขวงอุดรธานี	๑๒. ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด
๕. ศาลจังหวัดหนองคาย	๑๓. ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์
๖. ศาลจังหวัดเลย	๑๔. ศาลจังหวัดพล
๗. ศาลจังหวัดสกลนคร	๑๕. ศาลจังหวัดบึงกาฬ
๘. ศาลจังหวัดสวางคแดนดิน	๑๖. ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

ศาลยุติธรรมที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ได้มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในงานบางเรื่องแทน รวม ๓ ศาล คือ

๑. ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น
๒. ศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
๓. ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมดูแลในบางด้าน

รวมทั้งสิ้น ๒๓ หน่วยงาน แยกได้ดังนี้

สังกัดกรมบังคับคดี

๑. สำนักงานบังคับคดีและวางทรัพย์ ภูมิภาคที่ ๔
๒. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดขอนแก่น
๓. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดมหาสารคาม

๔. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดร้อยเอ็ด
๕. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดกาฬสินธุ์
๖. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดอุดรธานี
๗. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดสกลนคร
๘. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดหนองคาย
๙. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดนครพนม
๑๐. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดเลย
๑๑. สำนักงานบังคับคดีจังหวัดมุกดาหาร

สังกัดกรมคุมประพฤติ

๑. สำนักงานคุมประพฤติภาค ๔
๒. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดขอนแก่น
๓. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดมหาสารคาม
๔. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดร้อยเอ็ด
๕. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกาฬสินธุ์
๖. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี
๗. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสกลนคร
๘. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดมุกดาหาร
๙. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดบึงกาฬ

สังกัดศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

๑. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น
๒. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด
๓. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี

อัตรากำลังของสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

ข้าราชการตุลาการ	๕	คน
ข้าราชการธุรการ	๔๘	คน
- ประจำสำนักงาน	๘	คน
- ไปช่วยราชการ	๓๙	คน
- อัตรารว่าง	๑	อัตราร
ลูกจ้างประจำ	๒	คน
ลูกจ้างชั่วคราว	๘	คน
รวมทั้งหมด	๖๓	คน

งานของสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมฉบับเดิม

งานของสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ สามารถจำแนกออกได้ดังนี้ คือ งานตุลาการ งานตรวจราชการ งานธุรการ งานส่งเสริมพัฒนางานศาลและพัฒนาบุคคลและงานอื่น ๆ

๑. งานด้านตุลาการ

๑.๑ งานนั่งพิจารณาคดี ได้แก่ การไปนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๓ (๒) ซึ่งการนั่งพิจารณาคดีนี้เป็นเรื่องที่อยู่ดุลพินิจของอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ ว่าสมควรจะนั่งพิจารณาพิพากษาคดีใด

๑.๒ งานตรวจสำนวนคดี ได้แก่ การตรวจสำนวนคดีของศาลในเขตอำนาจในการนี้อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ รองอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ มีอำนาจลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งได้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๓ (๒)

๑.๓ งานไกล่เกลี่ย ได้แก่ การทำการไกล่เกลี่ยคดีที่ศาลในเขตอำนาจส่งมาหรือมีผู้ร้องขอให้ศูนย์ไกล่เกลี่ย (สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔) ทำการไกล่เกลี่ย

๑.๔ งานตรวจสอบรายงาน ได้แก่ การตรวจสอบรายงานเกี่ยวกับคดีซึ่งศาลต่างๆ ในสังกัดส่งมาตามระเบียบของกระทรวงยุติธรรม นอกจากนี้อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ มีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้พิพากษาหรือจำศาลรายงานเกี่ยวกับคดี หรือรายงานกิจการอื่นของศาลซึ่งอยู่ในเขตอำนาจ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๓ (๑)

รายงานเกี่ยวกับคดีตามระเบียบของกระทรวงยุติธรรม และตามระเบียบของสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ ปกติ ได้แก่

- รายงานคดี
- รายงานแสดงผลงานของผู้พิพากษา
- บัญชีสถิติคดีแพ่ง
- บัญชีสถิติคดีอาญา
- รายงานความประจำวันเฉพาะวันสุดท้ายของเดือน
- รายงานความประจำเดือน
- รายงานความประจำหกเดือนแรกและสิ้นปี
- รายงานกิจการต่างๆ ของศาล เช่น รายงานปลดทำลายสำนวนความ สารบบสมุดบัญชี ต้นข้าวใบเสร็จรับเงิน ตามกฎกระทรวงและระเบียบ เป็นต้น

๑.๕ งานตุลาการ ได้แก่ การที่อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ ต้องรับผิดชอบงานของศาลให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีหน้าที่ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๐ (๑) (๒) (๓) (๔) และ มาตรา ๑๓ (๓) คือ

๑.๕.๑ รับผิดชอบงานของศาลต่างๆ ตลอดจนงานธุรการเกี่ยวกับสำนวนความที่ศาลในสังกัดได้พิจารณาไว้ และตามที่ได้รายงานมา

๑.๕.๒ ระมัดระวังการใช้ระเบียบวิธีการต่างๆ ที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือ โดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้องเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จไปโดยเร็ว

๑.๕.๓ ให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาศาลต่างๆ ในเขตอำนาจเกี่ยวกับข้อขัดข้องเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่

๑.๕.๔ ร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองท้องถิ่น ในบรรดากิจการอันเกี่ยวกับการจัดวางระเบียบ และดำเนินงานในส่วนธุรการของศาล

๑.๕.๕ ในกรณีจำเป็นจะสั่งให้ผู้พิพากษาคคนใดคนหนึ่งในศาลซึ่งอยู่ในเขตอำนาจไปช่วยทำงานชั่วคราวอีกศาลหนึ่ง เว้นแต่ศาลในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งต้องเสนอเรื่องไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ.๒๕๒๑

๑.๖ งานวินัยของข้าราชการตุลาการ ได้มีข้อกำหนดไว้เป็นพิเศษในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการที่แตกต่างกับข้าราชการฝ่ายอื่น อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ มีหน้าที่สอดส่องและสดับรับฟังการปฏิบัติงาน และการดำรงตนของข้าราชการตุลาการอยู่เสมอ เพื่อมิให้มีการกระทำผิดวินัย อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ เมื่อมีการร้องเรียนหรือกล่าวหาว่าข้าราชการตุลาการกระทำผิดวินัย อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ จะต้องดำเนินการสอบสวนขั้นต้นโดยมิชักช้า เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะดำเนินการตามระเบียบวินัยหรือกฎหมาย

๑.๗ งานพิจารณาความดีความชอบ ได้แก่ การทำรายงานการปฏิบัติราชการ และการเสนอความดีความชอบของข้าราชการตุลาการเป็นรายบุคคล ในการนี้อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ จะต้องสดับรับฟังและสอดส่องถึงสิ่งต่างๆ ที่จะต้องรายงาน เพื่อเสนอความเห็นต่อกระทรวงยุติธรรมได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

๒. งานตรวจราชการ

ได้แก่ การที่อธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ จะไปตรวจราชการตามศาลต่างๆ เป็นปกติ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ รวมตลอดถึงสำรวจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละศาลทั้งงาน

ด้านตุลาการและงานธุรการ และเพื่อให้คำปรึกษาหาทางช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

๓. งานด้านธุรการ

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ นอกจากต้องปฏิบัติงานธุรการที่เกี่ยวข้องกับงานตุลาการ และงานตรวจราชการแล้ว ยังมีหน้าที่ความรับผิดชอบงานธุรการในสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ โดยแยกได้ ดังนี้

๑. งานสารบรรณ
๒. งานทะเบียนประวัติ
๓. งานตรวจสอบรายงาน
๔. งานการเจ้าหน้าที่
๕. งานพัสดุและอาคารสถานที่
๖. งานทำความสะอาดยานพาหนะ

๔. งานส่งเสริมพัฒนางานศาลและพัฒนาบุคคล

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ ได้มีนโยบายและดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนางานศาลและพัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติราชการ อันจะส่งผลให้ประชาชนที่มาศาลได้รับบริการที่ดีและรวดเร็ว

๕. งานอื่น ๆ

ได้แก่ งานที่กระทรวงยุติธรรม ศาล และหน่วยงานต่างๆ มอบหมายให้จัดทำหรือดูแลรับผิดชอบเป็นครั้งคราว เช่น งานสัมมนาข้าราชการ ลูกจ้าง งานจัดแสดงนิทรรศการในวาระพิเศษ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้มีการออกกฎหมายเพื่อแยกศาลออกจากกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีผลทำให้หน่วยงานธุรการ เช่น กรมบังคับคดี กรมคุมประพฤติ สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ไปสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม อันมีผลทำให้หน่วยงานในภาค ๔ ที่สังกัดหน่วยธุรการทั้งสามพ้นไปจากการควบคุมดูแลของอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติให้ใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ พร้อมด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมแนบท้าย ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๗ ตอนที่ ๔๔ ก มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีสาระสำคัญคือยกเลิกตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษามาภาค และเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษามาภาคเสียใหม่

อำนาจหน้าที่ของอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมฉบับใหม่ (พ.ศ. ๒๕๕๓)

งานด้านตุลาการ

อธิบดีผู้พิพากษามาตรา เป็นผู้พิพากษาในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจด้วยผู้หนึ่ง ตามมาตรา ๑๔ และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่งดังนี้

๑) นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือเป็นที่สนใจของประชาชน คดีที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง คดีที่มีทุนทรัพย์สูง และคดีละเมิดอำนาจศาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม

๒) สั่งคำร้องคำขอต่าง ๆ ที่ยื่นต่อตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ

๓) รมัดระวางการใช้ระเบียบวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง เพื่อให้การพิจารณาคดีเสร็จเด็ดขาดไปโดยเร็ว

๔) ให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในศาลนั้นในข้อขัดข้องเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา

๕) ร่วมมือกับเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในบรรดากิจการอันเกี่ยวกับการจัดวางระเบียบและการดำเนินงานส่วนธุรการของศาล

๖) ทำรายงานการคดีและกิจการของศาลส่งตามระเบียบ

๗) มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

งานด้านธุรการ

๑) สั่งให้หัวหน้าสำนักงานประจำศาลยุติธรรมรายงานเกี่ยวกับคดีหรือรายงานกิจการอื่นของศาลที่อยู่ในเขตอำนาจของตน

๒) ในกรณีจำเป็นจะสั่งให้ผู้พิพากษาคนใดคนหนึ่งในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจของตนไปช่วยทำงานชั่วคราว มีกำหนดไม่เกินสามเดือนในอีกศาลหนึ่ง โดยความยินยอมของผู้พิพากษานั้นก็ได้ แล้วรายงานไปยังประธานศาลฎีกาทันที

แผนที่จังหวัดที่อยู่ในเขตสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

ศาลจังหวัด

ศาลจังหวัดขอนแก่น	ศาลจังหวัดพล	ศาลจังหวัดอุดรธานี
ศาลจังหวัดขอนแก่น	ศาลจังหวัดบึงกาฬ	ศาลจังหวัดเลย
ศาลจังหวัดหนองคาย	ศาลจังหวัดสว่างแดนดิน	ศาลจังหวัดนครพนม
ศาลจังหวัดสกลนคร	ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด	ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์
ศาลจังหวัดมุกดาหาร	ศาลจังหวัดมหาสารคาม	ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

ศาลแขวง

- ศาลแขวงขอนแก่น ศาลแขวงอุดรธานี

ศาลเยาวชนและครอบครัว

- ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น

ศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

แผนที่แสดงพื้นที่ตั้งและเขตอำนาจ ของสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

รายนามผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญในพื้นที่ภาค ๔
ในอดีต เท้าที่รวบรวมได้

รายนามอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลอุดร

ร.ศ.๑๒๖-๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๔๕๓)	หลวงสารกิจปรีชา
ร.ศ.๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔)	หลวงประจักษ์ศุภอรรรถ
ร.ศ.๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕)	หลวงประไพพิทยาคูณ
ร.ศ.๑๓๓ (พ.ศ. ๒๔๕๗)	อำมาตย์เอก พระพรหมศาสตร์ราชสภาบดี
ร.ศ.๑๓๔ (พ.ศ. ๒๔๕๘)	อำมาตย์โท หลวงพิศพลสานิตย์
ร.ศ.๑๓๕ (พ.ศ. ๒๔๕๙)	อำมาตย์เอก พระอินทริวิฑูรวิบูลประชาบดี
ร.ศ.๑๓๖-๑๓๘ (พ.ศ. ๒๔๖๐-๒๔๖๒)	อำมาตย์โท พระโสภณวินิจฉัย
ร.ศ.๑๓๙-๑๔๐ (พ.ศ. ๒๔๖๓-๒๔๖๔)	อำมาตย์เอก พระยาคุณเรศศรีเรืองศิลป์
ร.ศ.๑๔๑-๑๔๒ (พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๖๖)	พระราชบัญญัติ
ร.ศ.๑๔๓ (พ.ศ. ๒๔๖๗)	พระเทพบัญญัติ

รายนามอธิบดีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาศาลมณฑลร้อยเอ็ด

พ.ศ. ๒๔๕๖-๒๔๕๗	อำมาตย์เอก หลวงพิชิตปฏิภาณ	อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลร้อยเอ็ด
พ.ศ. ๒๔๕๘	อำมาตย์เอก พระพรหมวิฑูรการุญจรยาบดี	"-----"
พ.ศ. ๒๔๕๙	รองอำมาตย์เอก แผลง รังสิคุต เนติบัณฑิต	ผู้พิพากษาศาลมณฑลร้อยเอ็ด
"	รองอำมาตย์โท ขุนนารถบุรภัคดี	"-----"
"	รองอำมาตย์โท หลวงนาถอาณัติ	"-----"

ร.ศ.๑๑๘ (พ.ศ.๒๔๔๓)	พระพิเนตริกิจพิทักษ์	ผู้พิพากษาเมืองหนองคาย
"	หลวงชำนาญโยธี	ผู้พิพากษาเมืองภูเวียง
"	พระอนุบาลสกลเดร์ (เมก)	ผู้พิพากษาเมืองสกลนคร
"	หลวงมัญจาคีรี (โหมด)	ผู้พิพากษาเมืองมัญจาคีรี
"	พระวิจารณ์อธิกรณ์ (แป้น)	ผู้พิพากษาเมืองมุกดาหาร
"	พระวิจารณ์สุขุมกิจ (คำแดง)	ผู้พิพากษาเมืองหนองหาร
"	หลวงทรงโยธา	ผู้พิพากษาเมืองกุมภวาปี
"	พระสุภรณ์โพยมกิจ (ภูม)	ผู้พิพากษาเมืองนครพนม
"	หลวงสุวรรณจักร	ผู้พิพากษาเมืองเลย
"	ว่าที่พระวิจารณ์กมุทกิจ (เสื่อ)	ผู้พิพากษาเมืองกมุทธาไชย
"	พระอนุรักษพิสัยกิจ (จันเพง)	ผู้พิพากษาเมืองโพนพิสัย
"	พระวิเศษไชยบุรี (ทะ)	ผู้พิพากษาเมืองไชยบุรี
"	พระพินิจอุเทนการ	ผู้พิพากษาเมืองท่าอุเทน
"	พระวิจารณ์จำนงค์	ผู้พิพากษาเมืองชนบท*
ร.ศ.๑๒๗ (พ.ศ.๒๔๕๑)	ขุนศรีเกษตร์	ว่าที่ผู้พิพากษาเมืองอุดรธานี
"	นายจรรย์	ผู้พิพากษาเมืองเลย**
"	นายมนี	ผู้พิพากษาเมืองนครพนม
"	ขุนพิพิธศรีราชบุรี	ผู้พิพากษาเมืองขอนแก่น
ร.ศ.๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒)	นายทองสุข	ผู้พิพากษาศาลเมืองขอนแก่น
ร.ศ.๑๓๑ (พ.ศ. ๒๔๕๕)	อำมาตย์โท หลวงอภิรักษ์ดุสิต	ผู้พิพากษาศาลเมืองขอนแก่น
พ.ศ. ๒๔๖๑	รองอำมาตย์เอก หลวงอินทปริญญา	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. ๒๔๖๘	อำมาตย์ตรี พระนนทเบญญา	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น***

* กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, เอกสาร ย ๘/๒๒ (๒) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๐๙/๕๔๗๗ ลงวันที่ ๒๔ เดือน ตุลาคม ร.ศ.๑๑๙

** กระทรวงมหาดไทย, สำเนาที่ ๑๓๘๐ รัับวันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ.๑๒๗ บัญชีรายนามผู้ที่ออกทรัพย์ในงาน เปิดเมืองอุดรธานี

*** จากเอกสารราชการของศาลมณฑลอุดร เกี่ยวกับคนในบังคับฝรั่งเศส

รายนามอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

๑. หลวงประจักษ์ศุภอรรรถ (ปลั่ง อินทกนก)	พ.ศ. ๒๔๙๗ - ๒๕๐๒
๒. นายสรวง ลัดพลี	พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๔
๓. นายบุศย์ ชันชวาทย์	พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๖
๔. นายแปล บุญเกียรติ	พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๐๘
๕. นายประสม เกษะสุต	พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๐๘
๖. นายชลัม รุทธะวานิช	พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๐
๗. นายกิ่ง คำลือคุปต	พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๐
๘. นายไพฑูรย์ พันธุ์ฝึก	พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๑
๙. นายพร สมบัติศิริ	พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๓
๑๐. นายแถม สุรทัศน์	พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๕
๑๑. นายวิฑูร เทพพิทักษ์	พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๕
๑๒. นายแสวง พุทธสถิตย์	พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๗
๑๓. นายสุนทร ศิลป์ไชย	พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๑๗
๑๔. นายปสพ นพรมภา	พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๒๐
๑๕. นายจิตติ วุฒิปานี	พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒
๑๖. นายเสนอ ศรีนิยม	พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๕
๑๗. นายบรรทม จากกานนท์	พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๖
๑๘. นายสง่า ศิลปประสิทธิ์	พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๒๗
๑๙. นายบุญทรง เค้าไพบูลย์	พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๒๘
๒๐. นายเคียง บุญเพิ่ม	พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๒๙
๒๑. นายกำน อันนานนท์	พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๑
๒๒. นายสมบัติ เสนเนียม	พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒
๒๓. นายชวิชัย พิทักษ์พล	พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๔
๒๔. นายสมคิด ไตรโสรัส	พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕
๒๕. นายวุฒิ กระจาต	พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖
๒๖. นายชวลิต ศรีสง่า	พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗
๒๗. นายพิชิต คำแฝง	พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๔๑
๒๘. นายประเสริฐ เขียนนิลศิริ	พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปัจจุบัน

รายนามรองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔*

๑. นายอุดม เฟื่องฟุ้ง	พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๒๘
๒. นายสันติ ทักราล	พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๓๑
๓. นายชวชัย พิทักษ์พล	พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๒
๔. นายเสริมศักดิ์ พลัดธุระ	พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๔
๕. นายเรืองฤทธิ์ ศรีวรรณะ	พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕
๖. นายชนะ ภาสกาณนท์	พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖
๗. นายชวชัย สุทธิสมบัติ	พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๕
๘. นายธีระวัฒน์ ภัทรานวัช	พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๗
๙. นายวิชาญ ธีรวัชรพงศ์	พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗
๑๐. นายประเสริฐ เป็ยนนิลศิริ	พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๔๐
๑๑. นายอนันต์ ไชยถาวร	พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๓๘
๑๒. นายขวัญชัย ปันรอด	พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๑
๑๓. นายศุภชัย สมเจริญ	พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๐
๑๔. นายบวร กุลทนนท์	พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๒
๑๕. นายสมศักดิ์ ดันดีภิรมย์	พ.ศ. ๒๕๔๐ - ปัจจุบัน
๑๖. นายเมธี คฤโมษ	พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒
๑๗. นายนิพนธ์ ใจสำราญ	พ.ศ. ๒๕๔๒ - ปัจจุบัน
๑๘. นายสุทธิโชค เทพไตรรัตน์	พ.ศ. ๒๕๔๒ - ปัจจุบัน

รายนามเลขานุการสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

๑. นายสัมพันธ์ บุญนาค	พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗
๒. นายธนรัตน์ ห้างทอง	พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘
๓. นายภิรมย์ ชงสันติ	พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๐
๔. นายครรชิต วงศ์ไทย	พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑
๕. นายมงคล แจ่มจิตรตรง	พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓
๖. นายสังคม เมฆอรุณลักษณ์	พ.ศ. ๒๕๔๓ - ปัจจุบัน

* ตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔ ในระยะแรกมีจำนวน ๑ คน แล้วต่อมาเพิ่มจำนวนเป็น ๒ คน และ ๓ คน ตามลำดับ

ที่ ๑๓
๑๒๐
ศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์

ภาคผนวก ๒

รวมเรื่อง
ไม่ได้รับ
ที่
ที่
๒๖

**เอกสารราชการของศาลมณฑลอุดร
เกี่ยวกับคนในบังคับฝรั่งเศส**

พ.ศ. ๒๔๖๕
ในบังคับฝรั่งเศส
ประสูติที่ลาว

โดย
๒๖

หน้าวาง

รวมเล่ม ๖
๕

ที่ ๕๓
๑๕๓
คำสั่งที่ ๕๓/๑๕๓

ศาลมณฑลอุดร

วันที่ ๑๕ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๓

แจ้งความมายังขุนบริโกเมศร ผู้พิพากษา เมืองขอนแก่น

ด้วยเดิมได้มีคำสั่งที่ เรื่องคนในบังคับฝรั่งเศษ ที่

มีหนังสือขอเทียบชื่ ท่วมไม่ให้ควบคุมไว้พิจารณา เว้นแต่ไม่มีหนังสือ

ขอขกเทียบชื่จึงให้พิจารณา อย่างคดีธรรมดา กับเรื่องส่งประ

เด็นไปสืบนั้น

รวมเล่ม
๖๖
พิมพ์ครั้งที่
๑
๖๖

เหตุผลนี้ บัดนี้กระทรวงได้มีคำสั่ง เพิ่มเติมมาในเรื่องคน

ในบังคับฝรั่งเศษอีก จึงได้คัดสำเนาส่งมานี้ เพราะฉะนั้นคดีท่านได้

ประวิบัติความกว่าจะได้มีคำสั่งใหม่

โอกาสนี้ ขอแสดงความนับถือแก่ท่าน

วิภากร ๖๕๓

อธิบดีผู้พิพากษา

นายจรูญ...

วันที่ ๗/๖๘

ที่ ๓/๘๖๘

กระทรวงยุติธรรม

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๓ (๓๑ ๑๒๖)

แจ้งความมายังศาลจังหวัดปทุมธานี ว่าที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาระดับสอง
 กว๊ากตามหนังสือที่ ๒/๒๕ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๓
 ศาลฎีกาว่า (๑) คนในบังคับฝรั่งเศษที่อยู่ในเมืองเวียงจันทน์เข้ามาเป็น
 โจทก์ จะควรฟ้องในศาลต่างประเทศหรือศาลไทยธรรมดา (๒) การ
 ที่จะเรียกผู้เสียหายซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของฝรั่งเศษจะควรทำอย่างไร
 (๓) เมื่อคนในบังคับสยามหรือฝรั่งเศษใดแตกดีแล้วหลบหนีไปอยู่ใน
 เขตอำนาจของฝรั่งเศษ ศาลจะมีอำนาจทำอย่างไรได้บ้างนั้น

ได้ฟังความความทุกข์ระทมเจ้าลูกยาเธอ ฯ เสนาบดีกระทรวง
 ยุติธรรมกราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ มีรับสั่งให้ข้าพเจ้าตอบว่า ข้อ ๑ นั้น
 เมื่อคนชาวเอเซียซึ่งอยู่ในบังคับหรือป้องกันของฝรั่งเศษ โคนามมา
 มณฑลอุดรแล้วได้เข้าเมืองเวียงจันทน์ จะยื่นฟ้องต่อศาลที่ใดหรือฟ้อง
 ที่อื่น ๆ ก็ได้ ขึ้นไม่จำเป็นจะต้องมีหนังสือจากเอเซียมาจากทางผู้
 คุมคนผู้นั้นจะเข้ามา ควรต้องมีหนังสือเดินทาง หรือหนังสือ
 คุ้มครองเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝรั่งเศษ แสดงว่าตนเป็นคนในบังคับฝรั่งเศษ ตาม
 วิธีที่ที่ที่กำหนดมา กระทรวงมหาดไทยเคยยอมให้คนชาวเอเซียซึ่งอยู่ใน
 ในบังคับหรือป้องกันของฝรั่งเศษที่ โคนามเข้ามาขมณฑลอุดรแล้วได้เข้า
 ครัวโดยมีหนังสือเดินทางหรือหนังสือสำคัญนั้นฟ้องในศาลธรรมดา แต่
 ก็เมื่อจะไต่คดีต่างประเทศอื่น คนเหล่านี้ว่าเป็นจะต้องยื่นฟ้อง
 ถูกต้องที่ศาลต่างประเทศก็ควรจะต้องจำไว้ว่าถ้าคนชาวเอเซียซึ่งอยู่ใน
 บังคับหรือป้องกันของฝรั่งเศษมีหนังสือเดินทางเข้ามาอยู่ในเขต
 มณฑลอุดรแล้วภายหลังได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ประจำที่นั้น

ผู้หนึ่งที่อยู่ในอำนาจศาลไทยธรรมดา เว้นไว้แต่ผู้ที่ไม่ไปอาศัยในเคมียุโรป
 ที่สถานกงสุลฝรั่งเศส กษาวเจเซียซึ่งอยู่ในบังคับหรือป้องกันของฝรั่งเศส
 เสด็จ ถ้าไม่มีหนังสือจากเคมียุโรปหรือหนังสือเดินทางหรือหนังสือสำคัญ
 ของขึ้นต่อกงสุลฝรั่งเศสในศาลไทยธรรมดา ก็ต้องว่าไว้ดีกว่านี้ ถ้ามีหนังสือ
 ค้างกล่าวข้างต้นนี้ใช้ได้น้อยเฉพาะเคมียุโรปและออสเตรียซึ่งศาลมีอำนาจ
 ตามข้อ ๓ แห่งหนังสือสัญญาฉบับที่ ๑๖๕ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๖๕
 ทวีป.ร.ศ. ๑๖๕ ถ้าคนชาวเจเซียซึ่งอยู่ในบังคับหรือป้องกันของฝรั่งเศส
 เข้ามาในพระราชอาณาเขตหรือนอกอาณาเขตนี้ ภายในวันที่ ๑๖ สิงหาคม
 ร.ศ. ๑๖๕ จะตั้งบ้านเรือนอยู่ประจำที่หรือมาชั่วคราวก็ถือต้องอยู่ใน
 อำนาจศาลไทยธรรมดา

ข้อ ๒ การที่จะเรียกหรือสืบพยานที่อยู่ในเขตแดนของฝรั่งเศส
 ฝรั่งเศส ให้ถือตามวิธีซึ่งข้าหลวงเทศาภิบาลกับข้าหลวงฝรั่งเศสได้เคย
 ใช้กันมา แต่ให้ศาลส่งหนังสือต่าง ๆ ไปโดยทางข้าหลวงเทศาภิบาล

ข้อ ๓ การที่จะบังคับผู้ตกนบนที่เจ้าที่เขตแดนใกล้เคียงมาขึ้นระ
 ต้องมีหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีฝรั่งเศสในระหว่างประเทศสยามกับประ
 เทศฝรั่งเศส ในวโรานี้หนังสือสัญญาดังกล่าวยังไม่มี แต่ถ้าข้าหลวงเทศา
 ภิบาลกับข้าหลวงฝรั่งเศสได้ส่งเลขส่งคนจากเขตแดนของตนไปยังเขต
 แดนของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ศาลจะขอโทษส่งคนกลับคืนมาโดยอาไภยตามข้อ
 ความในข้อ ๒ แห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีฝรั่งเศสใหม่ปี ค.ศ. ๑๘๘๓
 เป็นหลักก็ได้ แต่เมื่อยังไม่มีการตั้งสัญญาทางพระราชไมตรีเสียโดยฝ่ายหนึ่ง
 ฝ่ายใดจะไม่ต้องผู้กระทำอันนั้นก็ไม่ได้

โดยโลกาศนี้ ขอแสดงความนับถือมายังท่านด้วย
 (เซ็น) จักรปาณี

๑๓๓๓๓ ๕/

ที่ ๓๓๗ วิชาที่ ๗๔๑๐/๑๖๖

ที่ ๑๑๓๗
๓๔

ศาสตราจารย์ ดร. _____

วันที่ ๒๔ เดือน มีนาคม

วันโกสุมพิตร ๑๒๘

แจ้งความมายัง นายทองสุข ผู้พิพากษาศาลเมืองขอนแก่น

ด้วย แด่วันรับคำสั่งนี้เป็นต้นไปคดีคนในบังคับหรือป้องกันฝรั่ง

เสกเกิดขึ้นในศาล ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนที่กิ่งสุดหรือมีหนังสือสำคัญสำ

หรับตัวที่ไม่ชำระค่าต่างประเพณีแล้ว ไทรายงานต่อศาลต่างประเทศ

เขตอิสาน เมื่อคดีเกิดขึ้นครั้งหนึ่ง เมื่อตัดสินแล้วอีกครั้งหนึ่ง ให้

จัดการไปตามคำสั่งนี้/

ให้เก็บ
๑๑/๓/๖๖
๖๖,๑๖.๑๖๖

เพราะฉะนั้น

นายสมเด็จ ๗ ๖๖๓๓

เจ้าคณะวัดสมเด็จ

นายสมเด็จ ๗ ๖๖๓๓

ที่ ๕๑ หน้าบนด๑๑/๑๖๖

๑๑/๓/๖๖
๖๖,๑๖.๑๖๖

โดยที่นี้ ขอแสดงความนับถือมาด้วย

ศาสตราจารย์ ดร. _____

ว่าที่ อธิบดีผู้พิพากษา

สาย, ศ.

สา,

แบบร่างหนังสือ

ที่ กท กท เลื่อนอาณัติ

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก ๒๓๖๘

แพทท ๑๓๖๘
A
เรื่อง การตั้งพระยา
กรม การคลัง
ผู้ ท้าว
ผู้ เขียน
ผู้ ท้าว

เรียนมายังทูลกระหม่อมฯ และขอรับสั่งไว้ว่า
ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งคนในแผ่นดิน
ผู้มีชื่อ อภัย อภัย อภัย เป็น อภัย
๑. ตามดำริของทูลกระหม่อมฯ ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
ได้จดทะเบียนไว้ในที่ราชการแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วน
หรือขาดหายไปบ้าง ให้ตั้งขึ้นใหม่โดยเร็ว
และให้ตั้งขึ้นใหม่โดยเร็ว
๒. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๓. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๔. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๕. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๖. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๗. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๘. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๙. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ
๑๐. ให้ตั้งคนในแผ่นดินผู้มีชื่อ

๑๓๖๘

ข้าราชการกรมการคลัง ๑๒๖ ๑๖๒๗ สว.จ.๓๒๒ ศาลา:๒๖ ๖๖๖๖
 ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖
 ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖
 ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖
 ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖ ๖๖๖๖

เพชรนิ่มสีที่คนกรจางเขาของกรม ขอสรรพโศ
 ปี ๑๖๖๖

๑๖๖๖: ๑๖๖๖ ๑๖๖๖ ๑๖๖๖ ๑๖๖๖ ๑๖๖๖

ผู้พิมพ์

ที่ ๑/๕

23
๑๖

ศาลมณฑลอุดร

วันที่ ๗ เมษายนรัตนโกสินทรศก ๑๒๕

แจ้งความมายังท่านหลวงจินดาภิรมย์ว่าที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลอิสาน
แลศาลทางประเทศอิสาน

คำสั่งของท่านที่ ๑๒/๕๕๕ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ศก ๑๒๕

ว่าเมื่อมีคดีในบังคับฝรั่งเศษเป็นคู่ความแล้ว เมื่อจะโทรเลขมาขอคำสั่ง
ขอให้แจ้งให้ทราบเสมอว่า คนในบังคับนั้นจักเทียบหรือเปล่า หรือมีหนังสือ
สำคัญชนิดไร เพื่อศาลทางประเทศอิสานจะโคทราบ แลสั่งการพิจารณา
คดีทันที ไม่ต้องสอบถามกันให้เปลืองค่าคำโทรเลขนั้น

ขอชี้แจงว่าคนในบังคับฝรั่งเศษที่ไม่มีบัตรพำนักอยู่ในอา
นาทศาลทางประเทศแล้ว แต่เดิมมาศาลมณฑลอุดรไม่เคยบอกมาขอคำสั่ง
เลย เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ศก ๑๒๕ ท่านได้มีคำสั่งที่ ๕ /๕๐๔ ใ้ทราบ
งาน ก็ไปปฏิบัติตามแล้ว

อนึ่งคดีระหว่างคนในบังคับฝรั่งเศษเป็นคู่ความที่ศาลมณฑลอุดร
เคยโทรเลขบอกมาขอคำสั่ง แลไม่เคยบอกว่าคุณนั้นหนังสือจากเทียบหรือ
ไม่นั้น เห็นว่าเปลืองค่าคำโทรเลข เพราะไม่มีจึงไม่บอก แต่เมื่อมีหนังสือ
สำคัญชนิดไร ก็ออกมาแต่เฉพาะเรื่องนั้นเสมอ เช่นเรื่องจำคุก—
ชาวหลวง

เพราะฉะนั้นเมื่อจะไม่ให้เปลืองค่าคำโทรเลข ตามคำวิทใน
คำสั่งของท่าน เห็นว่าต่อไป ถ้ามีคดีระหว่างคนในบังคับฝรั่งเศษขึ้นใน
บรรดาศาลมณฑลอุดรแต่เฉพาะแต่คนในบังคับฝรั่งเศษ ถ้ามีหนังสือสำคัญ
อย่างไร จะบอกแต่อย่างนั้น อย่างที่ไม่ได้บอกเป็นที่เข้าใจว่าไม่มี แต่
การบอกอย่างอื่นที่จำ เป็นแลที่ควรบอกจะบอกตามนี้

โอกาสนี้ ขอแสดงความนับถือมายังท่านด้วย

(เซ็น) สารกิจ.

อ.พ.
ส.ท.

พ.ศ. ๒๕๓๖

๑๗
F

ที่ ๒๖/๖๓๘

กระทรวงยุติธรรม

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม รักษาราชการ ๑๓๐

แจ้งความมายังผู้พิพากษาทั้งปวง

ผู้รักความ
ยุติธรรม
๑๖,๕๖,๑๓๖

ด้วยกระทรวงยุติธรรมได้ รับหนังสือทวงคืนสิทธิจากรณี อธิบดีผู้พิพากษา
ศาลต่างประเทศเมืองนครลำปาง หาญมาว่า ในเมืองนครลำปางมีชนชาติขมุขช้างตัว
เป็นคนในบังคับฝรั่งเศสเป็นอันมาก คนจำพวกนี้ได้ เข้ามาอยู่ในพระราชอาณาเขต
ตั้งหลายสิบปีจนมีบุตรหลานซึ่งบางทีจะเป็นคนที่ ได้ เข้ามาอยู่ก่อน ที่เมืองขมุขอยู่ ใน
อำนาจความปกครองของฝรั่งเศสก็จะเป็นได้ คนพวกเหล่านี้ตามหนังสือสัญญาทางพระ
ราชไมตรีกับฝรั่งเศส ไม่มีอำนาจทะเลาะเบาะแว้งเป็นคนในบังคับฝรั่งเศสได้ เมื่อมีคดีเกี่ยว
ข้องกับคนเหล่านี้เกิดขึ้น ศาลไม่สามารถที่จะวินิจฉัยได้ว่าคนเหล่านี้ควรอยู่ในบังคับ
ฝรั่งเศสเพียงไร เพราะไม่มีหลักฐานที่จะทราบได้แน่นอนว่า เมืองขมุขอยู่ทางไหน
แต่ชื่อเมืองอะไรแต่เมืองขมุขอยู่ในอำนาจความปกครองของฝรั่งเศสตั้งแต่เมื่อใด มี
ความตามจดหมายดังนี้

หม่อมเจ้าจรูญศักดิ์กฤตกรเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ได้หาเหตุการณ์
ไปยังกระทรวงการต่างประเทศ บัดนี้ได้รับลายพระหัตถ์พระเจ้าบรมวงศ์เธอเสนาบดี
กระทรวงการต่างประเทศที่ ๗ | ๗๕๔ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๓๐ ทรงทอบมา
ในเรื่องนี้ แต่ประธานสำเนาบรรทัดมาด้วย ๑ ฉบับ มีข้อความพิศดารอันควรจะถือเป็น
แบบแผนสำหรับปฏิบัติราชการต่อไป จึงมีรับสั่งให้ส่งสำเนาหนังสือกระทรวงการต่าง
ประเทศ ๑ ฉบับ สำเนาบรรทัด ๑ ฉบับ มาให้ทราบพร้อมกันจดหมายนี้

พระยาสุรเสนา

พ.ศ. ๒๔๖๖

๑๖

ที่ ๒/๑๔๕๖

กระทรวงยุติธรรม

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ร.ศ. ๑๓๐

แจ้งความมายังผู้พิพากษาทั้งปวง

พิทักษ์
วราภรณ์
๑๕๖๖

ด้วยกระทรวงยุติธรรมได้ รับรายงานศาลไปรษณีย์แห่ง
 ทางประเทศว่า เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๓๐ ศาลได้ รับฟ้องความ
 อาชญากรรมของกระแจะ โจทย์ นายตันจำเลย ๗ คดี ทว่า บังอาจ
 เกตปด่าจะ ทำซ้ำเราต่างชื่อ นายตันจำเลยเป็นชาติญวน บิดาของจำเลย
 นายตันตั้ง จำเลยอ้างว่ามีบิดาชื่อกระเขียน เป็นคนสัญชาติฝรั่งเศส กับบิดา
 นายตันเคยเขียนตัว ท่านตั้งทนายทนายกระเขียน เป็นสัญชาติฝรั่งเศส
 เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๙๖ แลเปลี่ยนหนังสือสำหรับตัวเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน
 ค.ศ. ๑๙๐๕ ได้ ๗ ชื่อ นายตันจำเลยได้ ในหนังสือสำหรับตัวของท่านทนาย
 ตั้ง แต่บิดามารดาแล ตัวจำเลยเป็นคน เกิดใน กรุงเทพมหานครนี้ ตัวจำเลยมี
 อายุ ๒๕ ปีแล้วจึงทำไปจากกระเขียนสำหรับตัวเองไม่ ศาลจึงหาถาม
 ว่าจำเลยคนนี้จะ เป็นสัญชาติฝรั่งเศสได้หรือไม่

เรื่องนี้กระทรวงยุติธรรมได้ ทำฎาไปยังกระทรวงการต่างประเทศ
 ผลได้ รับหนังสือกระทรวง การต่างประเทศตอบว่า เรื่องบุคคลในบังคับ
 ฝรั่งเศสที่มีชื่อ อยู่ในหนังสือสำหรับตัวเรื่องนี้ เมื่อต้นปี ร.ศ. ๑๒๙๗
 เกิดมีบันทึกขึ้น กับสถานทูตฝรั่งเศส พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวง
 เทวธวงษ์ เจริญพระเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ได้ ทรงมอบอำนาจ

ให้ พระยาภักดีนิคม ในครั้ง ไปพูดทนาย มอง ซีเดอ์ เดอ เฟนคว์ ออรวราช ญวนผู้
 เสด เป็นอัครราชทูต ณ กรุงวชิรเสนาฯ ยอม รับว่า "คนที่อยู่ในจำพวกที่
 กล่าวไว้ ในข้อ ๑๐ ของหนังสือสัญญาลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๖๖
 กฎบัตรกษัตริย์ ๑๘๐๘ ถ้ามีบุตร ได้ จากกระเขียนไว้ ในหนังสือ สำหรับตัวของบิดา
 ก่อมสัญชาติอย่างหนึ่ง แล้วภาย หลังได้ รับหนังสือสำหรับตัวเองอีกต่างหาก
 ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๖๗ ด้วยอีกอย่างหนึ่งแล้ว จึงจะ เป็นคนอยู่ใน
 ในบังคับฝรั่งเศสเฉพาะ ที่ผู้นั้นเอง จึงแปลอันเข้าใจกันว่า ถ้าบุตรคน
 สัญชาติฝรั่งเศสคนใดที่เกิดจาก ใจ ในข้อ ๑๐ แม้จะมีชื่อ ในหนังสือสำหรับตัว
 ของบิดามารดาที่ดี แต่ตัวไม่ได้ รับหนังสือสำหรับตัวเองก่อนวันที่ ๑
 ตุลาคม ร.ศ. ๑๒๖๗ แล้ว ก็จะไม่เป็นคนอยู่ในความปกครองของฝรั่งเศส
 นี้ได้" ข้อความที่ได้คัดลงมิตั้งนี้ หม่อมเจ้าจุฑาธุชที่ศึกษการเสนาบดี
 กระทรวงยุติธรรมจึงมีคำสั่ง ให้ แจ้งมา ให้ ทนายไว้ เพื่อเป็นแบบแผนใน
 การทนายต่อไป

พ.ศ. ๒๔๖๖

(สำเนา) 46 วันที่ ๔ / ๓ / ๑๓๑
(๑๓๕) ๑๖

ที่ ๑ /๖๔๔ ศาลมณฑลอุดรราชธานี

วันที่ ๕ กันยายนรัตนโกสินทรศก ๑๓๑

แจ้งความมายังศาลวงประจักษ์ผู้ขอขมวด อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลอุดร
ด้วยคำสั่งของข้าทเจ้าต่าง ๆ ระหว่างรับราชการซึ่งที่อธิบดี
ศาลมณฑลอุดรนั้น ถ้าเป็นการชักกับคำสั่งกระทรวงหรือไม่ทรงกับความ
เห็นของท่านอธิบดีใหม่ให้ยกเลิกเสีย กับคำสั่งเดิมซึ่งได้สอดสำเนาเข้ามา
เวลาที่ไปคั่งวงเลขมา ๓ ปีแล้วเป็นการชักกับกรววมอันแต่คำสั่งของกระทรวง
ด้วยให้ยกเลิกเสียไม่ให้ไปต่อไป และในเรื่องคดีที่เกี่ยวข้อง หรือสงสัยว่า
จะเกี่ยวแก่คดีนี้ แม้ยังมีประจำอยู่แล้วไว้ระงับตามคำสั่งของกระทรวงยุติธรรมลง
วันที่ ๒๔ มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๕ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ร.ศ. ๑๓๑ กับคำแนะนำ
นำของกระทรวงต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมส่งสำเนามาให้ศาล
ตั้งหลายทราบโดยหนังสือลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๓๑ นั้นทุกประการ
และเมื่อจะรายงานต่อศาลต่างประเทศขอมอบให้รายงานมาให้ได้ความชัดเจน
ถึงที่ไต่เบรตักไว้ด้วยว่าทั้งนี้ หัยอันตามไปมากหรือเช่นที่เป็นมาแล้ว /

โดยโอกาสนี้ จอแสดงความนับถือมายังท่านด้วย
หลวงสารกิจปริษา

จำบุญ กัก
๖๖. ทาน

มานั่งจกประการ

อนึ่งได้มีคดีเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นที่ศาลมณฑลอุดรในระหว่างพนักงาน
อัยการโจทก์ นายจารุวงศ์จำเลย เรื่องยื่นเงื่อนไข ศาลได้ถามจำเลย
ได้กล่าวว่า เป็นชาติลาวพวน อยู่แขวงเมืองเวียงจันทน์ในฝรั่งเศส
แต่ไม่มีหนังสือสักอย่างหนึ่งอย่างใดนอกจากใบเสร็จเสียเงินค่าราช
การของเจ้าพนักงานฝรั่งเศส และไม่คัดค้านอำนาจศาล ๆ ได้พิจารณาแล
พิพากษาเป็นคดีในศาลไทยธรรมดาโดยอาศรัยแบบกระทรวงที่ ๕๔ / ๓๖๖๒
ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๑๒๕ นั้น เมื่อคดีเสร็จสำนวนแล้ว ได้รายงาน
ไปยังศาลต่างประเทศเขตแดนกระทรวงยุติธรรมให้ทราบแต่ในครั้งเดียว
กระทรวงทศบาลโดยทางหนังสือที่ ๔๓ / ๕๖๖๕ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๑๓๐
ความว่าท่านเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมมีรับสั่งว่าความที่ศาลมณฑลอุดรได้จัด
การไปนั้นเป็นการชอบแล้ว

ในเรื่องนี้ก็แปลกต่างที่จะวินิจฉัยแห่งท่านอีกด้วย /

โดยโอกาสนี้ ขอแสดงความนับถือมายังท่าน

อธิบดีผู้พิพากษา

จำรูญ ทิมพ์
/ /
ทาน

คำสั่งถึงศาลต่าง ๆ

สำหรับการพิจารณาคดีตามหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี
ระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษและฝรั่งเศส

ในคดีแพ่งและอาชญาทั้งปวง ซึ่งตามข้อความแห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ กับหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส ผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีอยู่ในอำนาจศาลต่างกัน ให้ถือสิทธิทางอำนาจศาลของฝ่ายจำเลย หรือผู้ต้อง หาฝ่ายเดียว เป็น ข้อวินิจฉัยปัญหาเรื่องอำนาจศาล และกระบวนวิธีพิจารณาที่จะพึงใช้.

วันที่ ๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖
(ลงนาม) พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ภาคผนวก ๓

คำพิพากษาของศาลมณฑลร้อยเอ็ด

หน้าวาง

คำพิพากษาในคดี

คำที่ ๓๑๘ ปี ๒๕๕๖
อาญาแดงที่ ๔๕ ปี ๒๕๕๖

๒

เสนา

ศาลแพ่งอาญา

วันที่ ๓ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ความ อาญา ระหว่าง

พนักงานอัยการ

โจทก์

นายสอ, นายโฮม

จำเลย

เรื่อง จิงทรพย์.

ผู้พิพากษาซึ่งมีนามต่อไปข้างล่างนี้นั่งศาล ศาลอาญา

ได้พิจารณาคดีเรื่องนี้เสร็จแล้วเห็นว่า จิงทรพย์กับพิพากษาเป็นเด็กขาด

จึงจะตัดสินคดีดังนี้.

โจทก์เห็นว่าวันขึ้นคำ ๑ เดือน ๔ ตรงกับวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ กองวันจำเลยคบกันเป็นผู้ร้ายถืออาวุธเข้าแย่งชิงของนายสุวรรณราชกับของนายแก้ว รวม ๕ กระป๋อง รวมราคา ๒๒๔ บาทที่ทุ่งนาบ้านโนนสูงอำเภอสุวรรณภูมิ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ จำเลยได้

กระบือกลางเจ้าทรัพย์ไคร้มีคินแล้ว ๕ กระบือ ยังกระบือของนายสุวรรณ
ราช ๑ กระบือ จึงขอใ้หลงโทษแลไ้ราคาทรัพย์.

จำเลยให้การปฏิเสธต่อสู้อ้างฐานที่อยู่.

ถนัดพิจารณาศาสดพิชฌายาโจทก์แล้ว ได้ความว่าเมื่อขึ้น ๑ ค่ำ
เดือน ๔ ทรงกษัตริย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๔๖๖ เวลาบ่ายประมาณ ๒ โมงนาย
อ่อนสาคนเลี้ยงกระบือของสุวรรณราช ๔ กระบือ เวลานั้นนายอ่อนสา
นายแก้วไปซุกแกล้งม้าคูดกระบือเห็นผู้ร้าย ๒ คนไล่กระบือไป นายอ่อนสา
นายแก้ววิ่งมาบอกนายสุวรรณราช นายบุญทีนมา จึงได้พากันตามไปได้กระบือ
๑ ของนายสุวรรณราช ๓ ของนายแก้ว ๑ ยังคงกระนายสุวรรณราชหายอีก
๑ กระบือ แพ้ข้อที่ว่าใครจะเป็นผู้ร้ายรายนั้นนี้ ในขณะที่ถูกผู้ร้ายแย่งชิง
กระบือ พยานโจทก์มีนายอ่อนสายนายแก้วเวลานั้น พยาน ๒ คนนี้นายอ่อน
สาผู้เดียวเบิกความว่าจำหน้าผู้ร้ายได้ แล่คำก็จำได้จำแตกต่างกันคำ
นายแก้วแล่นนายสุวรรณราชเจ้าทรัพย์เสียอีกด้วย ที่แตกต่างกับคำนายแก้ว
นั้น ก็อนนายอ่อนสาว่าเมื่อผู้ร้ายไล่กระบือพยานกับนายแก้วกำลังซุกแกล้งอยู่ใน
ป่าได้บอกกับนายแก้วว่าจำหน้าผู้ร้ายได้โดยนายแก้วเคยเห็นจำเลยนี้มาแต่
ก่อนแล้ว ส่วนนายแก้วว่าไม่รู้จักจำหน้าไม่ได้ไม่เคย เห็นหน้าผู้ร้ายมาแต่ก่อน
เลย แล่เมื่อเห็นผู้ร้ายไปซุกแกล้งม้าจึงเห็น ทั้งมีคำที่ไม่น่าเชื่ออีกหลาย
ประการ ที่แปลกกว้างกับคำนายสุวรรณราชนั้นคือ นายอ่อนสาว่าเมื่อผู้ร้าย
แย่งกระบือไปแล้วมาบอกกับนายสุวรรณราชคำเดียวว่า ผู้ร้ายเอากระบือ
ไปแล้ว หาไปบอกกว่าจำหน้าผู้ร้ายแล่จำเครื่องแต่งตัวของผู้ร้ายได้ไม่
ฝ่ายสุวรรณราชว่านายอ่อนสากับนายแก้ววิ่งมาบอกว่าคนร้ายนั้นนำได้เห็น

ก็จำหน้าได้ แต่จำเรื่องแต่งตัวของผู้ร้ายได้ด้วย ข้าได้ความจากนายบุญ
ท่อนายสุวรรณราชอีกว่า เมื่อวันกระบือหายรุ่งขึ้นยังไม่ได้พบกับนายสอ
จำเลย ๆ ได้ช่วยทวงกระบือด้วย เงินนี้สอให้เห็นความบริสุทธิ์ของจำเลย
ยิ่งใหญ่ขึ้น ถึงแม้ว่ากรมพยานโจทก์ที่ศาลไม่สืบโดยไม่ได้ตัวมาในวัน
พิจารณา ศาลได้เรียกค่าให้การชนโคส่วนมากรวบรวมแล้วตั้งให้การว่า
นายสอรับรองว่าได้เอากระบือแต่รับว่าจะคืนให้คืน ค่าจรรยาไม่ควรเชื่อ
เพราะเป็นการฉ้อโกงของนายบุญ ๆ ย่อมปกปิดการร้าย เหตุใดจะ
แสดงความจริงขึ้นถึงค่าจรรยาถ่วงนั้นเป็นไปไม่ได้.

อาศรัยเทพพิทักษ์ที่กล่าวแล้ว พยานโจทก์ยังไม่มีบุคคลที่
จะลงโทษจำเลยได้ จึงไม่สืบพยานจำเลย ขอให้ยกฟ้องโจทก์เสีย
ปล่อยจำเลยคืนข้อหาไป/ระ

บุญ ธรรม
รองอธิบดี

คำพิพากษาในคดี

๒๐

คำพิพากษา
อาญา
ครั้งที่ ๒๖๖ ปี ๒๕๓๖
ครั้งที่ ๔๔๔ ปี ๒๕๓๖

(คดีอาญา)

ศาล ๓๓๓ ร้อยเก้า

วันที่ ๖ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๖

พนักงานอัยการ

โจทก์

ความ อาญา ระหว่าง

นายชวน, นายจัน, นายสอน, ไซยเสน จำเลย

เรื่อง ปล้นทรัพย์.

ผู้พิพากษาซึ่งมีนามต่อไปนี้ข้างท้ายนี้นั่งศาล ๓๓๓ ร้อยเก้า

ได้พิจารณาคดีเรื่องนี้เสร็จแล้ว จึงพร้อมกันพิพากษาเป็นคดีอาญา

จึงจะกล่าวต่อไปนี้.

โจทก์หาว่า เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เวลาจากดวงจันทร์
จำเลยคุมพวกอีกคนหนึ่งซึ่งจับยังไม่ได้ยกกันถือปืนเข้าปล้นกระเป๋มือของไซยวงษ์
๔ กระเป๋า, ของนายโสม ๑ กระเป๋า, ของนายอ่อง ๒ กระเป๋า, ของอานคง
อุก ๑ กระเป๋าซึ่งให้นายอ่องจันเด็กชายของตนเด็กหญิงสาไปเลี้ยงตามท่าเรือ

๖๑

บ้านท้ายตลาดท่าเสาประชาภิรมย์ไป โจทย์ขอให้ศาลลงโทษจำเลยความ
กฎหมายลักษณะอาญาส่วนที่ ๕ หมวดที่ ๒ และขอให้ศาลยังค้ำจำเลยไว้ค่า
กระบือให้แก่เจ้าทรัพย์ กับขอให้ศาลยังค้ำจำเลยส่งปิ่นที่ถือไปกระทำผิดมา
ริบไว้เป็นของหลวงด้วย.

จำเลยทั้ง ๔ คนให้การปฏิเสธ แต่ข้อผู้ข้างดานที่อยู่.

ทางพิจารณาคำพิพากษาโจทก์คงได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๖,

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ เวลาบ่ายกระบือของไชยวงษ์ ๕ กระบือ, ของ
นายโสม ๑ กระบือ, ของนายอ่อง ๒ กระบือ, ของข้าแคงอูด ๑ กระบือซึ่ง
ต่างคนต่างให้บุตรหลานนำไปเลี้ยงทางบ้านตัวเข้าได้ตายไป แต่ข้อที่ว่าใคร
จะเป็นคนร้ายฆาตกรหรือปล้นไปนั้น ตามคำพยานโจทก์มีเด็กชายบอนอายุประ
มาณ ๔ ปีคนหนึ่งว่าเด็กชายบอนก็เด็กหญิงทองสำนังเล่นรวมกระบือ นาย
อ๋อนจันวิคน้ำเรืออยู่ในถ้ำแม่น้ำชี มีผู้ร้าย ๕ คนไม่รู้อีกแต่ไม่เทียบเห็นหน้า
มาตามว่าอีกกระบือมาจากไหน เด็กชายบอนว่าไม่ได้ลัก ขณะนั้นนายอ๋อน
จันขึ้นจากวิคน้ำเรือมาจับกระบืออยู่ที่โคนคนคนหนึ่งจำไม่ได้ว่าใครวิ่งไปเขา
มือซ้ายจับมือซ้ายนายอ๋อนจัน แล้วคนร้ายนั้นเอาจมือขวาก็มือออกจากเอว
เงี้ยวแทงนายอ๋อนจัน นายอ๋อนจันสยดสยองวิ่งหนีไป ผู้ร้ายคนหนึ่งหน้า
ตายออกก็มีมือขวาก็เอวอยู่ ๑ เล่มวิ่งมาก็เด็กชายบอน ๆ ก็วิ่งหนีไปแอบโพ
อยู่ ได้เห็นคนร้ายสี่ระด้านคนหนึ่งถือปืนวิ่งไปตาเด็กหญิงทองสำนังจะยิง
เด็กหญิงทองสำนังมองว่าอย่างไรเลย คนร้ายอีก ๒ คนก็ไล่กระบือไป
ผู้ร้ายทั้ง ๕ คนนั้นมีสรวมเหลือสองคน คนสี่ระด้านและคนหน้าตายนั้น เด็ก
ชายบอนได้มาเห็นที่ร้อยเข้าสองครั้ง โดยเจ้าพนักงานให้ไปดู เด็กชาย

๖๖

บอกก็ว่าทำได้สองคนนี่ นายอ่อนจันทมใจท้ออีกคนหนึ่งว่า นายอ่อนจันทกับพวกทักมันได้กระบี่มาอยู่ที่ท่ากมี่ของถ้ำน้ำขี้ยังไม้ทันรับ เพราะรอเด็กชายบ่อนเด็กหญิงสองถ้ำได้กระบี่มาไม้ทัน เด็กชายบ่อนร้องเรียกนายอ่อนจันท ๆ เกลียวไปคุยเห็นผู้ร้าย ๕ คนออกมาแต่ป่า คนร้ายคนหนึ่งวิ่งมา เขามือขวาจับมือซ้ายนายอ่อนจันท แต่เห็นคนร้ายลอบมีคอกออกจากเอวระแบง นายอ่อนจันท ๆ สบัดหลุดวิ่งหนีไป คนร้าย ๕ คนนั้นสรวมเลื้อยทุกคน และมีปืน ๓ บอกแก่นายอ่อนจันทว่าคนร้ายไม้ได้สักคน แต่ไม้ทันเห็นคนร้ายไปทำอะไรก็เด็กชายบ่อนเด็กหญิงสองถ้ำด้วย เมื่อคำพยานโจทก์ในตอนแรกนี้ ได้ความคงคิดว่าแล้ว สำนัดนี้เห็นพยานโจทก์ไม้แก่เด็กชายบ่อนคนเดียว ที่ว่าจำคนร้ายได้โดยคนร้ายหน้าตายออกขี้นี้เดี๋ยวะด้าน ซึ่งปรากฏตามคำ ว่าก็นายร้อยตรีนี้พยานโจทก์ว่าคนหน้าตายออกขี้นี้ที่นายสอน คนสิริวะด้านนี่ชื่อนายจันท แก่นายอ่อนจันทพยานโจทก์ซึ่งเป็นผู้ใหญ่พูดว่าจำคนร้ายหาได้ไม้ ทั้งตามถ้ำเด็กชายบ่อนนายอ่อนจันทพยานโจทก์เปิดความแตกกว้างกันจนถึงปรากฏตามเด็กชายบ่อนพยานโจทก์ว่าผู้ร้ายสรวมเลื้อยสองคน มีปืนบอกเดียว แต่นายอ่อนจันทพยานโจทก์ว่าผู้ร้ายสรวมเลื้อยทั้ง ๕ คน และมีปืน ๓ บอก จึงเป็นเหตุยังไม่ควรเชื่อคำเด็กชายบ่อนพยานโจทก์คนเดียว ที่ว่าได้เห็นจำคนร้ายได้.

คำพยานโจทก์อีกคนหนึ่ง มีนายเตงบ้านตะนัคอำเภอสนม ไทรวา เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ เวลาบ่ายประมาณ ๕ โมงเศษนายเตงเข้าเก็บผักอยู่ที่บ้านนายตีควันออกบ้านพนัด เห็นนายจันทจ่าเอง นึกกับพวกอีก ๔ คนไม้รู้ชื่อจ่าหน้าก็ไม้ได้ไต่ผู้กระบี่ของใครไม้รู้ยาห่าง ค้านพิศไต่คนเข้าไป แล้วจึงเห็นชาย ๒ คนไม้รู้ชื่อวิ่งมาถามว่าเห็น

๒๑

ดูรายเขากระบือมาทางนี้พอโหม นายทองอีกคนหนึ่งได้บอกกล่าวเห็นเอาไป
ทางคันทันนาโน้น แก่นายคำพยานใจทองอีกคนหนึ่งว่า ได้เห็นชาย ๓ คนไม่รู้
ว่าใครใครกระบือ ๔ กระบือของใครไม่รู้ไปทางทิศเหนือหานายทอง น
นายทองกับนายคำพยานใจอยู่ติดกัน แลเขตรนาด้านทิศเหนือก็เสมอกัน ซึ่งเป็น
การตรงกันข้ามกับคำนาย เห่งคำพยานใจทองที่ว่านาย เห่งอยู่หน้านายดี เห็น
นายฮ้วนจำเอยกกับพวกได้ฝูงกระบือไปทางทิศใต้ นาย เห่งเช่นนี้ คำนี้เห็น
ว่ายัง เป็นเหตุไม่ควร เจ้าคำพยานใจทองคนเถียวที่ว่าเห็นนายฮ้วน
จำเอยกกับพวกได้ฝูงกระบือไป ในพินทน์

คำพยานใจทองมีอีกคนหนึ่ง คือว่าที่นายร้อยตรีนิ่ม, นายโฮม
นายอ่อง นายท้าว นายเศรษฐาได้บอกทักถามสืบจับดูรายรายนี้ วันที่ ๓๑
พฤษภาคม ๗, ๕, ๒๕๖๖ นายท้าว นายอ่องพยานใจทองกับพวกไปพบ ๓
กระบือของ ไชยวงมณีทนาย ไปนั้นผูกอยู่ที่เรือนนายจันบ้านดิ่งเพี้ยมาตอำเภอ
ราชสีห์ลย์ รุ่งขึ้นว่าที่นายร้อยตรีนิ่มกับพวกไปพบชายจัน นายสอน, ไชยเสน
จำเอยกกับกระบือ ๑ กระบือของ ไชยวงมณีทนาย ไปนั้นที่คอกทิศเหนือบ้านดิ่ง
เพี้ยมาต ก็เลยจับนายจัน นายสอน ไชยเสนจำเอยกกับกระบือ ๑ กระบือ
นั้น นายจัน นายสอน, ไชยเสน จำเอยกว่าซื้อกระบือนี้มาจากอำเภอท้าวหรือ
อำเภอท้าวบ้านดิ่ง เพี้ยมาตนั้นเอง ฝ่ายคำพยานนายจัน, นายสอน, ไชย
เสนจำเอยก ในพินทน์ ในตอนนีประการใดไม่ คำนี้เห็นว่าคำพยานใจทอง
ในตอนหลังนี้มีหลักตามขอเจ้าได้ ก็เมื่อเชื่อได้ว่าเจ้าพนักงานไผ่บั้งกระ
ถางได้กับนายจัน, นายสอน, ไชยเสนจำเอยก ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาชนะ
สก ๑๑๕ มาตรา ๒๐ บัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า เป็นนำที่ของเจ้าของสัตว์พาชนะ

๒๔

คือเลี้ยงรักษาสัตว์ในเวลานี้จะต้องนำขานมาพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าเป็นสัตว์
 ของตนหรือคนใดมาโดยสุจริต และนำให้รู้ตัวเจ้าของโคโดยแท้ ถ้าผู้ใดมี
 สัตว์พาชนะ แต่ไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็นจริงว่าโคมาโดยสุจริต ผู้นั้น
 ต้องวางโทษฐานรับของโจรผู้ร้าย ซึ่งได้มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๘,
 ปี ๑๓๐ ว่ากฎหมายฉกฉวยราษฎรมาตรา ๓ และมาตรา ๑๒๖ หาได้ขัดแย้ง
 กฎหมายฉกฉวยแล้วได้เป็นอย่างอื่นไม่ ในเรื่องนี้จึงขึ้นเป็นหน้าที่ของนายจีน
 นายสอน, โขยเสนาจำเลยจะต้องนำขานมาพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าเป็นสัตว์ของ
 ตนหรือคนใดมาโดยสุจริต และนำให้รู้ตัวเจ้าของโคโดยแท้ แต่นายจีน
 นายสอน, โขยเสนาจำเลยหาพาขานมาพิสูจน์ให้ได้ความดังกล่าวแล้วไม่
 นายจีน, นายสอน, โขยเสนาจำเลยจึงมีความผิดฐานรับของโจรตามพระราช
 บัญญัติสัตว์พาชนะฉก ๑๑๘ มาตรา ๒๐ และกฎหมายฉกฉวยราษฎร ๑๒๖ (แต่ว่า
 นายจีน, นายสอน, โขยเสนาจำเลยมีความผิดฐานรับของโจร แต่นักรับความ
 กฎหมายฉกฉวยราษฎรมาตรา ๑๒๖ ก็ไม่ได้ โดยไม่ได้ความว่านายจีน,
 นายสอน, โขยเสนาจำเลยรับของโจรไว้โดยรู้ว่า เป็นของโคมาโดยฐานปล้น
 ทรัพย์.

อาศรัยเตทุดังกล่าวมานั้น จึงพร้อมกันพิพากษาว่านายจีน
 นายสอน, โขยเสนาจำเลยมีความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายฉกฉวยแล้ว
 ให้ทำคุกนายจีน, นายสอน, โขยเสนาจำเลยไว้มีกำหนดคดีโทษคนละเก้าเดือน
 นับแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๖ ซึ่งเป็นวันที่ลงบังคับคดีปรากฏในท้อง
 โจทย์เป็นต้นไป ส่วนค่าตัวของโจรพ้นจากนี้ด้วยเสีย ปล่อยตัวนายจวน
 จำเลยทุกคน

๑๒๖ พงษ์เทพ
 พงษ์เทพ
 พงษ์เทพ

(สำเนา)

คำพิพากษาที่ ๒๒๘ ปี ๑๒๘

ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษ

สนามสศิกยู่ศิขรรม กรุงเทพฯ

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ รักษากฎบัตรศก ๑๒๘

พนักงานอัยการ

โจทก์

ความอาญาระหว่าง

มหาดินราช

จำเลย

เรื่อง ปล้นแลท้าวราย เจ้าของทรัพย์มีบาดเจ็บ.

โจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาศาลเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้พิพากษาซึ่งมีนามข้างท้ายนี้ ได้ประชุมพิจารณาคดีเรื่องนี้แล้ว

คดีนี้โจทก์ท้าวว่า เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายนศกนี้เวลาถากดิน

จำเลยกับพวก ๖ คนมีอาวุธครบมือกันเข้าปล้นเรือนนายนวน อำแดง

มาศายดอชุกกาดลินี แล้วจำเลยกับพวกได้เอาอาวุธท้าวรายท้าวรุ่ง

กายอำแดง มามารคาอำแดงบุญบุตร ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์มีบาดเจ็บ เก็บ

เอาทรัพย์สิ่งของรวมราคา ๕๑๘ บาท ๕๐ สตางค์ไป แลจำเลยคน

นี้ได้เคยฟ้องโทษจำคุกตามฉกทรัพย์มีกำหนด ~~๑๕~~ เดือนมาครั้งหนึ่งแล้ว

พันโทษได้ลี้ลับตีตามคดีในเรื่องนี้อีก จึงขอโทษแลเพิ่มโทษจำเลย

ตามกฎหมาย ทั้งให้จำเลยใช้ทรัพย์แก่เจ้าของด้วย

ฝ่ายมหาดินราชจำเลยให้การปฏิเสธข้อหาแลอ้างถากดินี่ขู่

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดร้อยเอ็ดพร้อมด้วยอัยบดีผู้พิพากษาศาล

มหาดินราชแล้วเห็นว่า ตามหลักถากดินี่ของโจทก์ คือที่

อำแดง มามารคาอำแดงบุญบุตร เจ้าของทรัพย์เบิกยื่นยันต่อศาล ว่า

(ไม่สู้คดี) (แล้ว)

๔

จำได้ว่าจำเลยคนนี้ก็มักเป็นผู้ปล้นแต่ทำร้ายคน ก็ปรากฏว่าเมื่อ
 หนักขึ้นซึ่งกรรมการอำเภอจับตัวจำเลยได้มาแล้วเอารวมกับคนอื่นให้อำ
 แคงมากู้ตัว อำคงมากก็ไปชี้เอาคนที่ชื่อเชียงพรมมาว่าเป็นจำเลย
 จนต่อมีท้าวเดียนทูลขึ้นว่าไม่ใช่ อำคงมาจึงได้ชี้ใหม่ว่าจำเลยเป็น
 คนร้ายปล้นนั้น กระทำให้เป็นที่สงสัยว่าอำคงมาจะจำคนร้ายไม่ได้
 จริงจึงที่เบิกความต่อศาลอยู่ และเห็นว่าเมื่อตามคำพยานของโจทก์
 เป็นข้อสงสัยเสียแล้ว ก็ต้องยกให้จำเลยได้รับประโยชน์ของการ
 สงสัยก่อน จึงตัดสินให้ยกฟ้องของโจทก์ปล่อยจำเลย

ฝ่ายโจทก์อุทธรณ์คัดค้านว่า เหตุที่กรรมการอำเภอให้อำคง
 มากู้ตัวจำเลย ถึงหนักขึ้นอำคงมาได้ชี้ผิดก็จริงก็ดี แต่เมื่อภายหลัง
 อำคงมาก็ชี้ถูกจำเลยแล้ว ก็เป็นข้อประจักษ์ให้เชื่อได้ว่าอำคง
 มาจำจำเลยในขณะเวลาที่มีเหตุได้จริงไม่ต้องสงสัย หากสมควรที่ศาล
 เดิมจะตัดสินให้ยกฟ้องของโจทก์เสียไม่

ศาลนี้ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า เมื่อข้อสำคัญที่พยาน
 โจทก์ยืนยันว่าเห็นและจำได้ว่าจำเลยเป็นคนร้ายปล้นนั้น ปรากฏอยู่
 ว่าเกิดปล้นแล้วเพียง ๓ วันก็จับจำเลยได้ แต่ครั้นอำคงมาได้กู้ตัว
 จำเลย หนักแรกก็หาชี้ว่าจำเลยเป็นคนปล้นแต่ทำร้ายคนไม่ กลับไป
 ชี้เอานายเชียงพรมมาว่าเป็นจำเลย จนมีผู้ทักว่าไม่ใช่ อำคงมา
 จึงได้ชี้เอาจำเลยใหม่ครั้งนี้ เมื่อคดีนี้เป็นคดีอาญาอันร้ายแรง ก็จำ
 เป็นอยู่เองที่ศาลเดิมต้องสงสัย ซึ่งศาลเดิมชี้ขาดว่าควรให้จำเลย
 ได้รับประโยชน์ของการสงสัย จึงให้ยกฟ้องโจทก์เสียฉนั้น ๙๖

๗๕

(๐๓๐๑๕)
๗๕๖๖

เห็นชอบด้วยแล้ว ขออุทธรณ์ของโจทก์ผู้เป็นเหตุพอจะให้ลงโทษจำ
คุกได้ไม่ ศาลนี้จึงพิพากษายืนแต่โทษขออุทธรณ์ของโจทก์ผู้เสีย ะ

หลวงวิไชยนิตินาท

หลวงอภิบาลประเพณี

พระยาธรรมสารเวทย์วิเศษภักดี

(เจ้า) หลวงประดิษฐไพเราะ
และหลวงวิเศษภักดี

หลวงวิเศษภักดี

เจ้าพระยาวิเศษภักดี

หน้าวาง

โครงสร้างศาลยุติธรรม

๑. ศาลชั้นต้น เป็นศาลที่รับฟ้องในชั้นเริ่มต้นคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาญา ประกอบด้วย

๑.๑ ศาลแขวง มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพากษาหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกินสามแสนบาท และคดีอาญาซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามกฎหมายกำหนดไว้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้จะลงโทษจำคุกเกินหกเดือน หรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับนั้น อย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้ ถ้าศาลแขวงเห็นว่าสมควรลงโทษจำเลยเกินกว่าอัตราดังกล่าวแล้ว ก็ให้ มีอำนาจพิพากษาได้ แต่ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน จึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้

๑.๒ ศาลจังหวัด องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน จึงจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษา คดีแพ่ง คดีล้มละลาย และคดีอาญาทั้งปวง ที่อยู่ในเขตอำนาจศาล

๑.๓ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งธนบุรี และศาลแพ่งกรุงเทพใต้ องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน จึงจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทั้งปวงที่อยู่ในเขตอำนาจศาล

๑.๔ ศาลอาญา ศาลอาญาธนบุรี และศาลอาญกรุงเทพใต้ องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน จึงจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวงที่อยู่ในเขตอำนาจศาล

๑.๕ ศาลเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ที่เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน กับผู้พิพากษาสมทบ ๒ คน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี

๑.๖ ศาลแรงงาน เป็นศาลชั้นอุทธรณ์ที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีหรือคำสั่งเกี่ยวกับคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงาน หรือตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง สิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กรณีที่จะต้องใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ หรือรัฐมนตรีตามกฎหมายว่าด้วย

แรงงานสัมพันธ์ คดีอันเกิดแต่มูลละเมิดระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง สืบเนื่องจากข้อพิพาทแรงงานหรือเกี่ยวกับการทำงานตามสัญญาจ้างแรงงาน ข้อพิพาทแรงงานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ขอให้ศาลแรงงานชี้ขาดตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ องค์คณะ ผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบฝ่ายนายจ้างและผู้พิพากษาสมทบฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายละเท่าๆ กัน

๑.๗ ศาลภาษีอากร เป็นศาลชำนาญพิเศษมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีอากร ดังนี้

- ๑) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงาน หรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร
 - ๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร
 - ๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร
 - ๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพัน ซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากร
 - ๕) คดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษีอากร
- องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน

๑.๘ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

ลักษณะของศาล เป็นศาลชำนาญพิเศษทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีเหตุผลในการจัดตั้งเพื่อให้คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งโดยทั่วไป ได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และมีบุคคลภายนอกซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเข้ามาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยรวดเร็วมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เขตศาล โดยหลักมีเขตตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี แต่ในระหว่างที่ยังมิได้เปิดทำการศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคในท้องที่อื่นดังเช่นขณะนี้ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางก็มีเขตอำนาจในท้องที่ดังกล่าวด้วย กล่าวโดยสรุปก็คือปัจจุบันมีเขตตลอดท้องที่ทั่วอาณาจักร

เขตอำนาจศาล โดยสรุปมีอำนาจพิจารณาพิพากษาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและคดีแพ่งเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ

คดีอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ คดีอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร รวมทั้งคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๗๕ คดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ คดีแพ่งเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรตามกฎหมาย รวมทั้งคดีพิพาทตามสัญญาถ่ายถอดเทคโนโลยี หรือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ

คดีแพ่งเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ คดีแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า หรือตราสารการเงินระหว่างประเทศ หรือการให้บริการระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศ การประกันภัย และนิติกรรมอื่นที่เกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิต ทรัสต์รีซีท คดีแพ่งเกี่ยวกับการกักเรือ การทุ้มตลาด และการอุดหนุนสินค้า หรือการให้บริการจากต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้เขตอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ยังคลุมถึงคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ

ในกรณีที่มีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศหรือไม่ ให้เสนอปัญหานั้นให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด

ผู้พิพากษา มี ๒ ประเภท คือ ผู้พิพากษาที่แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ และผู้พิพากษาสมทบ

๑. **ผู้พิพากษา** จะแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการ ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศ

๒. **ผู้พิพากษาสมทบ** จะแต่งตั้งจากบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิทางทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการตุลาการเป็นผู้คัดเลือก มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๕ ปี

องค์คณะ ต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกินหนึ่งคน กับผู้พิพากษาสมทบอีกหนึ่งคน จึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลจะต้องบังคับตามเสียงฝ่ายข้างมาก

วิธีพิจารณาคดี ประการที่สำคัญมีโดยสรุปดังนี้

- ให้ดำเนินการนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันโดยไม่เลื่อนคดีจนกว่าจะเสร็จ การพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ และเมื่อเสร็จการพิจารณาคดีแล้ว ต้องทำคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว

- อธิบดีผู้พิพากษาฯ โดยอนุมัติประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐาน แต่ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้สิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของจำเลยลดน้อยกว่าที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

- ศาลทรัพย์สินทางปัญญา อาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องให้ความเห็นทุกฝ่ายทราบ และไม่ตัดสินคดีความในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

- ในคดีแพ่ง คู่ความจะแต่งตั้งบุคคลใดซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตศาลฯ เพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนตนก็ได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น

- ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีคดีทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้ำระหว่างประเทศเกิดขึ้น หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดในคดีเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจะอ้างอิงจะสูญหายก่อนที่จะนำมาสืบหรือเป็นการยากจะนำมาสืบในภายหลัง ก็อาจยื่นคำขอต่อศาลฯ ให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันที

- ในกรณีที่พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ และข้อกำหนดฯ ไม่ได้บัญญัติไว้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การอุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญา ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้โดยตรงภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้น และสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญา ได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

๑.๕ ศาลล้มละลายกลาง

ลักษณะของศาล ศาลล้มละลายกลางเป็นศาลชั้นต้นตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นศาลชำนาญพิเศษ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คดีล้มละลายซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีแพ่งโดยทั่วไป ได้รับการพิจารณาพิพากษาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ

เขตศาล ศาลล้มละลายกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร แต่ในระหว่างที่ยังมิได้เปิดทำการศาลล้มละลายในท้องที่อื่น ศาลล้มละลายกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลายในท้องที่นั้นด้วย โดยผลแห่งบทเฉพาะกาลดังกล่าว ศาลล้มละลายกลางจึงมีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักรในระยะเวลาเริ่มต้นแห่งการจัดตั้งศาลล้มละลายกลาง อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ ได้ให้อำนาจศาลจังหวัดที่จะรับคดีแทนศาลล้มละลายกลาง ออกนั่งพิจารณาคดีดังกล่าว ณ ศาลจังหวัดที่รับคดีหรือจะให้ผู้พิพากษาในศาลจังหวัดนั้นพิจารณาคดีแทนก็ได้

เขตอำนาจศาล ศาลล้มละลายกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย ซึ่งหมายถึงคดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย (ปัจจุบันได้แก่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓) ซึ่งมีใช้คดีอาญา รวมไปถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีล้มละลายด้วย ในกรณีมีปัญหาต้องวินิจฉัยว่าคดีจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลล้มละลายหรือศาลชั้นต้นอื่น ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด แต่อย่างไรก็ตาม หากศาลล้มละลายหรือศาลชั้นต้นศาลใดศาลหนึ่ง ได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการเสนอปัญหาในเรื่องเขตอำนาจศาลต่อประธานศาลฎีกาอีก

ผู้พิพากษา การแต่งตั้งผู้พิพากษาให้ดำรงตำแหน่งในศาลล้มละลาย ให้คัดเลือกจากผู้พิพากษาที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ซึ่งเมื่อพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ มิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น องค์คณะในการพิจารณาพิพากษาก็จะเป็นเช่นเดียวกันกับศาลชั้นต้นอื่น ๆ ทั่วไป กล่าวคือ มีองค์คณะอย่างน้อย ๒ คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ มิได้กำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบไว้ เนื่องจากคดีล้มละลายเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลายแขนง การแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบให้เป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีจะกระทำได้อย่างลำบากและไม่คล่องตัว เนื่องจากเมื่อมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบที่มีความรู้ในแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นองค์คณะแล้ว หากมีกรณีพิพาทอื่นที่มิได้เกี่ยวข้องกับแขนงวิชาที่ผู้พิพากษาสมทบมีความรู้ความเข้าใจ ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้ นอกจากนี้ในมาตรา ๒๐ ได้บัญญัติให้อำนาจศาลที่จะเรียกผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเกี่ยวกับคดีได้อยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้ศาลได้มีโอกาสรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแขนงที่มีคดีข้อพิพาทเกิดขึ้นจริงได้ ซึ่งจะมีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับลักษณะแห่งคดีล้มละลายมากกว่า

วิธีพิจารณาคดี พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ ได้กำหนดวิธีพิจารณาคดีล้มละลายไว้เป็นพิเศษในหลายประการ ดังนี้

- การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลล้มละลายให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ หากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ มิได้กล่าวไว้ให้นำกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ข้อกำหนดตามมาตรา ๑๙ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาแพ่งมาใช้บังคับตามลำดับ
- ให้ดำเนินการนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่เลื่อนคดีจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ (เว้นแต่ในกรณีคดีนั้นเป็นคดีพินพิงกิจการของลูกหนี้ ศาลจะให้เลื่อนคดีได้ต่อเมื่อมีเหตุสุดวิสัยเท่านั้น) และเมื่อเสร็จการพิจารณาคดีแล้วจะต้องทำคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว
- อธิบดีผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลาง โดยอนุมัติประธานศาลฎีกา มีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการและการรับฟังพยานหลักฐานได้ และข้อกำหนดให้มีผลบังคับใช้เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- ในการสืบพยาน ศาลอาจแต่งตั้งให้ศาลอื่นหรือเจ้าพนักงานศาลดำเนินการสืบพยานหลักฐานส่วนใดส่วนหนึ่งแทน โดยจะกระทำในศาลหรือนอกศาลก็ได้
- คู่ความจะแต่งตั้งบุคคลใดซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตศาลฯ เพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนตนก็ได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น
- ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีคดีล้มละลายเกิดขึ้น หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดในคดีเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจะอ้างอิงจะสูญหายก่อนที่จะนำมาสืบ หรือเป็นการยากจะนำมาสืบในภายหลัง ก็อาจยื่นคำขอต่อศาลฯ ให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันที

การอุทธรณ์ เมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอย่างใด คู่ความอาจอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลาย โดยแยกเป็น ๒ กรณีดังนี้

๑. ในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกัน ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้โดยตรงภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

๒. ในคดีล้มละลายและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันให้บังคับไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ซึ่งเมื่อพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มิได้บัญญัติในเรื่องการอุทธรณ์ฎีกาไว้โดยเฉพาะ ก็จะต้องนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในกรณีดังกล่าวจะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาตามลำดับ

๒. ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึงภาค ๕* มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ คน ในทางปฏิบัติแบ่งออกเป็นคณะคณะหนึ่งมีผู้พิพากษา ๓ คน โดยมีผู้พิพากษาหนึ่งคนเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ

๓. ศาลฎีกา มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึง ภาค ๕ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการฎีกา และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายอื่น องค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ คน ในทางปฏิบัติแบ่งออกเป็นคณะ คณะหนึ่งมีผู้พิพากษา ๓ คน โดยมีผู้พิพากษาหนึ่งคนเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ

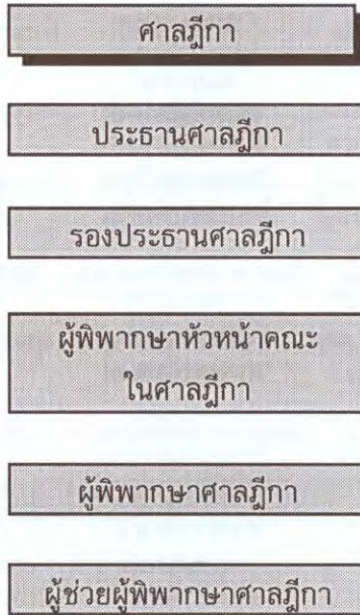
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ซึ่งต้องพิจารณาคดีโดยเปิดเผย เว้นแต่จะมีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และต้องเป็นระบบไต่สวนข้อเท็จจริง โดยยึดสำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสรุปไว้เป็นหลัก และต้องยึดถือหลักในเรื่องการฟังความทุกฝ่ายและสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกล่าวหา

* ศาลอุทธรณ์ มีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร (รวมทั้งเขตมีนบุรี)

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึงภาค ๕ มีเขตอำนาจในส่วนภูมิภาคเช่นเดียวกับสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๑ ถึง มาตรา ๕

แผนภูมิแสดงศาลยุติธรรมและข้าราชการตุลาการ

เลขานุการศาลฎีกา
รองเลขานุการศาลฎีกา

*			
ศาลอุทธรณ์	ศาลอุทธรณ์ภาค ๑	ศาลอุทธรณ์ภาค ๒	ศาลอุทธรณ์ภาค ๓
ประธานศาลอุทธรณ์	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๑	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๒	ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๓
รองประธานศาลอุทธรณ์	รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๑	รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๒	รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๓
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๑	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๒	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๓
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์	ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑	ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒	ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓
เลขานุการศาลอุทธรณ์	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๑	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๒	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๓
รองเลขานุการศาลอุทธรณ์	รองเลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๑	รองเลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๒	รองเลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๓

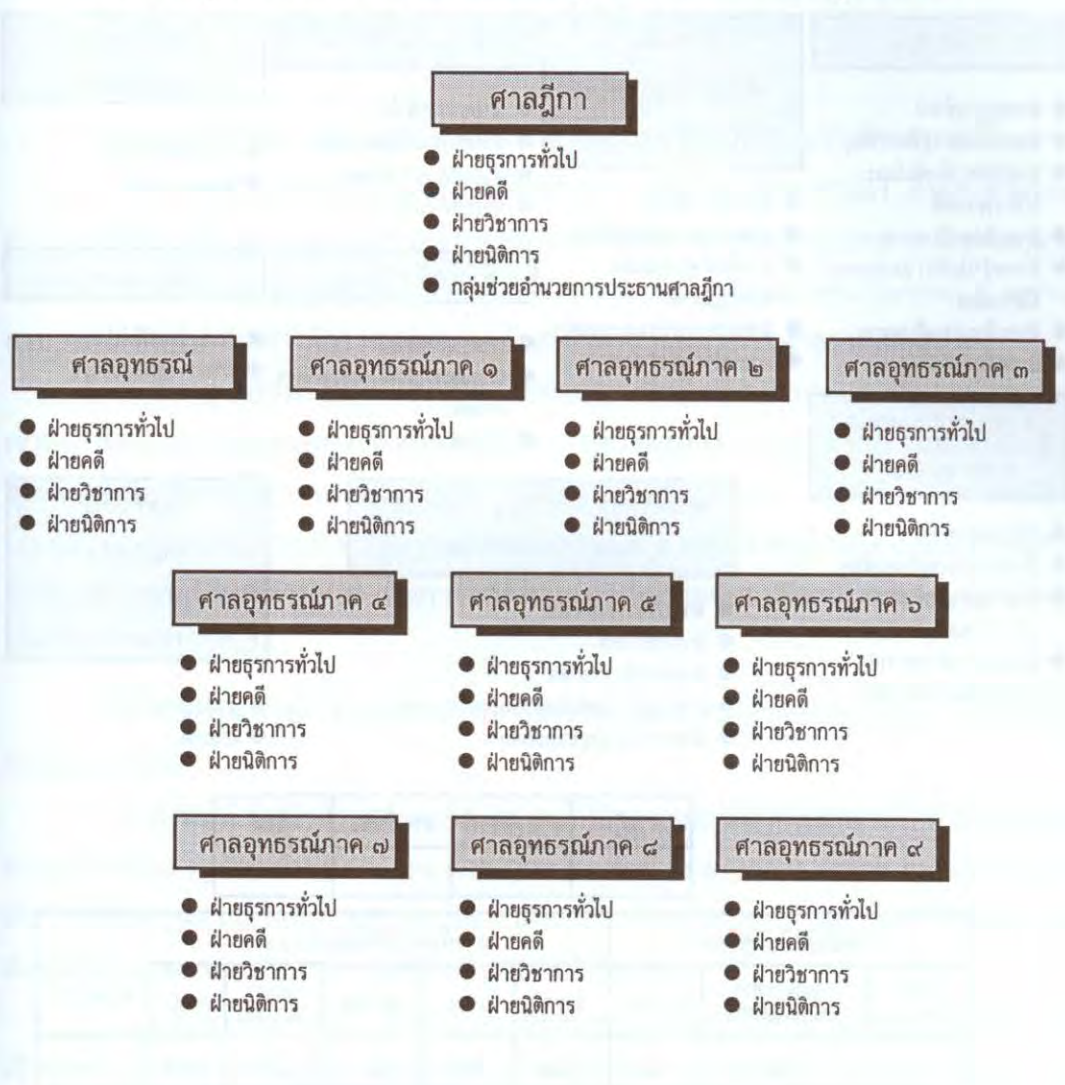
* ศาลอุทธรณ์ มีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร (รวมทั้งเขตมีนบุรี)

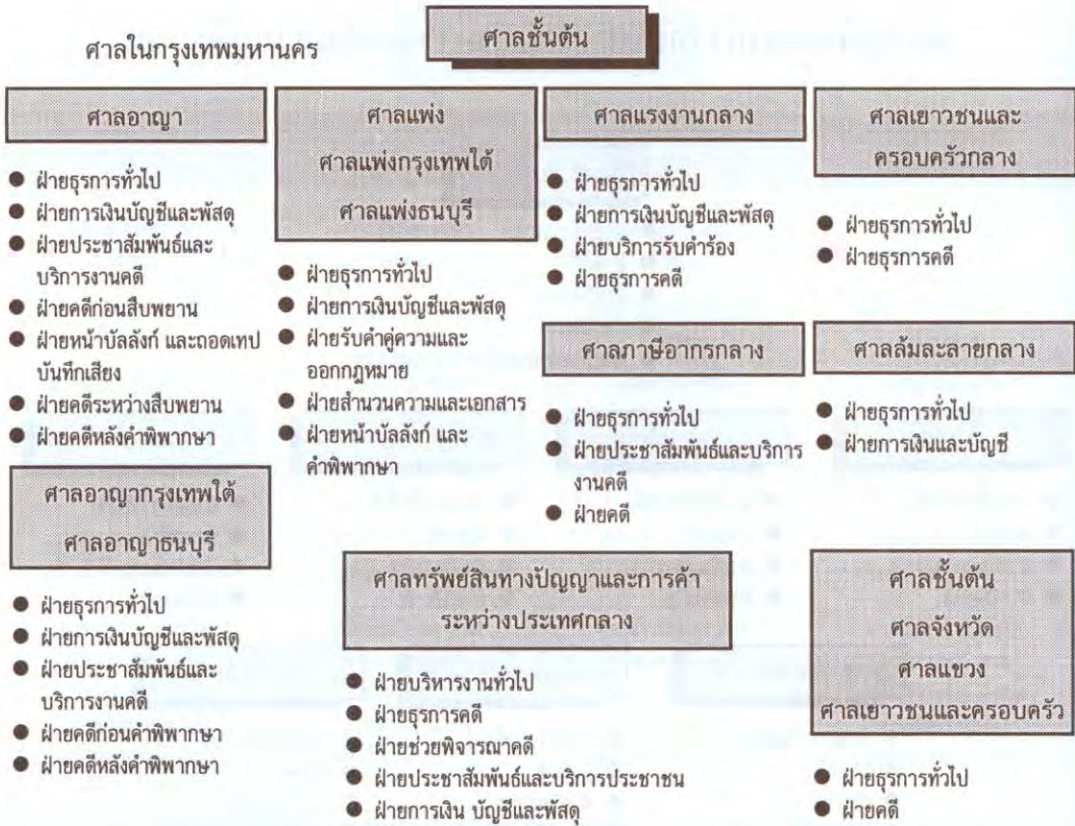
ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	ศาลอุทธรณ์ภาค ๕	ศาลอุทธรณ์ภาค ๖
ประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	ประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๕	ประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๖
รองประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	รองประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๕	รองประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๖
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๔	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๕	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๖
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๔	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖
ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๕	ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๖
เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๔	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๕	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๖
รองเลขานุการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	รองเลขานุการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๕	รองเลขานุการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖
ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	ศาลอุทธรณ์ภาค ๙
ประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	ประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	ประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๙
รองประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	รองประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	รองประธาน ศาลอุทธรณ์ภาค ๙
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๗	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๘	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาลอุทธรณ์ภาค ๙
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๗	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๘	ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๙
ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๙
เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๗	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๘	เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค ๙
รองเลขานุการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	รองเลขานุการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	รองเลขานุการ ศาลอุทธรณ์ภาค ๙

**

** ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึงภาค ๙ มีเขตอำนาจในส่วนภูมิภาคเช่นเดียวกับสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๑ ถึง มาตรา ๙

แผนภูมิแสดงการจัดแบ่งงานธุรการภายในศาลยุติธรรม

ศาลฎีกา	ศาลอุทธรณ์	ศาลชั้นต้น	รวม
๑	๑๐	๑๗๙	๑๙๐

ศาลชั้นต้นในกรุงเทพฯ			ศาลชั้นต้นในสังกัดภาค ๑-๙					ศาลสาขา
แพ่ง-อาญา	เฉพาะทาง ชำนาญพิเศษ	รวม	จังหวัด	แขวง	เยาวชน	แผนก เยาวชน	รวม	
๖	๕	๑๑	๑๐๔	๒๗	๑๐	๒๔	๑๖๕	๓

(ข้อมูล ณ มิถุนายน ๒๕๔๓)

หน้าที่ความรับผิดชอบด้านธุรการของศาล และสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล

ศาลชั้นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

ด้านคดี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจรับคำฟ้อง คำร้อง คำขอ คำแถลง คำคู่ความในเบื้องต้น การออกหมาย ประกาศสถิติคดี เก็บรักษาสำนวนความ เอกสารและของกลาง ลงสารบบความ สารบบคำพิพากษา คำสั่ง การนัดความ เรียกคู่ความเข้าห้องพิจารณานำพยาน สืบพยาน พิพากษาชี้คำให้การสอบพยาน จัดทำสำนวน และเก็บเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

ด้านธุรการทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่และบริหารงานบุคคล ตลอดถึงงานบริการคู่ความและประชาชนทั่วไป งานห้องสมุด รับ-จ่ายเงินทำบัญชีรายการการเงินทุกประเภท รับผิดชอบในการเบิกจ่าย เก็บรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ และดูแลรักษาอาคารสถานที่ ยานพาหนะ รวมถึงการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระเบียบพัสดุ อีกทั้งการจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ดำเนินการขอตั้งงบประมาณรายจ่าย เพื่อสนับสนุน แผนงานโครงการนั้น ๆ

ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค ในส่วนที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

ด้านคดี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยการตรวจรับคำฟ้อง คำร้อง คำขอ คำแถลง คำคู่ความ งานรับฟ้อง งานคำสั่ง คำร้อง งานคำพิพากษา เก็บรักษาสำนวนความ เอกสารและของกลาง ลงสารบบความ สารบบคำพิพากษา คำสั่ง การจัดพิมพ์คำพิพากษา และเก็บรวบรวมสถิติคดี และจัดทำสำนวน

ด้านธุรการทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่และบริหารงานบุคคล รับ-จ่ายเงิน ทำบัญชีรายการการเงินทุกประเภท รับผิดชอบ ในการเบิกจ่าย เก็บรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ และดูแลรักษาอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ รวมถึงการจัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบพัสดุ อีกทั้งการจัดทำแผนงานโครงการต่าง ๆ ดำเนินการขอตั้งงบประมาณรายจ่าย เพื่อสนับสนุนแผนงานโครงการนั้น ๆ

ด้านวิชาการและกฎหมาย มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ การค้นหาวรรณคดีบทกฎหมาย การค้นย่อข้อกฎหมาย งานห้องสมุด งานประชุมใหญ่ และคดีพิเศษ

ศาลฎีกา ในส่วนที่เกี่ยวกับงานด้านธุรการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

ด้านคดี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีที่มีการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยการตรวจรับคำฟ้อง คำร้อง คำขอ คำแถลง คำคู่ความ เก็บรักษาสำนวนความ เอกสารและของกลาง

ลงสารบบความ สารบบคำพิพากษา คำสั่ง จัดพิมพ์คำพิพากษาและเก็บรวบรวมสถิติคดี และจัดทำสำนวน

ด้านธุรการทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณงานเจ้าหน้าที่และบริหารงานบุคคล รับ-จ่ายเงิน ทำบัญชีรายงานการเงินทุกประเภท รับผิดชอบในการ เบิกจ่าย เก็บรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ และดูแลรักษาอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ รวมถึงการจัดซื้อ จัดจ้างตามระเบียบพัสดุ อีกทั้งการจัดทำแผนงานโครงการต่างๆ ดำเนินการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อสนับสนุนแผนงานโครงการนั้นๆ

ด้านวิชาการและกฎหมาย มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการ การค้นหารวบรวมตัวบทกฎหมาย การค้นย่อข้อกฎหมาย งานห้องสมุด งานประชุมใหญ่ และคดีพิเศษ

ด้านช่วยอำนวยความสะดวก มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการช่วยดำเนินการภารกิจของประธานศาลฎีกาในฐานะประมุขฝ่ายตุลาการ

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร

ในส่วนที่เกี่ยวกับงานธุรการมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

- สนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจของอธิบดีผู้พิพากษามาตรตามกฎหมายกำหนด และปฏิบัติงานธุรการคดีให้กับอธิบดีผู้พิพากษามาตรในการรวบรวมข้อมูลข้อกฎหมายต่าง ๆ ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลปัญหาและอุปสรรค เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์ในการบริหารงานคดีของอธิบดีผู้พิพากษามาตร
- จัดทำและประสานแผนงาน โครงการ แผนอัตรากำลัง และแผนงบประมาณของศาลยุติธรรมในระดับภาค ติดตาม กำกับ ดูแลให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายในระดับต่าง ๆ ตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ รายงานและประเมินผลการดำเนินการดังกล่าว
- บริหารงานบุคคล การคลัง และการก่อสร้าง ตามที่ได้กำหนดไว้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร และปฏิบัติงานสนับสนุนและประสานการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้แก่ งานประชาสัมพันธ์ งานสารสนเทศ งานข้อมูลทางกฎหมายรวมทั้งการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน
- สร้างมาตรฐาน หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบติดตามธุรการของศาลในเขตภาค
- กำกับดูแลและประสานการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมในเขตอำนาจของภาค
- ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายในเขตความรับผิดชอบ

การดำเนินคดีในศาลชั้นต้น

๑. การดำเนินคดีแพ่ง เริ่มตั้งแต่เมื่อมีการยื่นคำฟ้อง หรือคำร้องขอเพื่อเริ่มต้นคดีต่อศาล เจ้าหน้าที่รับฟ้องจะตรวจความถูกต้อง ลงเลขคดีดำ คิดค่าธรรมเนียมที่งานการเงิน แล้วเสนอศาลเมื่อศาลตรวจเห็นว่าฟ้องถูกต้องจะส่งรับฟ้อง หมายถึงจำเลยแก่คดีหรือรับคำร้องประกาศนัดได้สวน งานหมายหรือประกาศจะพิมพ์หมายเรียกหรือประกาศ เจ้าหน้าที่ศาลจะไปส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยหรือปิดประกาศ ณ ภูมิลำเนาหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เมื่อจำเลยรับหมายเรียกแล้วต้องยื่นคำให้การภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ และจะยื่นคำให้การและฟ้องแย้งด้วยก็ได้ หากจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลมีอำนาจพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีได้ทันที โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องสืบพยาน แต่ถ้าจำเลยยื่นคำให้การภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ศาลจะตรวจรับคำให้การและส่งนัดพร้อมหรือชี้สองสถาน ถึงวันนัดศาลจะกำหนดประเด็นแห่งคดีว่าอย่างไรคู่ความฝ่ายไหนมีหน้าที่นำสืบ และใครสืบก่อนสืบหลังอย่างไร เมื่อใดคู่ความมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีระบุพยานอ้างบุคคล เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ และนำหรือขอให้ศาลหมายเรียกพยานบุคคลหรือออกคำสั่งเรียกพยานเอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ เข้าสืบตามวันนัด ในวันนัดเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์จะรวบรวมสำนวนเอกสารเสนอศาล เรียกคู่ความและพยานเข้าห้องพิจารณา นำพยานสาบานตนและศาลจะทำการสืบพยาน เจ้าหน้าที่จะรวบรวมคำให้การ เอกสาร และหลักฐานต่างๆ เข้าสำนวน หรือแยกเก็บตามคำสั่งศาล เมื่อสืบพยานทุกฝ่ายเสร็จแล้ว ศาลจะนัดฟังคำพิพากษา โดยให้โอกาสคู่ความยื่นคำแถลงการณ์ก่อน และเมื่อพิพากษาแล้วต้องนำคำพิพากษาไปลงสารบบและพิมพ์คำพิพากษา คู่ความที่ไม่พอใจคำพิพากษาอาจอุทธรณ์ฎีกา คำพิพากษาไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้ และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว หากผู้แพ้คดีไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ผู้ที่ชนะคดีชอบที่จะขอให้ศาลออกคำสั่งบังคับ และหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาจนครบถ้วนหรือในระหว่างพิจารณาคู่ความ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลใช้วิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนคำพิพากษาได้

๒. การดำเนินคดีล้มละลาย กระบวนพิจารณาคดีล้มละลายมีหลายขั้นตอนด้วยกัน คือ ยื่นฟ้องล้มละลาย (แล้วส่งหมาย) สืบพยานโจทก์ สืบพยานจำเลย สั่งพิทักษ์ทรัพย์ ประกาศให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายใน ๒ เดือน ยึดทรัพย์ ประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก พิจารณาคำขอประนอมหนี้ พิจารณาให้ลูกหนี้ล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ขายทรัพย์ แบ่งทรัพย์ ปิดคดี ปลดจากการล้มละลาย และยกเลิกการล้มละลาย เก็บรักษา สำนวนและเอกสาร โดยเฉพาะการบังคับคดี ในทางปฏิบัติหากศาลไต่ถามยังไม่มีส่วนงานบังคับคดีประจำ ศาลจะมอบหมาย

ให้จำศาลในฐานะเจ้าพนักงานบังคับคดีของศาล ยึดทรัพย์และขายทอดตลาดทรัพย์ของลูกหนี้ รวมทั้งรับเงินและจ่ายเงินในคดีแทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ นอกจากนี้รวมทั้งให้ถือปฏิบัติตาม คำการดำเนินคดีแพ่งโดยอนุโลม

๓. การดำเนินคดีอาญา คดีอาญามาสู่ศาลได้ ๒ ทาง คือ ทางพนักงานอัยการเป็น โจทก์ฟ้อง และทางผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องเอง คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจะมีการ สอบสวนในความผิดกันก่อน บางเรื่องก่อนฟ้องได้มีการยื่นคำร้องขอฝากขัง หรือขอผิดฟ้องฝากขัง ระหว่างสอบสวนต่อมาเมื่อมีการฟ้องคดีนั้นแล้ว จะนำสำนวนที่ขอฝากขังหรือขอผิดฟ้องฝากขัง มารวมกับสำนวนที่ฟ้อง

การฟ้องคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ต้องมีตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้อง เจ้าหน้าที่ได้รับฟ้องจะตรวจความถูกต้อง ลงเลขคดีดำ มอบตัวจำเลยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ ราชทัณฑ์นำตัวไปควบคุมแล้วเสนอศาล ศาลจะตรวจสั่งประทับฟ้องและสอบคำให้การจำเลย ถ้า จำเลยให้การรับสารภาพและเป็นคดีที่ไม่ต้องสืบพยานโจทก์ประกอบ ศาลจะพิพากษาคดีนั้นไป เลยหรืออาจสั่งพนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น เพื่อประกอบดุลพินิจ ในการพิพากษาก็ได้ ถ้าเป็นคดีที่กฎหมายกำหนดให้สืบพยานโจทก์ประกอบ ก่อนศาลจะนัด สืบพยานโจทก์ ถ้าเป็นกรณีฟ้องไม่ถูกต้องศาลจะสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง ยกฟ้องหรือไม่ ประทับฟ้อง คดีที่จำเลยให้การปฏิเสธ ซึ่งศาลนัดสืบพยานโจทก์ไว้ นำมาลงบัญชีนัดความประจำ วันออกหมายขังระหว่างพิจารณา เว้นแต่จำเลยจะมีประกันตัว แล้วส่งงานเก็บสำนวน พนักงาน อัยการโจทก์จะมายื่นบัญชีระบุพยาน แล้วยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานบุคคล เอกสารและหลักฐานต่างๆ เพื่อนำเข้าสืบพยานในวันนัดเช่นกัน ในวันนัดสืบพยานโจทก์หรือจำเลย เจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์จะรวบรวมสำนวน เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เสนอศาล ถ้าจำเลยถูกขัง อยู่จะเบิกจำเลยมาศาล เรียกคู่ความและพยานเข้าห้องพิจารณา นำพยานสาบานตนแล้วศาลจะ ทำการสืบพยาน เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่จะรวบรวมพยาน เอกสาร และหลักฐานเข้าสำนวนหรือแยก เก็บตามคำสั่งศาล เมื่อสืบพยานทุกฝ่ายเสร็จศาลจะนัดฟังคำพิพากษา โดยให้โอกาสคู่ความ แถลงปิดคดี และเมื่อศาลพิพากษาแล้ว นำคดีมาลงเลขคดีแดงและลงสารบบคำพิพากษา

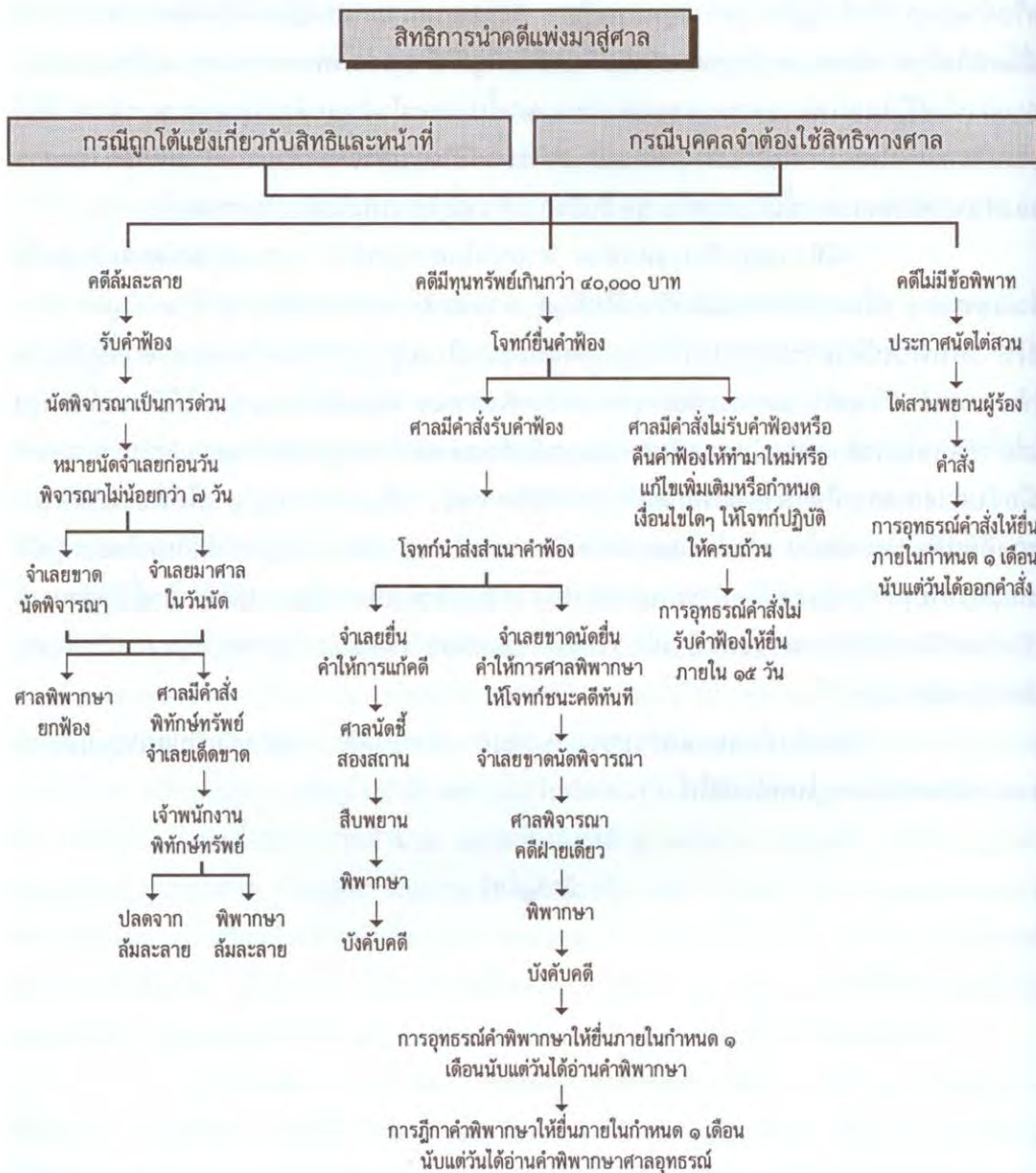
ถ้าศาลพิพากษายกฟ้อง ให้งานหมายปล่อยตัวจำเลยเว้นแต่จำเลยจะได้ประกัน ตัวไว้แล้ว ถ้าศาลพิพากษาให้ลงโทษ กักขังหรือจำคุก หรือจำคุกและกักขัง ก็ให้ออกหมายกักขัง หรือจำคุกหรือจำคุกและกักขังจำเลยระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ถ้าศาลพิพากษาปรับให้งานการเงินรับ เงินค่าปรับ ถ้าจำเลยไม่มีเงินชำระค่าปรับ ให้ออกหมายกักขังแทนค่าปรับ เว้นแต่จำเลยจะมี ประกันตัวเพื่ออุทธรณ์ฎีกาหรือขอผิดชำระค่าปรับ

คดีที่ศาลพิพากษาแล้วอาจมีการอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ไม่ว่าจะโดยคำพิพากษาศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ถ้าจำเลยต้องโทษกักขัง จำคุก หรือจำคุกและกักขังอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ก็ให้ออกหมายกักขังเมื่อคดีถึงที่สุด หมายจำคุก เมื่อคดีถึงที่สุด หรือหมายจำคุกและกักขังเมื่อคดีถึงที่สุด ถ้าผลคำพิพากษาศาลสูงเปลี่ยนแปลงไป ประการใดก็ให้ออกหมายตามผลของคำพิพากษานั้น และถ้าจำเลยต้องโทษประหารชีวิต ก็ให้ออกหมายแจ้งโทษเมื่อตัดสินแล้ว (เพื่อรอการประหารชีวิต) แล้วจัดส่งสำนวนความพร้อม เอกสาร และสำเนาคำพิพากษาชั้นถึงที่สุด ๖ ชุด ไปยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไป

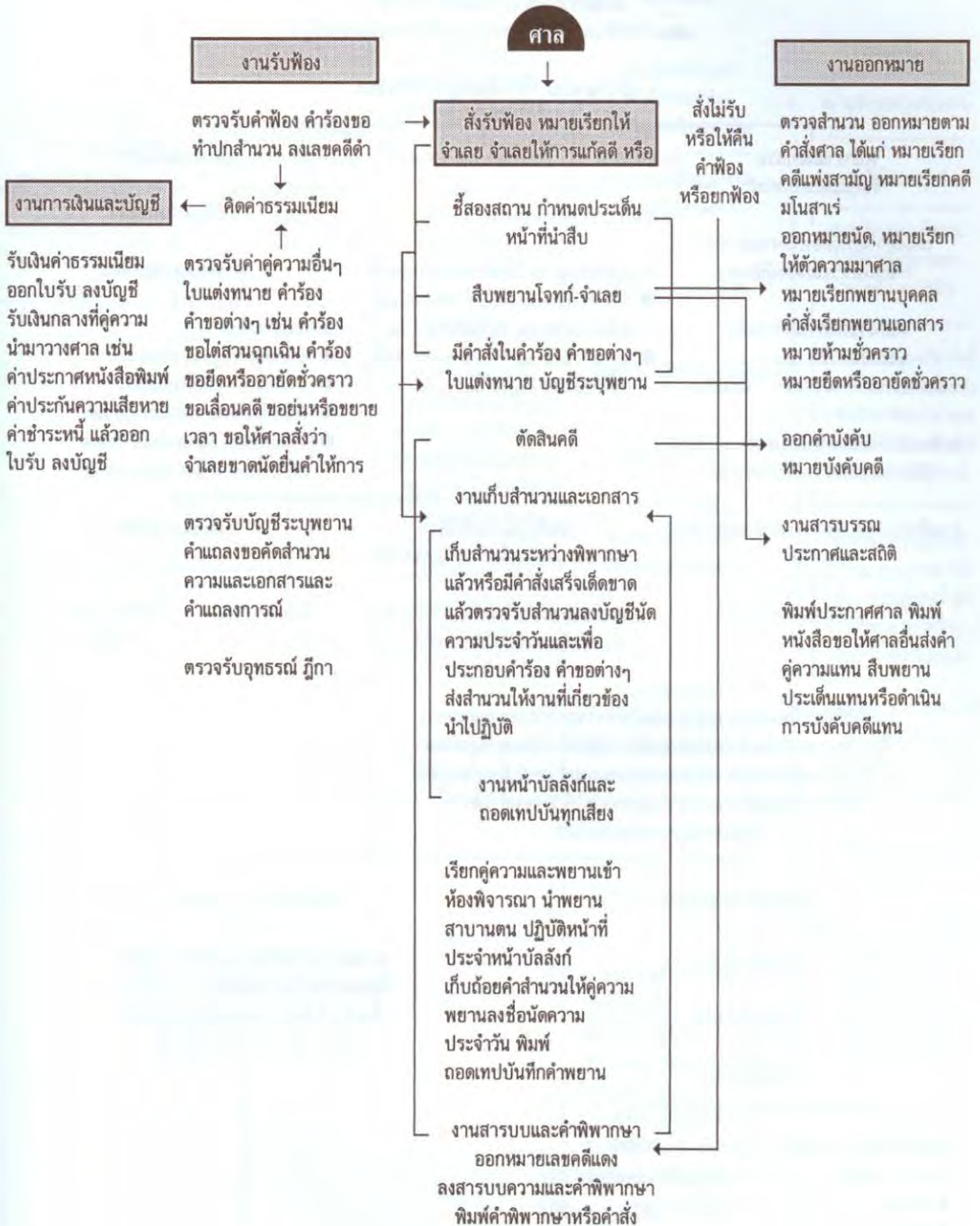
คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้อง ศาลนัดไต่สวนมูลฟ้อง ออกหมายนัดแจ้งวันนัดให้ จำเลยทราบ เมื่อศาลไต่สวนแล้วถ้าคดีไม่มีมูล ศาลจะพิพากษายกฟ้อง แต่ถ้าคดีมีมูลศาลจะสั่งประทับฟ้องนัดให้จำเลยยื่นคำให้การแก้คดีและนัดสืบพยานโจทก์เมื่อจำเลยมาศาลในวันนัด ให้ความคุมตัวจำเลยไว้ และออกหมายขังระหว่างพิจารณา เว้นแต่ศาลอนุญาตให้มีประกันตัวไป แต่ถ้าจำเลยไม่มาศาลตามนัดศาลสั่งออกหมายจับจำเลย ลงสารบบคำพิพากษา ออกหมายเลขคดี เมื่อจับตัวจำเลยมาได้แล้วออกหมายขังระหว่างพิจารณา เว้นแต่ศาลอนุญาตให้มีประกันตัวไป ยกคดีขึ้นพิจารณาต่อไป และดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์ จำเลย ตัดสินคดีและปฏิบัติ เช่นเดียวกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง ส่วนคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาซึ่งผู้เสียหาย เป็นโจทก์ฟ้อง ให้เรียกค่าธรรมเนียมในส่วนแพ่ง เช่นเดียวกับคดีแพ่ง ในส่วนอาญา คงปฏิบัติเช่นเดียวกับคดีอาญา

สำหรับขั้นตอนและระบบงานของการดำเนินคดี อาจแสดงเป็นแผนภูมิได้ตาม รายละเอียดที่ปรากฏในหน้าถัดไป

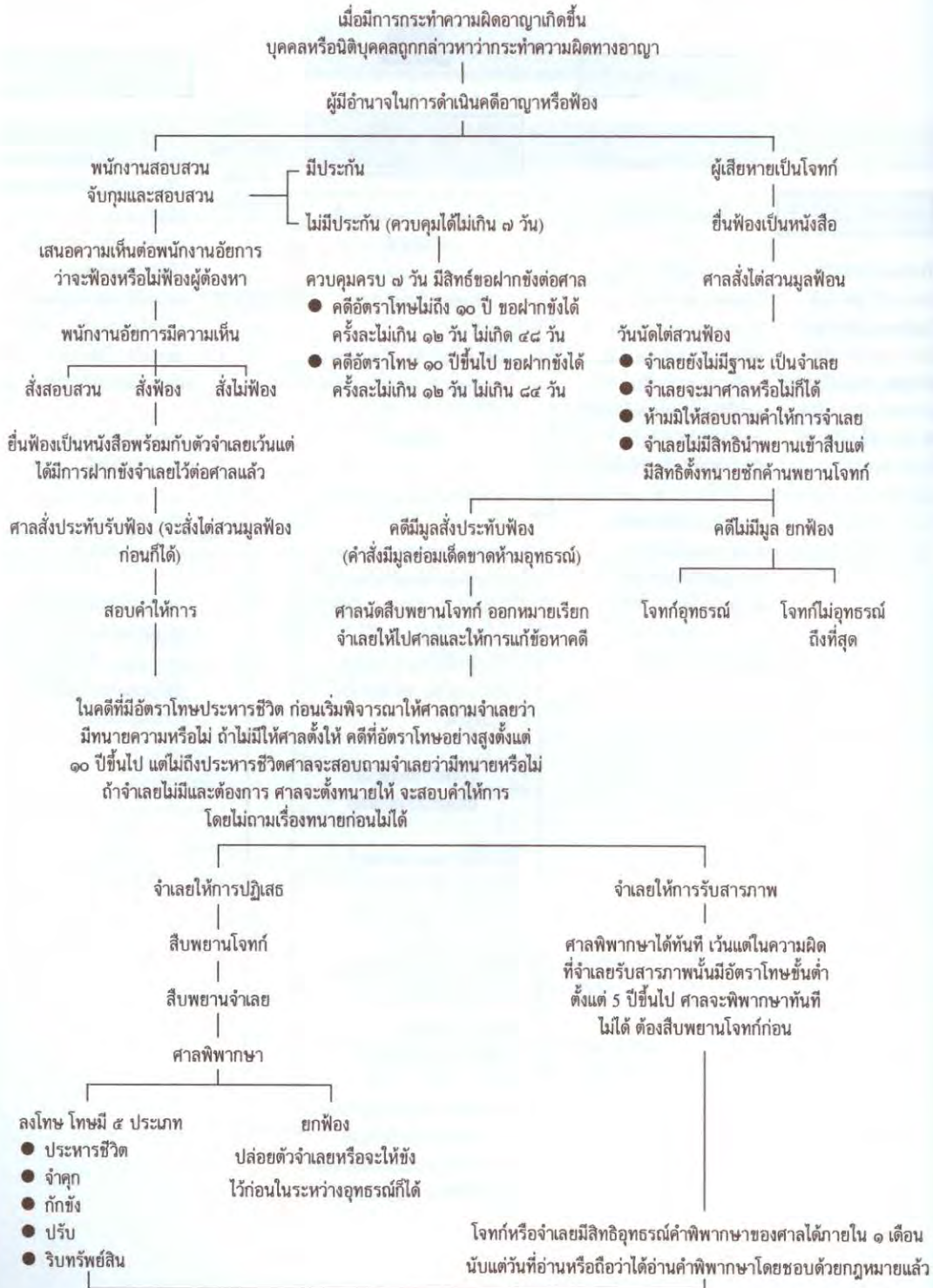
โครงสร้างการดำเนินคดีแพ่งโดยสังเขป

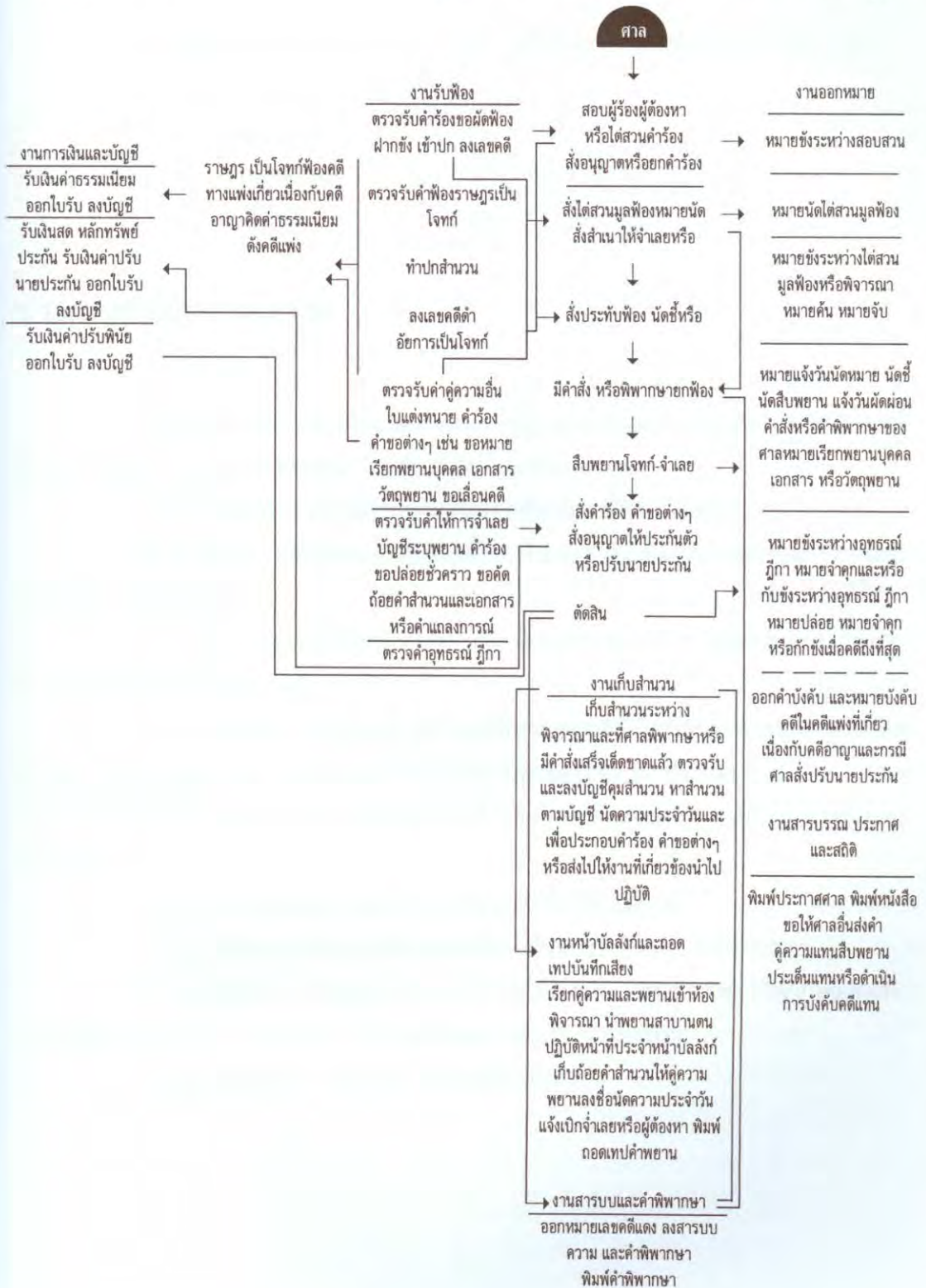
ขั้นตอนและความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานศาลเกี่ยวกับการฟ้องคดีแพ่ง

โครงสร้างการดำเนินคดีอาญาโดยสังเขป

ขั้นตอนและความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานศาลเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญา

หน้าวาง

การติดต่อราชการศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรม มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง ที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ศาลยุติธรรมแบ่งออกเป็นสามชั้น คือ

๑. ศาลชั้นต้น
๒. ศาลอุทธรณ์
๓. ศาลฎีกา

ประเภทของศาลยุติธรรม

ศาลชั้นต้น ได้แก่

ศาลแขวง พิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และคดีอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท

ศาลจังหวัด พิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง คดีอาญา ทั้งปวงในเขตศาล

ศาลแพ่ง พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทั้งปวงในเขตศาล ประกอบด้วย ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี

ศาลอาญา พิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวงในเขตศาล ประกอบด้วย ศาลอาญา ศาลอาญากกรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี

ศาลเยาวชนและครอบครัว พิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนอายุไม่ถึง ๑๘ ปี คดีแพ่งที่เกี่ยวกับผู้เยาว์และครอบครัว ประกอบด้วย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และศาลจังหวัด แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ศาลแรงงาน พิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับแรงงาน

ศาลภาษีอากร พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีอากร

ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาอันเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ศาลล้มละลาย พิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค

พิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลชั้นต้น มี ๑๐ แห่ง ได้แก่ ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค ๑-๙

ศาลฎีกา

พิจารณาพิพากษาคดีที่ฎีกาคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค หรือคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

คำแนะนำผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาชั้นศาล

ผู้ต้องหาและจำเลยคือใคร

ผู้ต้องหา คือ ผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล

จำเลย คือ บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วเมื่อตำรวจและพนักงานอัยการหมดอำนาจควบคุมผู้ต้องหาแล้วจะต้องนำผู้ต้องหามาขออำนาจควบคุมต่อจากศาลที่เรียกว่าผู้ฟ้องหรือฝากขัง

การมัดฟ้องและฝากขังในศาลแขวง

ความผิดที่ขึ้นศาลแขวงนั้น ถ้าไม่อาจฟ้องผู้ต้องหาภายใน ๔๘ ชั่วโมง พนักงานอัยการต้องนำตัวผู้ต้องหามาศาลและยื่นคำร้องขอฝากขังและมัดฟ้องต่อศาล ศาลอนุญาตได้ไม่เกิน ๕ คราว ๆ ละไม่เกิน ๖ วัน

การฝากขังในศาลอาญาหรือศาลจังหวัด

๑. ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่และพนักงานสอบสวนไม่อาจสอบสวนให้เสร็จสิ้นภายใน ๓ วัน พนักงานสอบสวนต้องส่งผู้ต้องหามาศาล และพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ขังผู้ต้องหาไว้ ซึ่งเรียกกันทั่วไปว่า ฝากขัง

ในกรณีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลสั่งขังได้ครั้งเดียวมีกำหนดไม่เกิน ๗ วัน แต่ถ้าอัตราโทษเกินกว่านี้ ศาลสั่งขังได้หลายครั้งติด ๆ กัน ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๒ วัน รวมทั้งหมดไม่เกิน ๔๘ วัน เว้นแต่ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป ศาลสั่งขังได้รวมทั้งหมดไม่เกิน ๘๔ วัน

๒. ในกรณีจังหวัดใดไม่มีศาลแขวง และศาลจังหวัดนั้นวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องขอมัดฟ้องและฝากขังผู้ต้องหาในคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติในศาลแขวง

การคัดฟ้องในศาลเยาวชนและครอบครัว

เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี กระทำความผิดอาญาและเป็นกรณีที่จะต้องขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานสอบสวนจะต้องสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน แล้วส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พนักงานอัยการจะต้องฟ้องศาลภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันจับกุม หากฟ้องไม่ทันจะต้องยื่นคำร้องขอคัดฟ้องศาลจะอนุญาตได้ไม่เกิน ๒ คราว คราวละไม่เกิน ๑๕ วัน เว้นแต่คดีมีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลอนุญาตให้คัดฟ้องได้อีก ๒ ครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๑๕ วัน

เมื่อมีการฝากขังหรือคัดฟ้อง

ผู้ต้องหาที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว (ขอประกันตัว) ต่อศาล ผู้ต้องหาที่ได้รับความประกันตัวต้องมาศาลทุกครั้งตามที่ศาลนัด ส่วนผู้ประกันอาจยื่นคำร้องขอประกันตัวต่อไปโดยใช้หลักทรัพย์เดิมก็ได้

การสู้คดีในศาล

กรณีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลจะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อน จำเลยจะมาหรือไม่มาฟังการไต่สวนก็ได้ และจะตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้

ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยจะรอฟังคำสั่งศาล จำเลยควรเตรียมหลักทรัพย์มาเพื่อขอประกันตัวด้วย เพราะหากศาลมีคำสั่งว่าคดีมีมูลให้ประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณา ศาลอาจรับตัวจำเลยไว้ขังในระหว่างพิจารณาได้

เมื่อศาลประทับฟ้องแล้วหากจำเลยจะสู้คดี ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ยื่นคำร้องขอประกันตัวต่อศาล
๒. หาทนายความเพื่อช่วยต่อสู้คดี
๓. ยื่นคำให้การต่อศาล

การหาทนายความ

โดยปกติจำเลยต้องหาทนายความเองและเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง เว้นแต่คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ถ้าจำเลยไม่มีทนายความ ศาลก็จะตั้งให้ นอกจากนี้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกหรือคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ถ้าจำเลยไม่มีและต้องการทนายความ ศาลก็จะตั้งให้ โดยจำเลยไม่ต้องเสียค่าจ้างทนายความ

การขอให้ศาลรอกการลงโทษหรือลงโทษสถานเบา

จำเลยควรยื่นคำแถลงถึงข้อเท็จจริงที่จะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาของศาล เช่น ไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน อยู่ระหว่างการศึกษามีอาชีพและที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีความประพฤติดี มีภาระทางครอบครัวที่จะต้องให้การอุปการะ เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้แนบหลักฐานมาประกอบการพิจารณาด้วย

การพิจารณาคดีอาญาในศาลต้องทำต่อหน้าจำเลย

การพิจารณาและการสืบพยานในคดีอาญานั้น ศาลจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลย จำเลยจึงต้องมาศาลทุกนัดที่มีการพิจารณาคดีเรื่องที่ดินถูกฟ้องเว้นแต่ศาลอนุญาตให้จำเลยไม่ต้องมาศาล

หน้าที่นำสืบ

ในคดีอาญากฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นโจทก์มีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย และจำเลยมีสิทธินำพยานหลักฐานมานำสืบแก้ข้อกล่าวหาของโจทก์ได้ เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลจะยกฟ้อง

ค่าธรรมเนียม

ในการดำเนินคดีอาญาในศาล จำเลยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่ค่ารับรองสำเนาเอกสาร

การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง

จำเลยต้องมาฟังตามวันเวลาที่ศาลนัด ถ้าจำเลยไม่ฟัง ศาลอาจออกหมายจับ หากไม่ได้ตัวจำเลยมา ศาลอาจอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นลับหลังจำเลยได้

การอุทธรณ์ฎีกา

๑. เมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาแล้ว ถ้าเป็นคดีที่ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ หรือต้องห้ามฎีกา โจทก์จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา โดยยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วันอ่าน หรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณีให้จำเลยฟัง

๒. กรณีที่จำเลยถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ จำเลยอาจนำอุทธรณ์ หรือฎีกายื่นต่อพืคดีภายในกำหนด ๑ เดือน ดังกล่าวก็ได้

๓. กรณีที่โจทก์อุทธรณ์หรือฎีกา เมื่อจำเลยได้รับสำเนาอุทธรณ์หรือสำเนาฎีกาของโจทก์แล้ว จำเลยจะแก้อุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ก็ได้ หากจะแก้ต้องแก้ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันรับสำเนาอุทธรณ์หรือฎีกา

๔. เมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุก หรือกักขังจำเลย จำเลยมีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาได้

การชำระค่าปรับ

ถ้าไม่ชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วัน นับแต่ที่ศาลพิพากษา จะถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือถูกกักขังแทนค่าปรับ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับในวันฟังคำพิพากษา และศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลอาจสั่งให้กักขังแทนค่าปรับ โดยถืออัตรา ๗๐ บาท ต่อ ๑ วัน โดยหักวันที่จำเลยถูกคุมขังมาก่อนด้วย

คำแนะนำการขอประกันผู้ต้องหา หรือจำเลยต่อศาล

การประกันตัวคืออะไร

การประกันตัว คือ การขอให้ปล่อยผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนหรือขอให้ปล่อยจำเลยในระหว่างพิจารณาของศาลเป็นการชั่วคราว

ผู้มีสิทธิยื่นขอประกัน

๑. ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั่นเอง
๒. ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เช่น ญาติพี่น้อง นายจ้าง ผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อน เป็นต้น ซึ่งมักเรียกกันว่า “นายประกัน”

หลักทรัพย์ที่ใช้ประกันตัวได้

๑. เงินสด
๒. โฉนดที่ดิน, น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก.
๓. พันธบัตรรัฐบาล
๔. สมุดหรือใบรับเงินฝากประจำของธนาคาร
๕. เชื้อที่ธนาคารเป็นผู้ส่งจ่ายหรือรับรอง ฯลฯ
๖. บุคคลโดยแสดงหลักทรัพย์ ตำแหน่งหรืออาชีพการงานที่ศาลกำหนด

การประกันด้วยบุคคลโดยใช้ตำแหน่งหรืออาชีพการงานตามคำแนะนำ
ของประธานศาลฎีกา และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ

ข้าราชการการเมือง	วงเงินประกัน
ข้าราชการการเมืองท้องถิ่น เช่น เทศบาล สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร อาจเทียบเงินเดือน กับข้าราชการประจำได้	๖๐,๐๐๐ ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี ข้าราชการ การเมืองตำแหน่งอื่น ๆ	๘๐๐,๐๐๐ บาท

ข้าราชการพลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ	วงเงินประกัน
ข้าราชการหรือพนักงานต่ำกว่าระดับ ๓	๖๐,๐๐๐ บาท
ระดับ ๓-๕	๖๐,๐๐๐ บาท
ระดับ ๖-๘	๒๐๐,๐๐๐ บาท
ระดับ ๙-๑๐	๕๐๐,๐๐๐ บาท
ระดับ ๑๑	๘๐๐,๐๐๐ บาท

ข้าราชการทหารและตำรวจ	วงเงินประกัน
ข้าราชการชั้นประทวนอาจเทียบเงินเดือน ชั้นสัญญาบัตรได้	๖๐,๐๐๐ บาท
ร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี ถึงพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี	๖๐,๐๐๐ บาท
พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท ถึงพันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก	๒๐๐,๐๐๐ บาท
พลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี ถึงพลโท พลเรือโท พลอากาศโท	๕๐๐,๐๐๐ บาท
พลเอก พลเรือเอก พลอากาศเอก	๘๐๐,๐๐๐ บาท

ทนายความ (จำนวนปีที่ว่าความ)	วงเงินประกัน
ไม่ถึง ๒ ปี (เฉพาะตนเอง)	๖๐,๐๐๐ บาท
๒ ปี ไม่ถึง ๕ ปี	๖๐,๐๐๐ บาท
๕ ปี ไม่ถึง ๑๕ ปี	๒๐๐,๐๐๐ บาท
๑๕ ปีขึ้นไป	๕๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ

๑. ข้าราชการฝ่ายอื่นให้เทียบตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด
๒. ทนายความประกันได้เฉพาะญาติสนิทตาม ปพพ. มาตรา ๑๖๒๙ และคู่สมรส

หมายเหตุ

๑. ในกรณีวางสมุดฝากเงินประจำของธนาคาร จะต้องนำหนังสือรับรองยอดเงินคงเหลือปัจจุบันของธนาคารมาแสดงด้วย
๒. ในกรณีวางโฉนดที่ดิน น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. ต้องมีหนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินของเจ้าพนักงานที่ดินหรือนายอำเภอท้องที่มาแสดงด้วย
๓. ในกรณีผู้เป็นเจ้าของหลักทรัพย์ ต้องการมอบอำนาจให้ผู้อื่นนำหลักทรัพย์มาประกันแทนตน ใบมอบอำนาจจะต้องทำ ณ ที่ว่าการอำเภอซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ โดยมีนายอำเภอหรือพนักงานฝ่ายปกครองลงลายมือชื่อรับรองและประทับตราเป็นสำคัญด้วย

หลักฐานที่ต้องใช้ในการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑. บัตรประจำตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย
๒. บัตรประจำตัว สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ประกันและคู่สมรส (ถ้ามี)
๓. ในกรณีผู้ประกันมีคู่สมรส จะต้องหนังสือยินยอมของคู่สมรสด้วย ถ้าคู่สมรสเสียชีวิตหรือหย่ากันแล้ว จะต้องมีใบมรณบัตร หรือใบหย่ามาแสดงด้วย

ต้องดำเนินการอย่างไร เสียค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง

ผู้ขอประกันสามารถขอแบบพิมพ์ได้จากเจ้าหน้าที่ของศาล ซึ่งโดยปกติมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาลจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ โดยผู้ขอประกันไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

คำแนะนำโจทก์ในคดีแพ่ง

โจทก์ คือ บุคคลที่เสนอคดีของตนต่อศาล เพื่อขอความคุ้มครองสิทธิต่อศาลหรือต้องใช้สิทธิทางศาล

โจทก์ต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ

๑. ต้องเป็นบุคคลซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ได้
๒. ต้องเป็นบุคคลผู้มีความสามารถตามกฎหมาย
๓. ต้องเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในคดีนั้น

ประเภทของคดีแพ่งที่ควรรู้

คดีมีทุนทรัพย์ เป็นคดีที่โจทก์มุ่งหมายจะฟ้องบังคับเอาทรัพย์สินโดยเฉพาะ เช่น การฟ้องร้องเรียก (ทรัพย์สิน) กรรมสิทธิ์ที่ดิน เงินกู้ยืม เรียกค่าเสียหาย การฟ้องร้องขอโอนที่ดิน หรือทรัพย์สินตามสัญญาการฟ้องบังคับจำนอง

คดีไม่มีทุนทรัพย์ เป็นคดีมุ่งหมายบังคับให้จำเลยกระทำการหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ฟ้องขับไล่ เพิกถอนการให้

คดีไม่มีข้อพิพาท เป็นประเภทคดีที่ไม่มีจำเลยเพราะไม่ได้มีการฟ้องบังคับใคร เช่น ขอให้ตั้งผู้ปกครอง ขอให้เป็นผู้จัดการมรดก ขอให้วินิจฉัยกรรมแทนผู้เยาว์ เป็นต้น

คดีมีโนสาเร่ เป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือคดีฟ้องขับไล่ออกจากอสังหาริมทรัพย์ที่มีค่าเช่าหรืออาจให้เช่าได้ในขณะยื่นฟ้องไม่เกินเดือนละสี่พันบาท

คดีไม่มีข้อยุ่งยาก เป็นคดีที่ฟ้องขอให้ชำระเงินจำนวนที่แน่นอนตามตัวเงิน ซึ่งการรับรองหรือการชำระเงินตามตัวเงิน ซึ่งการรับรองหรือการชำระเงินตามตัวเงินนั้น ได้ถูกปฏิเสธหรือตามสัญญาเป็นหนังสือ ซึ่งปรากฏในเบื้องต้นว่าเป็นสัญญาอันแท้จริง มีความสมบูรณ์และบังคับได้ตามกฎหมาย

ค่าขึ้นศาลในการยื่นคำฟ้อง คำร้อง

โจทก์ต้องเสียค่าขึ้นศาลในอัตราร้อยละ ๒.๕๐ แต่ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เว้นแต่ในคดีไม่มีข้อพิพาทเสียค่าขึ้นศาลเรื่องละ ๒๐๐ บาท

คดีมีโนสาเร่ เสียค่าขึ้นศาลเท่ากับคดีไม่มีทุนทรัพย์ (๒๐๐ บาท)

หากโจทก์เป็นบุคคลยากจนและไม่สามารถเสียค่าธรรมเนียมศาล เช่น ค่าขึ้นศาลได้ โจทก์อาจขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล โดยยื่นคำร้องขอฟ้องคดีอย่างคนอนาถาได้

ชี้สองสถานคืออะไร

การชี้สองสถาน คือ การที่ศาลนัดให้คู่ความมาศาลพร้อมกัน เพื่อกำหนดประเด็นข้อพิพาทและกำหนดหน้าที่นำสืบ จากนั้นศาลจะนัดวันสืบพยานต่อไป

การอุทธรณ์ ฎีกา

เมื่อศาลพิพากษาชี้ขาดตัดสินคดีแล้ว หากโจทก์ประสงค์ที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล โจทก์มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ได้ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันอ่านคำพิพากษาและมีสิทธิยื่นฎีกาได้ในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วันอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เช่นกัน เว้นแต่คดีต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ฎีกา

คำแนะนำจำเลยในคดีแพ่ง

จำเลยคือใคร

จำเลย คือบุคคลที่ถูกฟ้องในเรื่องที่โจทก์กล่าวอ้างหรือฟ้องคดีเข้ามานั้นเอง

เมื่อได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง

จะต้องตรวจดูว่าตนเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องหรือไม่ หากมิใช่ หรือจำเลยไม่มีชื่ออยู่ในฎมิลำเนาของตน ผู้ได้รับหมายดังกล่าวต้องรับส่งคืนที่ศาลที่ระบุไว้โดยเร็วต่อไป พร้อมแจ้งเหตุดังกล่าวด้วย จำเลยต้องยื่นคำให้การแก้คดีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหมาย แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ศาลปิดหมายจำเลยมีสิทธิยื่นคำให้การภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันปิดหมาย

การขอลูกเลิกการบังคับคดี หรือวางหลักประกัน

ถ้าจำเลยแพ้คดีในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาจำเลยอาจยื่นคำร้องขอลูกเลิกการบังคับคดีไว้ก่อนได้ แต่ศาลอาจให้จำเลยวางเงินตามคำพิพากษาหรือหาค่าประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นมาวางต่อศาลก็ได้

คำแนะนำผู้ได้รับหมายเรียกเป็นพยาน

๑. ตรวจหมายเสียก่อน

๑.๑ เมื่อได้รับหมายเรียกให้เป็นพยาน ควรตรวจดูรายละเอียดในหมายว่าหมายเรียกถึงใคร ศาลใดออกหมาย ศาลนั้นอยู่ที่ไหน จะได้ไปไม่ผิดศาลและไม่เสียเวลา

๑.๒ ตรวจดูในหมายเรียกว่า ศาลนัดให้ไปเบิกความเป็นพยานในวัน เดือน ปี เวลาใด

๒. ไปศาลตามวันเวลานัด

ต้องไปศาลตรงตามวันเวลานัด เมื่อไปถึงศาลแล้วควรติดต่อเจ้าหน้าที่ศาล

๓. หากไปศาลไม่ได้ควรทำอย่างไร

แจ้งเป็นหนังสือหรือพบประชาสัมพันธ์ศาล หรืออาจมอบฉันทะให้ผู้อื่นไปแจ้งให้ศาลทราบถึงเหตุผลความจำเป็นก็ได้ มิฉะนั้นศาลอาจจะออกหมายจับพยานมาเบิกความ

๔. พยานจะต้องปฏิญาณหรือสาบานตน

เจ้าหน้าที่ศาลเป็นผู้เรียกและนำพยานไปยังสถานที่สำหรับพยานเบิกความ ก่อนเบิกความพยานต้องปฏิญาณหรือสาบานตนตามลัทธิศาสนาของตน เว้นแต่

๑. บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือผู้หย่อนความรู้สึกผิดและชอบ
๒. ภิกษุสามเณรในพุทธศาสนา
๓. บุคคลที่คู่ความทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าไม่ต้องให้สาบาน

๕. การถามพยาน

ภายหลังจากปฏิญาณหรือสาบานตนแล้วพยานจะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับ ชื่อ อายุ ที่อยู่ และความเกี่ยวพันระหว่างพยานกับคู่ความ

ต่อจากนั้นคู่ความหรือทนายความฝ่ายที่อ้างพยานมาศาลจะซักถามเรื่องราวจากพยาน (ภาษากฎหมายเรียกว่า “ซักถาม”) เมื่อฝ่ายที่อ้างพยานถามเสร็จแล้วคู่ความหรือทนายความอีกฝ่ายหนึ่งจะถามพยาน (ภาษากฎหมายเรียกว่า “ถามค้าน”) เสร็จแล้วฝ่ายที่อ้างพยานจะถามพยานอีกครั้งหนึ่ง (ภาษากฎหมายเรียกว่า “ถามตั้ง”) ทั้งนี้ คู่ความหรือทนายความอาจจะงดการถามค้านหรือถามตั้งเสียได้ ถ้าเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต่อคดี

๖. พยานเบิกความเสร็จ

เมื่อเบิกความเสร็จพยานจะต้องลงลายมือชื่อไว้ในคำพยานที่ศาลบันทึกหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ

๗. ค่าพาหนะและค่าป่วยการพยาน

พยานในคดีแพ่ง จะได้รับค่าพาหนะและค่าป่วยการตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยศาล เป็นผู้ออกคำสั่งให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้จ่าย

พยานในคดีอาญา คดีอาญาซึ่งราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าพาหนะให้เท่าที่เสียไปจริงตามสมควร

๘. การเบิกความเท็จ

พยานผู้เบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ก็มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าเป็นการเบิกความเท็จในการพิจารณาคดีอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี และปรับไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท

คำแนะนำการไปศาลและปฏิบัติตนในศาล

ผู้มีกิจธุระหรือความจำเป็นต้องไปศาลไม่ว่าในฐานะใด โปรดปฏิบัติดังนี้

๑. ห้ามนำอาวุธ ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายทุกชนิดเข้าไปในบริเวณศาล
๒. เมื่อไปถึงศาลแล้วหากมีข้อสงสัยในเรื่องใดขอให้สอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ พนักงานต้อนรับประจำศาล เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือจำศาล
๓. เมื่ออยู่ในบริเวณศาล จะต้องประพฤติตนเรียบร้อยไม่ส่งเสียงดังหรือทะเลาะวิวาทกัน ไม่เปิดประตูชะโงกดูห้องพิจารณา ถ้าจะเข้าไปฟังการพิจารณาก็ให้เข้าไปเลย อย่าทำลับ ๆ ล่อ ๆ หรือเดินเข้าออกให้รำคาญแก่ผู้อื่น และรบกวนการพิจารณาคดี
๔. ประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าไปฟังการพิจารณาคดีได้ โดยแต่งตัวให้สุภาพเรียบร้อย ต้องมีความสำรวม นั่งให้เรียบร้อย ไม่สนทนาหรือทำเสียงดัง ไม่สูบบุหรี่ ไม่อ่านหนังสือพิมพ์ และไม่บันทึกเสียง หรือถ่ายภาพโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล เมื่อศาลออกนั่งพิจารณา ผู้ที่อยู่ในห้องพิจารณาควรลุกขึ้นยืนเพื่อเป็นการแสดงความเคารพ ถ้าศาลอ่านคำพิพากษา คำสั่งหรือรายงานกระบวนการพิจารณา คู่ความจะต้องยืนฟัง
๕. สิ่งของต่อไปนี้เป็นอย่างต้องห้ามจะส่งให้แก่ผู้ต้องขังไม่ได้คือ
สุรา หรือน้ำเมา ซึ่งดื่มแล้วเมาอย่างสุรา ยาเสพติดทุกชนิด
เครื่องอุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
อาวุธต่าง ๆ
เครื่องอุปกรณ์ในการหลบหนี
ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย
สัตว์มีชีวิต
๖. ควรปิดโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น ที่อาจส่งเสียงดังรบกวนการพิจารณาคดีของศาล
๗. หากไม่ได้รับความสะดวกประการใด โปรดแจ้งเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ จำศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรืออธิบดีผู้พิพากษาทราบ

อย่าหลงเชื่อเสียเงินทองให้แก่ผู้ที่แอบอ้าง
ว่าจะช่วยเหลือให้ได้รับความสะดวกหรือวิ่งเต้นคดี

หมายเลขโทรศัพท์ในการติดต่อราชการศาลยุติธรรม

ศาลฎีกา	(๐๒) ๒๒๑-๓๑๖๑-๗๐
ศาลอุทธรณ์	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๓๖-๕๐
ศาลอุทธรณ์ภาค ๑	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๓๖-๕๐
ศาลอุทธรณ์ภาค ๒	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๓๖-๕๐
ศาลอุทธรณ์ภาค ๓	(๐๒) ๕๕๑-๒๒๘๔-๙๑
ศาลอุทธรณ์ภาค ๔	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๓๖-๕๐
ศาลอุทธรณ์ภาค ๕	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๓๖-๕๐
ศาลอุทธรณ์ภาค ๖	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๓๖-๕๐
ศาลอุทธรณ์ภาค ๗	(๐๒) ๕๕๑-๒๒๘๔-๙๑
ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	(๐๒) ๒๙๑-๙๖๙๓, ๒๙๑-๙๖๙๙
ศาลอุทธรณ์ภาค ๙	(๐๒) ๔๑๖-๐๓๒๙, ๔๑๕-๒๗๘๔
ศาลแพ่ง	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๒๐-๒๙
ศาลแพ่งกรุงเทพใต้	(๐๒) ๒๒๑-๓๑๖๑-๗๐
ศาลแพ่งธนบุรี	(๐๒) ๔๑๕-๐๐๔๐-๔๔
ศาลอาญา	(๐๒) ๕๕๑-๒๒๘๔-๙๑
ศาลอาญากกรุงเทพใต้	(๐๒) ๒๒๑-๓๑๖๑-๗๐
ศาลอาญาธนบุรี	(๐๒) ๔๑๕-๐๐๓๐-๔, ๔๑๖-๗๒๕๖-๘
ศาลแรงงานกลาง	(๐๒) ๒๓๕-๑๕๐๐-๘
ศาลภาษีอากรกลาง	(๐๒) ๕๕๑-๒๕๒๐-๓๔
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง	(๐๒) ๒๒๔-๑๔๒๑-๒
ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง	(๐๒) ๒๕๖-๑๐๐๐
ศาลล้มละลายกลาง	(๐๒) ๒๘๖-๑๐๙๔, ๒๘๖-๑๑๕๐
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑	(๐๒) ๕๕๑-๒๑๐๖-๑๔
กรุงเทพมหานคร	
ศาลแขวงพระนครใต้	(๐๒) ๒๙๑-๑๙๑๐-๑, ๒๙๑-๑๙๑๓-๗
ศาลแขวงพระนครเหนือ	(๐๒) ๕๕๑ ๒๑๐๖-๑๔
ศาลแขวงธนบุรี	(๐๒) ๔๑๕-๐๐๕๕

ศาลแขวงพระโขนง	(๐๒) ๓๙๙-๒๖๕๓
ศาลแขวงปทุมวัน	(๐๒) ๒๓๔-๓๖๐๒-๖
ศาลแขวงดุสิต	(๐๒) ๒๒๑-๓๑๖๑-๗๐
ศาลแขวงตลิ่งชัน	(๐๒) ๔๔๘-๖๘๔๑, ๔๔๘-๖๘๑๗
ศาลจังหวัดมีนบุรี	(๐๒) ๕๑๗-๔๖๖๖
ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	(๐๓๕) ๒๔๑-๐๒๑, ๒๔๕-๐๐๓, ๒๔๔-๕๗๘
ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๕) ๒๔๕-๗๐๐
ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา	(๐๓๕) ๒๕๒-๘๘๓, ๒๕๒-๗๒๔
ศาลจังหวัดลพบุรี	(๐๓๖) ๔๑๑-๐๖๑, ๔๒๒-๖๒๓
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดลพบุรี	(๐๓๖)
ศาลแขวงลพบุรี	(๐๓๖) ๔๒๒-๗๖๖
ศาลจังหวัดชัยนาท	(๐๕๖) ๔๑๑-๒๑๑, ๔๒๑-๓๕๘
ศาลจังหวัดสิงห์บุรี	(๐๓๖) ๕๑๑-๕๖๙, ๕๑๒-๙๒๓
ศาลจังหวัดสิงห์บุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๖)
ศาลจังหวัดอ่างทอง	(๐๓๕) ๖๑๑-๕๖๑
ศาลจังหวัดสระบุรี	(๐๓๖) ๒๑๑-๖๗๖, ๒๑๑-๐๓๔, ๒๒๒-๔๔๖
ศาลจังหวัดสระบุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๖) ๒๒๓-๓๕๗, ๒๒๒-๕๔๗
ศาลจังหวัดปทุมธานี	(๐๒) ๕๘๑-๕๐๑๓, ๕๘๑-๖๓๐๓
ศาลจังหวัดปทุมธานี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๒) ๕๗๗-๕๕๐๓-๔
ศาลจังหวัดธัญบุรี	(๐๒) ๕๗๗-๕๔๗๔-๙๓
ศาลจังหวัดนนทบุรี	(๐๒) ๕๘๘-๒๖๐๓, ๕๘๙-๕๙๗๓
ศาลจังหวัดนนทบุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๒) ๕๘๐-๖๗๐๒
ศาลแขวงนนทบุรี	(๐๒) ๕๘๐-๖๐๖๒
ศาลจังหวัดสมุทรปราการ	(๐๒) ๓๙๕-๑๙๕๑ ๓๙๕-๔๐๙๐, ๓๙๕-๔๙๕๑

ศาลจังหวัดสมุทรปราการ- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๒) ๓๙๕-๔๑๐๔
ศาลแขวงสมุทรปราการ	(๐๒) ๓๙๕-๐๖๑๒, ๓๙๕-๔๙๕๑
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๒ จังหวัดชลบุรี	(๐๓๘) ๒๘๗-๖๐๘, ๒๘๗-๖๐๙
ศาลจังหวัดชลบุรี	(๐๓๘) ๒๗๔-๐๗๕-๖, ๒๗๐-๖๐๑, ๒๘๒-๗๒๒-๓
ศาลจังหวัดชลบุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๘) ๗๓๘-๔๙๘, ๗๔๘-๒๓๕-๗
ศาลแขวงชลบุรี	(๐๓๘) ๒๗๔-๑๘๔, ๒๗๗-๗๐๗
ศาลจังหวัดพัทลุง	(๐๓๘)
ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา	(๐๓๘) ๘๑๔-๒๔๙, ๕๑๑-๐๓๙, ๕๑๔-๗๙๓
ศาลจังหวัดนครนายก	(๐๓๗) ๓๑๑-๒๗๒, ๓๑๓-๖๔๑-๒
ศาลจังหวัดปราจีนบุรี	(๐๓๗) ๒๑๑-๑๑๘
ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี	(๐๓๗) ๒๘๑-๑๘๖
ศาลจังหวัดสระแก้ว	(๐๓๗)
ศาลจังหวัดระยอง	(๐๓๘) ๖๑๑-๐๗๖
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง	(๐๓๘) ๖๑๒-๗๒๐
ศาลจังหวัดตราด	(๐๓๙) ๕๓๐-๔๓๙-๔๐
ศาลจังหวัดจันทบุรี	(๐๓๙) ๓๕๐-๒๒๗-๙
ศาลจังหวัดจันทบุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๙) ๓๔๓-๖๐๕, ๓๔๓-๖๐๒
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๓ จังหวัดนครราชสีมา	(๐๔๔) ๒๕๘-๕๖๐, ๒๕๘-๓๘๐
ศาลจังหวัดนครราชสีมา	(๐๔๔) ๒๔๒-๑๕๒, ๒๔๔-๔๙๑
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา	(๐๔๔) ๒๔๒-๖๗๓
ศาลแขวงนครราชสีมา	(๐๔๔) ๒๕๘-๕๖๐, ๒๔๔-๗๙๔
ศาลแขวงนครราชสีมา (พิมาย)	(๐๔๔) ๔๗๑-๓๐๐
ศาลจังหวัดสรวง	(๐๔๔) ๔๑๑-๑๘๗, ๔๑๑-๙๕๕

ศาลจังหวัดสี่คิ้ว (ปากช่อง)	(๐๔๔) ๓๑๑-๙๓๑
ศาลจังหวัดบัวใหญ่	(๐๔๔) ๔๖๑-๖๓๑, ๔๖๒-๐๑๓
ศาลจังหวัดชัยภูมิ	(๐๔๔) ๓๘๐-๖๒๗, ๘๓๐-๖๓๑
ศาลจังหวัดภูเขียว	(๐๔๔) ๘๖๑-๒๓๖, ๘๖๑-๕๗๔
ศาลจังหวัดบุรีรัมย์	(๐๔๔) ๖๑๑-๓๐๒, ๖๑๑-๓๐๘, ๖๑๔-๙๐๕
ศาลจังหวัดนางรอง	(๐๔๔) ๖๓๑-๙๖๐
ศาลจังหวัดบุรีรัมย์- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๔๔) ๖๑๓-๗๕๐, ๖๑๓-๔๗๒
ศาลจังหวัดสุรินทร์	(๐๔๔) ๕๑๑-๖๓๓
ศาลจังหวัดรัตนบุรี	(๐๔๔)
ศาลแขวงสุรินทร์	(๐๔๔) ๕๑๑-๖๙๖
ศาลจังหวัดศรีสะเกษ	(๐๔๕) ๖๑๒-๖๒๙
ศาลจังหวัดกันทรลักษ์	(๐๔๕)
ศาลจังหวัดอุบลราชธานี	(๐๔๕) ๒๔๕-๐๙๑, ๒๔๕-๐๙๘, ๒๕๕-๒๙๒
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี	(๐๔๕) ๒๔๕-๐๔๑
ศาลแขวงอุบลราชธานี	(๐๔๕) ๒๔๕-๘๔๔
ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ	(๐๔๕) ๔๕๑-๐๖๐
ศาลจังหวัดอำนาจเจริญ- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๔๕) ๕๑๑-๓๐๓
ศาลจังหวัดยโสธร	(๐๔๕) ๗๑๒-๕๖๐
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๔	(๐๔๓) ๓๓๑-๑๐๘-๙
จังหวัดขอนแก่น	
ศาลจังหวัดขอนแก่น	(๐๔๓) ๒๓๖-๐๓๐
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น	(๐๔๓) ๒๓๘-๖๑๖
ศาลแขวงขอนแก่น	(๐๔๓) ๒๔๓-๗๑๐
ศาลจังหวัดพล	(๐๔๓) ๔๑๔-๙๙๐
ศาลจังหวัดมหาสารคาม	(๐๔๓) ๗๑๑-๔๒๘
ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด	(๐๔๓) ๕๑๑-๔๐๖

ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด-	
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๔๓) ๕๒๗-๒๕๖
ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์	(๐๔๓) ๘๑๒-๐๓๑
ศาลจังหวัดอุดรธานี	(๐๔๒) ๒๒๒-๙๔๗
ศาลจังหวัดอุดรธานี-	
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๔๒) ๓๒๕-๕๒๖
ศาลแขวงอุดรธานี	(๐๔๒) ๒๔๙-๗๓๘-๔๕
ศาลจังหวัดหนองคาย	(๐๔๒) ๔๑๑-๒๗๙, ๔๑๑-๑๔๓
ศาลจังหวัดเลย	(๐๔๒) ๘๑๑-๘๕๖
ศาลจังหวัดสกลนคร	(๐๔๒) ๗๓๒-๙๒๐
ศาลจังหวัดสว่างแดนดิน	(๐๔๒) ๗๒๑-๕๙๖
ศาลจังหวัดนครพนม	(๐๔๒) ๕๑๑-๒๐๐
ศาลจังหวัดมุกดาหาร	(๐๔๒) ๖๑๑-๓๑๓
ศาลจังหวัดบึงกาฬ	(๐๔๒) ๔๙๑-๔๑๙-๒๐
ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู	(๐๔๒) ๓๑๑-๔๖๖-๗

สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๕ (๐๕๓) ๒๑๗-๗๔๘, ๒๒๒-๓๐๑-๒

จังหวัดเชียงใหม่

ศาลจังหวัดเชียงใหม่	(๐๕๓) ๒๒๒-๓๐๑-๒
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่	(๐๕๓) ๒๔๕-๒๖๑
ศาลแขวงเชียงใหม่	(๐๕๓) ๒๑๑-๗๓๗, ๒๑๒-๒๐๐
ศาลจังหวัดฝาง	(๐๕๓) ๔๕๑-๑๕๑
ศาลจังหวัดลำปาง	(๐๕๔) ๒๒๔-๙๐๐, ๒๒๖-๒๖๕
ศาลจังหวัดลำปาง-	
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๕๔) ๓๓๕-๕๐๓-๔
ศาลแขวงลำปาง	(๐๕๔) ๒๒๔-๙๐๐, ๒๒๕-๑๕๑
ศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๐๕๓) ๖๑๑-๓๓๘
ศาลจังหวัดแม่สะเรียง	(๐๕๓) ๖๘๑-๒๙๘, ๖๘๑-๕๐๗
ศาลจังหวัดเทิง	(๐๕๓)
ศาลจังหวัดเชียงราย	(๐๕๓) ๗๑๑-๓๐๕, ๗๑๗-๘๘๓-๔

ศาลจังหวัดพะเยา	(๐๕๓) ๔๓๑-๐๑๑, ๔๑๑-๐๓๓
ศาลจังหวัดน่าน	(๐๕๔) ๗๕๑-๗๕๗
ศาลจังหวัดลำพูน	(๐๕๓) ๕๑๑-๐๒๒
ศาลจังหวัดแพร่	(๐๕๔) ๕๒๒-๕๗๐, ๕๒๒-๕๗๑
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษภาค ๖	(๐๕๕) ๒๕๘-๕๖๖
จังหวัดพิษณุโลก	
ศาลจังหวัดพิษณุโลก	(๐๕๕) ๒๔๖-๘๕๑-๒
ศาลจังหวัดพิษณุโลก-	
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๕๕) ๒๑๕-๗๐๕, ๒๑๕-๗๐๖
ศาลแขวงพิษณุโลก	(๐๕๕) ๒๔๕-๕๒๔
ศาลจังหวัดสุโขทัย	(๐๕๕) ๖๑๑-๗๘๑
ศาลจังหวัดสวรรคโลก	(๐๕๕) ๖๔๑-๗๒๗, ๖๔๑-๐๕๖
ศาลจังหวัดอุตรดิตถ์	(๐๕๕) ๔๑๔-๑๕๔
ศาลจังหวัดตาก	(๐๕๕) ๕๑๑-๙๖๓
ศาลจังหวัดแม่สอด	(๐๕๕) ๕๓๑-๒๓๒
ศาลจังหวัดกำแพงเพชร	(๐๕๕) ๗๑๑-๐๕๐
ศาลจังหวัดพิจิตร	(๐๕๖) ๖๑๓-๒๖๒-๓
ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์	(๐๕๖) ๗๑๑-๔๔๒
ศาลจังหวัดหล่มสัก	(๐๕๖) ๗๐๑-๐๕๕
ศาลจังหวัดนครสวรรค์	(๐๕๖) ๒๒๑-๐๓๘, ๒๒๘-๓๙๑-๒
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์	(๐๕๖) ๒๒๕-๑๕๕
ศาลแขวงนครสวรรค์	(๐๕๖) ๒๒๓-๐๐๒, ๒๒๙-๙๗๙
ศาลจังหวัดอุทัยธานี	(๐๕๖) ๕๑๑-๐๘๙, ๕๒๐-๗๑๑
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษภาค ๗	(๐๓๔) ๒๕๐-๙๒๐, ๒๕๐-๙๒๔-๕
จังหวัดนครปฐม	
ศาลจังหวัดนครปฐม	(๐๔๓) ๒๕๐-๙๒๐, ๒๕๐-๙๒๔-๕
ศาลจังหวัดนครปฐม-	
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๔) ๒๕๐-๙๒๐, ๒๕๐-๙๒๔-๕

ศาลแขวงนครปฐม	(๐๓๔) ๒๕๐-๙๐๐, ๒๕๐-๙๒๔-๕
ศาลจังหวัดราชบุรี	(๐๓๒) ๓๑๕-๗๑๙-๒๕, ๓๓๗-๑๕๖
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดราชบุรี	(๐๓๒) ๓๗๓-๖๐๑-๘
ศาลแขวงราชบุรี	(๐๓๒) ๓๓๗-๐๐๔, ๓๒๕-๘๖๖
ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี	(๐๓๕) ๕๒๑-๕๑๒
ศาลจังหวัดสุพรรณบุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๕) ๕๒๕-๑๗๒
ศาลแขวงสุพรรณบุรี	(๐๓๕) ๕๒๑-๕๙๖, ๕๔๖-๘๑๗
ศาลจังหวัดกาญจนบุรี	(๐๓๔) ๕๑๖-๘๖๒-๙
ศาลจังหวัดกาญจนบุรี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๓๔)
ศาลจังหวัดกาญจนบุรี (ทองผาภูมิ)	(๐๓๔) ๕๙๙-๑๑๒
ศาลจังหวัดเพชรบุรี	(๐๓๒) ๔๒๕-๒๒๔, ๔๐๐-๐๖๓
ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	(๐๓๒) ๖๐๒-๕๒๘, ๖๐๑-๓๔๐, ๖๐๑-๓๙๕
ศาลจังหวัดสมุทรสาคร	(๐๓๔) ๔๑๑-๒๙๒
ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม	(๐๓๔) ๗๑๑-๓๘๖
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษภาค ๘	(๐๗๗) ๒๘๓-๙๘๗, ๒๘๓-๔๗๐
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี	(๐๗๗) ๒๘๔-๙๗๑
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี	(๐๗๗) ๒๗๓-๕๙๙
ศาลแขวงสุราษฎร์ธานี	(๐๗๗) ๒๘๔-๙๗๒
ศาลจังหวัดไชยา	(๐๗๗) ๔๓๑-๑๑๐
ศาลจังหวัดเกาะสมุย	(๐๗๗)
ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช	(๐๗๕) ๓๕๖-๔๙๘
ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๗๕) ๓๔๗-๕๙๘
ศาลแขวงนครศรีธรรมราช	(๐๗๕) ๓๔๗-๕๕๘
ศาลจังหวัดปากพนัง	(๐๗๕) ๕๑๗-๑๘๘
ศาลจังหวัดทุ่งสง	(๐๗๕) ๔๑๑-๗๗๔

ศาลจังหวัดชุมพร	(๐๗๗) ๕๐๒-๙๖๑, ๕๐๕-๐๓๘-๙
ศาลจังหวัดหลังสวน	(๐๗๗) ๕๘๒-๕๔๖
ศาลจังหวัดระนอง	(๐๗๗) ๘๒๒-๙๙๘
ศาลจังหวัดกระบี่	(๐๗๕) ๖๑๒-๑๐๘
ศาลจังหวัดพังงา	(๐๗๖) ๔๑๒-๑๐๓
ศาลจังหวัดตะกั่วป่า	(๐๗๖) ๔๒๑-๖๕๙
ศาลจังหวัดภูเก็ต	(๐๗๖) ๒๑๑-๑๖๐, ๒๒๒-๘๐๔
ศาลจังหวัดภูเก็ต- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๗๖) ๒๕๐-๓๕๑
สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๙ จังหวัดสงขลา	(๐๗๕) ๓๑๔-๙๐๕, ๔๔๐-๑๒๓
ศาลจังหวัดสงขลา	(๐๗๕) ๓๑-๓๕๔
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา	(๐๗๕) ๓๑๑-๒๖๑
ศาลจังหวัดนาทวี	(๐๗๕)
ศาลแขวงสงขลา	(๐๗๕) ๔๔๑-๙๒๖
ศาลจังหวัดพัทลุง	(๐๗๕) ๖๑๑-๖๘๒
ศาลจังหวัดตรัง	(๐๗๕) ๒๑๘-๐๕๒
ศาลจังหวัดตรังแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๗๕) ๒๒๕-๑๗๓-๔
ศาลจังหวัดสตูล	(๐๗๕) ๗๑๑-๐๗๘
ศาลจังหวัดสตูลแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๗๕)
ศาลจังหวัดปัตตานี	(๐๗๓) ๓๔๙-๑๑๒, ๓๓๒-๐๓๐-๑
ศาลจังหวัดปัตตานี- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๗๓)
ศาลจังหวัดยะลา	(๐๗๓) ๒๑๒-๕๘๐
ศาลจังหวัดเบตง	(๐๗๓) ๒๓๑-๗๘๙
ศาลจังหวัดนราธิวาส	(๐๗๓) ๕๑๑-๑๒๐, ๕๑๔-๑๗๖-๗
ศาลจังหวัดนราธิวาส- แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	(๐๗๓) ๕๑๕-๐๖๙

คำถาม-คำตอบ

นารู้เกี่ยวกับคดีมโนสาร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก*

๑. คดีมโนสาร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก คือ คดีประเภทใดบ้าง

คำตอบ สำหรับคดีมโนสาร่ นั้นแบ่งออกเป็นคดี ๒ ประเภท ได้แก่ ประเภทแรกคือ คดีที่มีข้อพิพาทที่มีการเรียกร้องทรัพย์สิน หรือเงินมาเป็นของโจทก์ โดยจำนวนทรัพย์สิน หรือเงินที่เรียกร้องนั้นไม่เกินจำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ตัวอย่างเช่น ฟ้องขอบังคับให้จำเลยมอบโทรทัศน์ ๑ เครื่อง ราคา ๒๐,๐๐๐ บาท ให้แก่โจทก์ตามสัญญาซื้อขาย ฟ้องขอบังคับให้จำเลยชำระค่าเสียหายเป็นเงินอันเกิดจากการที่จำเลยกระทำและละเมิดขับรถยนต์ชนท้ายรถยนต์ของโจทก์ ได้รับความเสียหายจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือแม้แต่ว่าคดีที่เรียกร้องอสังหาริมทรัพย์ หรือที่ดินที่อาจเป็นคดีมโนสาร่ได้เช่นกัน ถ้าอสังหาริมทรัพย์ หรือที่ดินนั้นมีราคาไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท เช่น ฟ้องขอบังคับให้จำเลยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เนื้อที่ ๒๐ ตาราง ราคา ๓๐,๐๐๐ บาท ให้แก่โจทก์

ส่วนคดีมโนสาร่ ประเภทที่สอง ได้แก่ คดีฟ้องขับไล่บุคคลใด ๆ ออกจากอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ได้แก่ ที่ดินโรงเรียนที่พักอาศัยอาคารสำนักงาน อาคารเก็บสินค้า หรือที่อยู่อาศัยขอดนิคมของคนกรุงเทพในปัจจุบัน คือ ห้องชุดในอาคารชุด หรือคอนโด โดยบุคคลที่อยู่อาศัยในทรัพย์สินดังกล่าวได้เข้าอาศัยโดยใช้สิทธิตามสัญญา เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ หรือเกิดจากการที่เจ้าของยินยอมให้อยู่อาศัยฟรี แต่มิได้หมายความว่าคดีฟ้องขับไล่ทุกคดีจะถือว่าเป็นคดีมโนสาร่ กฎหมายจำกัดขอบเขตคดีมโนสาร่เฉพาะคดีที่มีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกินเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท หรือในกรณีที่ให้อยู่อาศัยฟรีดังกล่าวข้างต้นก็ต้องถือหลักว่าแม้จะให้อยู่ฟรี แต่ถ้าเอาออกให้เช่า อาจให้เช่าได้ขณะยื่นฟ้องไม่เกินเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท

สำหรับคดีไม่มีข้อยุ่งยาก คือ คดีที่ไม่ใช่คดีมโนสาร่แต่เป็นคดีที่จำเลยมักจะไม่มีข้อต่อสู้ เพราะพยานเอกสารค่อนข้างชัดเจน ตามปกติส่วนใหญ่โจทก์จะเป็นผู้ชนะคดี เช่น คดีที่โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค หรือคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ชำระเงินตามสัญญาที่เป็นหนังสือเช่น สัญญาซื้อขาย เช่าซื้อ กู้ยืม ค้ำประกันหรือจำนอง เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากจำเลยให้การต่อสู้คดีหลายประเด็นซับซ้อน คดีนั้นก็ไม่ใช่คดีมีข้อยุ่งยากอีกต่อไป ต้องใช้วิธีพิจารณาคดีแบบสามัญ หรือทั่ว ๆ ไป

* เรียบเรียงโดย นายเฉลิมศักดิ์ ภัทรสมันต์ ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔

๒. การดำเนินคดีมโนสาเร่ และคดีไม่มีข้อยุ่งยากแตกต่างจากการดำเนินคดีแพ่งทั่ว ๆ ไปอย่างไร

คำตอบ การฟ้องหรือดำเนินคดีในศาลในคดีแพ่งทั่ว ๆ ไป มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องใช้ผู้มีความรู้ทางกฎหมายเป็นอย่างดี เช่น ทนายความเป็นผู้ดำเนินคดี ซึ่งไม่เหมาะสมกับคดีมโนสาเร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก เนื่องจากเป็นคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือมีประเด็นไม่ยุ่งยากซับซ้อน ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดวิธีการดำเนินคดีมโนสาเร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยากไว้โดยเฉพาะ โดยเน้นการไกล่เกลี่ย เรียบง่ายไม่เป็นทางการ กระชับและประหยัด

๓. ประโยชน์ของการที่กฎหมายกำหนดวิธีการดำเนินคดีมโนสาเร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยากไว้แตกต่างจากคดีแพ่งสามัญทั่ว ๆ ไป มีอย่างไร

คำตอบ กระบวนการฟ้องร้องคดีแพ่งสามัญทั่วไป มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน เช่น การยื่นบัญชีระบุพยานหรือการถามพยานในศาล เป็นต้น วิธีพิจารณาความแพ่งทั่วไป จึงน่าจะเหมาะสมกับคดีที่มีทุนทรัพย์สูง หรือข้อพิพาทที่มีความสลับซับซ้อนมากพอสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณามีความซับซ้อนและเป็นเรื่องเทคนิคเช่นนี้ ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายไม่สามารถที่จะมาศาลด้วยตนเอง เพื่อฟ้องหรือต่อสู้คดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คดีที่ข้อพิพาทไม่ยุ่งยากและทุนทรัพย์ไม่สูงมาก เช่น คดีฟ้องเรียกค่าเสียหายจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าหรือสินค้าไม่เป็นไปตามที่บริษัทผู้จำหน่ายโฆษณา คดีเรียกค่าเสียหายเนื่องจากรถยนต์เฉี่ยวชนกันเล็กน้อย ผู้เสียหายส่วนใหญ่ในคดีข้อพิพาทดังกล่าวมักจะปฏิเสธที่จะนำคดีมาสู่ศาล เพราะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความมาดำเนินคดี ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าการดำเนินคดีไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคมและโทษตลอดไปถึงความถึงความล้มเหลวในประสิทธิภาพของระบบศาลด้วย การกำหนดให้มีวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ และคดีไม่มีข้อยุ่งยากไว้โดยเฉพาะเพื่อให้เป็นทางเลือกสำหรับประชาชนที่สามารถดำเนินคดีได้ด้วยตนเอง จึงเป็นการแก้ไขปัญหาที่ประชาชนไม่สามารถใช้กระบวนการทางศาลอย่างเท่าเทียมกัน

๔. วิธีพิจารณาความคดีมโนสาเร่ เป็นวิธีพิจารณาความพิเศษที่เน้นการไกล่เกลี่ยเป็นสำคัญ หมายความว่าอย่างไร

คำตอบ หลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นหลักการที่สำคัญในการดำเนินคดีโดยเฉพาะคดีมโนสาเร่เนื่องจากเป็นคดีเล็กน้อย การไกล่เกลี่ยจะเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้คดีมโนสาเร่เสร็จการพิจารณาไปจากศาล ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างคู่ความ ตาม

กฎหมายกำหนดให้ศาลทำการไกล่เกลี่ยให้ความตกลงกันในวันนัดพิจารณานัดแรก เมื่อตกลงกันไม่ได้แล้ว จึงดำเนินการพิจารณาค้นหาข้อเท็จจริงต่อไป นอกจากนี้เพื่อลดภาระของผู้พิพากษาที่อาจต้องรองรับคดีมโนสาร่ที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ศาลอาจแต่งตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ยได้

๕. การพิจารณาคดีที่ยืดหยุ่นในคดีมโนสาร่ หมายความว่าอย่างไร

คำตอบ การดำเนินคดีมโนสาร่จะมีขั้นตอนที่ยืดหยุ่นและไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดเหมือนกับรูปแบบการพิจารณาคดีแพ่งสามัญ เช่น โจทก์หรือจำเลยอาจให้การด้วยวาจาก็ได้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดให้ฝ่ายใดนำพยานหลักฐานเข้าสืบพยานก่อน โดยจะให้ยื่นบัญชีระบุพยานหรือไม่ก็ได้ กำหนดให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยานก่อนแล้วจึงให้ความซักถามเพิ่มเติม และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลเป็นผู้ออกคำสั่งบังคับและเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจเรียกดูทนายตามคำพิพากษามาไต่สวนเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ จะเห็นได้ว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นและประชาชนอาจดำเนินการได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องจ้างทนายความให้ดำเนินการแทน

๖. วิธีพิจารณาความคดีมโนสาร่ จะมีผลกระทบกับอาชีพทนายความหรือไม่

คำตอบ จากสถิติคดีในเขตศาลแขวงต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร หลังการใช้กฎหมายพบว่าคดีมโนสาร่ในศาลแขวงดังกล่าวประมาณร้อยละ ๘๐ เป็นคดีที่นิติบุคคลเป็นโจทก์ ซึ่งเป็นคดีที่โจทก์ยังคงใช้ทนายความเป็นผู้ดำเนินคดีแทน ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมิได้มุ่งที่จะขัดขวางการประกอบอาชีพของทนายความเพียงแต่มุ่งประสงค์ให้คนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งได้รับความเสียหายทางแพ่ง ซึ่งตามปกติไม่สามารถที่ว่าจ้างทนายความมาดำเนินคดีแทนตนได้ เพราะไม่มีเงินเพียงพอหรือคำว่าจ้างทนายความไม่คุ้มกับเงินที่เรียกร้องให้หันกลับมาใช้วิธีการทางกระบวนการยุติธรรมในการเยียวยาความเสียหายแทนที่จะสละสิทธิที่จะนำคดีมาสู่ศาล และยอมให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกลายเป็นบาปเคราะห์ของตนเอง หรือที่เรามักจะเรียกกันว่า “พาดเคราะห์” ในทางกลับกันวิธีพิจารณาความคดีมโนสาร่ที่แก้ไขใหม่ทำให้ทนายความได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ยิ่งขึ้น เช่น การยื่นบัญชีระบุพยาน การซักถามพยานและการออกคำสั่งบังคับ เป็นต้น

๗. การพิจารณาคดีที่กระชับและประหยัดในคดีมโนสาร่เป็นอย่างไร

คำตอบ การดำเนินคดีมโนสาร่จะดำเนินการไป โดยต่อเนื่องและกระชับโดยศาลจะนัดไกล่เกลี่ย นัดจำเลยให้การและสืบพยานในวันเดียวกัน ซึ่งต่างจากคดีแพ่งโดยทั่วไป

(ดูตัวอย่างหมายเรียกคดีโมเสสและคดีไม่มีข้อยุ่งยากในภาคผนวก ๔ หมายเลข ๑) ดังนั้นเมื่อประกอบกับรูปแบบการพิจารณาที่ไม่เคร่งครัดและศาลมีส่วนในการไกล่เกลี่ยตลอดจนไต่สวนข้อเท็จจริง การพิจารณาจึงอาจจะเสร็จภายใน ๑ หรือ ๒ วันนัดพิจารณา ซึ่งจะเป็นการพิจารณาคดีที่กระชับกว่าคดีแพ่งโดยทั่ว ๆ ไปมาก นอกจากนี้การแก้ไขค่าขึ้นศาลของคดีโมเสสให้เหลือ ๒๐๐ บาท-ทุกคดี ก็จะเป็นผลดีในการประหยัดค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งของคู่ความ โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อย ซึ่งเท่ากับเป็นการสนับสนุนการใช้กระบวนการทางศาลในการระงับข้อพิพาทของประชาชนด้วย

๘. อยากทราบขั้นตอนการดำเนินคดีโมเสสอย่างคร่าว ๆ

คำตอบ ขั้นตอนแรกคงต้องดูเรื่องเขตอำนาจศาล หรือดูว่าจะต้องไปฟ้องที่ศาลใด แล้วดูว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีโมเสสหรือไม่ จากนั้นก็ดำเนินการไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งอาจทำความเข้าใจได้ง่าย ๆ ตามแผนภูมิดังปรากฏอยู่ในเอกสารของภาคผนวก ๔ หมายเลข ๒

๙. คดีไม่มีข้อยุ่งยากมีขั้นตอนการดำเนินคดีที่แตกต่างกับคดีโมเสสหรือไม่

คำตอบ มีขั้นตอนต่าง ๆ ส่วนใหญ่เช่นเดียวกับการดำเนินคดีโมเสสเพียงแต่ศาลแขวงไม่มีอำนาจพิจารณาคดีไม่มีข้อยุ่งยาก

ส่วนวิธีพิจารณาต่าง ๆ นำคดีโมเสสมาใช้โดยอนุโลม เว้นแต่ค่าขึ้นศาลจะต้องเสียตามจำนวนทุนทรัพย์ ไม่ใช่ ๒๐๐ บาท อย่างคดีโมเสส

๑๐. มีข้อสังเกตในการดูแลเขตอำนาจศาล หรือศาลที่โจทก์จะนำคดีไปฟ้องที่ศาลไหนอย่างไร

คำตอบ ผู้ประสงค์จะฟ้องร้องคดีควรศึกษาว่าศาลใดมีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยหากเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดี คือ ศาลแขวง เว้นแต่ท้องถิ่นนั้นไม่มีศาลแขวง คดีจึงอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัด แต่หากเป็นคดีฟ้องขับไล่อันมีค่าเช่า หรืออาจให้เช่าได้ ในขณะที่ยื่นฟ้องไม่เกินเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัด ศาลแพ่ง ศาลแพ่งธนบุรี หรือศาลแพ่งกรุงเทพใต้ แล้วแต่กรณี ส่วนจะฟ้องที่ศาลแขวง หรือศาลจังหวัด หรือศาลแพ่งใด ต้องดูในรายละเอียดลงไปอีก กล่าวคือ ถ้าเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ ถ้าไม่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาในเขตศาล หรือศาลที่มูลคดีเกิดในเขตศาล เช่น ทำสัญญาที่พิพาทในเขตศาลใด หรือเหตุรถชนอันเป็นมูลละเมิดเกิดขึ้นในเขตศาลใด แต่สำหรับคดีที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์หรือสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เช่น ฟ้องขับไล่ ต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลดังกล่าวที่จำเลยมีภูมิลำเนาในเขตศาล

๑๑. หากผู้ได้รับความเสียหายประสงค์จะเป็นโจทก์ฟ้องร้องคดีมิโนสาเร่ด้วยตนเอง โดยไม่ให้ทนายความ จะต้องทำอย่างไรบ้าง

คำตอบ ขั้นตอนจะต้องไปที่ศาลที่มีเขตอำนาจตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพร้อมทั้งนำเอกสารสำคัญติดตัวไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากศาลให้รับผิดชอบคดีมิโนสาเร่ ซึ่งตามปกติได้แก่ นิติกรซึ่งทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เอกสารดังกล่าวได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านของโจทก์ ส่วนสำเนาทะเบียนบ้านของจำเลย ถ้ามีสำเนารับรองว่าถูกต้องจากเจ้าหน้าที่ ศาลก็จะสั่งให้ปิดหมายแก่จำเลย ทำให้ลดขั้นตอนในการส่งหมายให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในคดีที่จะพิสูจน์ข้ออ้างของโจทก์ เช่น สัญญากู้ สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่า รายงานบันทึกประจำวันเกี่ยวกับคดีรถชน เป็นต้น เมื่อโจทก์แจ้งความประสงค์ว่าจะยื่นคำฟ้องด้วยวาจาต่อศาลแล้ว โจทก์อาจนำแบบพิมพ์บันทึกคำฟ้องด้วยวาจาจากบันทึกด้วยตนเอง หรือมิฉะนั้นให้เจ้าพนักงานศาลดังกล่าวบันทึกรายละเอียดแห่งข้อหาลงในแบบพิมพ์

ซึ่งแบบพิมพ์คำฟ้องคดีมิโนสาเร่จะมีรายละเอียดของรายการต่าง ๆ มากกว่าแบบพิมพ์คำฟ้องในคดีแพ่งสามัญ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้และมีการเพิ่มรายการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้ที่ไม่มีความชำนาญในการดำเนินคดี แบบพิมพ์คำฟ้องคดีมิโนสาเร่แบ่งออกเป็นสองแบบพิมพ์ทั่วไป คือ แบบ ม. ๑ และ แบบ ม. ๒ โดยในแต่ละแบบพิมพ์ทั่วไปจะมีแบบพิมพ์เฉพาะซึ่งแบ่งตามประเภทคดีอีกหลายแบบพิมพ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างที่ศาลต่าง ๆ อาจนำไปใช้หรือปรับปรุงเพิ่มเติมตามความเหมาะสมของลักษณะคดีของศาลนั้น ๆ

(๑) แบบพิมพ์คำฟ้องคดีมิโนสาเร่ หรือแบบพิมพ์ ม. ๑ ซึ่งเป็นแบบพิมพ์ทั่วไปที่ใช้ได้กับคดีมิโนสาเร่ทุกประเภท โดยจะเป็นแบบคำฟ้องที่โจทก์สามารถระบุรายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และหากเนื้อที่ตามแบบพิมพ์ไม่เพียงพอ โจทก์สามารถใช้กระดาษแบบ ๔๐ ก. แทรกเพิ่มได้ตามความจำเป็น (เอกสารภาคผนวก ๔ หมายเลข ๓)

(๒) แบบพิมพ์คำฟ้องคดีมิโนสาเร่ตามประเภทคดี เป็นแบบคำฟ้องที่กำหนดรายละเอียดของคำฟ้องไว้ตามประเภทคดีซึ่งเมื่อโจทก์ไปกรอกข้อความเพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็สามารถใช้เป็นคำฟ้องได้ แบบพิมพ์คำฟ้องตามประเภทคดีนี้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้โจทก์ได้รับความสะดวกในการฟ้องคดีและเพื่อความรวดเร็วในการบันทึกคำฟ้อง ซึ่งหากการฟ้องคดีในแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือมีความเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง โจทก์ก็สามารถเพิ่มเติมข้อเท็จจริงนั้น ๆ หรือใช้แบบพิมพ์ทั่วไปตามที่กล่าวมาแล้วก็ได้ (เอกสารภาคผนวก ๔ หมายเลข ๔)

(๓) แบบพิมพ์บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา หรือแบบพิมพ์ ม. ๒ ซึ่งเป็นแบบพิมพ์ทั่วไปที่ใช้ได้กับการแถลงข้อหาด้วยวาจาในคดีมโนสำเนาทุกประเภท ซึ่งจะเป็นแบบคำฟ้องที่ศาลหรือผู้ช่วยบันทึกสามารถระบุรายละเอียดได้เองโดยในแบบพิมพ์จะไม่กำหนดรายการหรือรายละเอียดไว้ และหากเนื้อที่ตามแบบพิมพ์ไม่เพียงพอ ผู้ใช้สามารถใช้กระดาษแบบ ๔๐ ก. แทรกเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น (เอกสารภาคผนวก ๔ หมายเลข ๕)

(๔) แบบพิมพ์บันทึกคำฟ้องด้วยวาจาตามประเภทคดี เป็นแบบคำฟ้องที่กำหนดรายละเอียดของคำฟ้องไว้ตามประเภทคดีซึ่งเมื่อโจทก์ไปกรอกข้อความเพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็สามารถใช้เป็นคำฟ้องได้ แบบพิมพ์คำฟ้องตามประเภทคดีนี้ถูกจัดทำขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ความสะดวกแก่ผู้บันทึกรายการในคำฟ้องและเพื่อให้การบันทึกนั้นสามารถดำเนินไปอย่างรวดเร็วขึ้น ซึ่งหากการฟ้องคดีในแต่ละคดี มีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือมีความเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้บันทึกก็สามารถเพิ่มเติมข้อเท็จจริงนั้น ๆ หรือใช้แบบพิมพ์ทั่วไปตามที่กล่าวมาแล้วก็ได้ (เอกสารภาคผนวก ๔ หมายเลข ๖)

หลังจากนั้นศาลจะตรวจคำฟ้องหากมีคำสั่งรับฟ้อง และหมายเรียกจำเลยมาศาล ในวันนัดพิจารณาซึ่งโจทก์จะต้องจดจำวันนัดพิจารณาให้ดีและให้มาศาลในวันนัด อนึ่งในระหว่างก่อนถึงวันนัดโจทก์จะต้องคอยติดตามว่าส่งหมายเรียกให้แก่จำเลยได้หรือไม่ หากส่งไม่ได้จะต้องดำเนินการขอให้ศาลส่งหมายให้แก่จำเลยให้ได้ มิฉะนั้นจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ สำหรับวิธีพิจารณาคดีต่อจากนั้น คงเป็นไปตามขั้นตอนในข้อที่ ๘

๑๒. เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกดังกล่าว จำเลยจะต้องปฏิบัติอย่างไร

คำตอบ จำเลยจะต้องมาศาลตามวันเวลาที่กำหนดในหมายเรียก ซึ่งศาลจะดำเนินการไกล่เกลี่ยคู่ความและหากการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ จำเลยต้องให้การซึ่งอาจทำเป็นหนังสือ หรือด้วยวาจาก็ได้ และคู่ความต้องสืบพยานในวันเดียวกัน ฉะนั้นจำเลยจึงต้องเตรียมคำให้การและพยานหลักฐานที่จะต่อสู้คดี เช่น บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน เอกสารสัญญา หรือบันทึกข้อตกลง ใบเสร็จรับเงิน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น หากจำเลยไม่ได้ให้การในวันนัดพิจารณา ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป โดยถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ซึ่งจะส่งผลให้จำเลยไม่อาจยื่นคำให้การต่อสู้คดีของตนได้ ถ้าจำเลยไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาโดยมิได้ร้องขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาล ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณาและศาลจะต้องพิจารณาคดีขาดตัดสินคดีไปฝ่ายเดียว หากจำเลยมีข้อสงสัยควรติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาล หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อขอทราบรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินคดี

๑๓. การที่กฎหมายกำหนดให้ศาลพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่ต้องเลื่อนคดีวันแต่มีเหตุจำเป็น ศาลมีคำสั่งเลื่อนคดีครั้งละไม่เกิน ๗ วัน มีปัญหาในการปฏิบัติหรือไม่

คำตอบ นายพรชัย อัครวัฒน์นาพร ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เคยให้ความคิดเห็นข้อนี้ในบทความ เรื่อง “แนวคิดและหลักการในการแก้ไขวิธีพิจารณาคดีมโนสำเนา” ว่าหลักการในการจำกัดเวลาในการเลื่อนคดีเช่นนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๘ ในการพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรานี้ มักจะมีคำถามอยู่บ่อยครั้งว่าศาลจะปฏิบัติได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ หากเราจะตอบคำถามเช่นว่านี้ โดยอาศัยกรอบและแนวทางปฏิบัติ ที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน ก็อาจจะได้รับคำตอบในเชิงปฏิเสธต่อคำถามเช่นว่านี้ แต่หากจะได้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการแก้ไขวิธีการดำเนินคดีมโนสำเนาดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า คดีมโนสำเนาเน้นการไกล่เกลี่ยเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาจากธรรมชาติของคดีมโนสำเนาซึ่งเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์เพียงเล็กน้อยแล้ว เชื่อได้ว่าคดีจำนวนไม่น้อยจะเสร็จไปได้ด้วยการไกล่เกลี่ย คงจะมีคดีเพียงจำนวนหนึ่งที่จะต้องเข้าสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งหากศาลได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปภายใต้หลักเกณฑ์ใหม่ที่เน้นให้ศาลเป็นผู้ค้นหาความจริงเอง และลดความเคร่งครัดต่อการนำเสนอและรับฟังพยานหลักฐานแล้ว เชื่อได้ว่าศาลจะสามารถพิจารณาคดีมโนสำเนาได้เสร็จสิ้นไปภายในนัดเดียวเสียส่วนใหญ่ คงจะมีคดีอีกเพียงเล็กน้อยที่จะเลื่อนคดีออกไป ซึ่งหากทำได้เช่นนี้แล้ว การเลื่อนคดีออกไปครั้งละไม่เกินเจ็ดวันนั้น จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ศาลปฏิบัติได้ ซึ่งหลังจากการใช้กฎหมายดังกล่าวมาประมาณ ๔ เดือน ก็ปรากฏว่าคดีส่วนใหญ่เสร็จสิ้นภายในเวลาเพียงนัดเดียว และกำหนดการเลื่อนคดีครั้งละไม่เกิน ๗ วัน ส่วนมากก็สามารถปฏิบัติได้ โดยมีส่วนน้อยที่มีเหตุจำเป็นจริง ๆ เช่น การติดตามพยาน ก็อาจเลื่อนคดีเกิน ๗ วันได้ โดยอาศัยอำนาจของศาลขยายระยะเวลา

๑๔. คำพิพากษาด้วยวาจาในคดีมโนสำเนาเป็นอย่างไร

คำตอบ เมื่อคดีเสร็จการพิจารณาคดี ซึ่งคดีมโนสำเนาส่วนใหญ่เสร็จการพิจารณาในวันนัดครั้งแรกเนื่องจากจำเลยส่วนมากขาดนัดพิจารณาศาลก็ต้องชี้ขาดตัดสินคดีโดยคำพิพากษาด้วยวาจา คำพิพากษาด้วยวาจาไม่ได้หมายความว่าศาลตัดสินโดยใช้คำพูด หรือวาจาโดยไม่ได้บันทึกอะไร แต่หมายความว่า การทำคำพิพากษาแบบสั้น หรือย่อ โดยแสดงถึงผล เช่นตัดสินให้จำเลยชำระต้นเงินเท่าใด ดอกเบี้ยเท่าใด โดยไม่จำเป็นต้องแสดงผลของการวินิจฉัย วันแต่คู่ความฝ่ายใดประสงค์จะอุทธรณ์ฎีกา ศาลต้องให้เหตุผลในการวินิจฉัยยกมัดไว้กับบันทึกคำพิพากษาด้วยวาจานั้น

นอกจากนี้เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากให้โจทก์ชนะคดีและจำเลยไม่มาศาลในวันนัดก็เป็นหน้าที่ของศาลที่จะออกคำสั่งบังคับจำเลย ให้จำเลยปฏิบัติตามคำสั่งภายในเวลาไม่เกิน ๑๕ วัน ในการส่งคำสั่งบังคับนั้นก็เป็นที่ของศาลที่จะจัดให้เจ้าพนักงานของศาลเป็นผู้ส่ง หรือจัดให้ส่งโดยวิธีการใดตามที่เห็นสมควร

๑๕. คดีมโนสารเร่ อุทธรณ์ฎีกาได้หรือไม่

คำตอบ หากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีมโนสารเร่แล้ว หากคู่ความไม่พอใจย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายแต่ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง เพราะคดีมโนสารเร่ มีทุนทรัพย์น้อยไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ อย่างไรก็ตามหากผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็นแย้งในข้อเท็จจริงไว้หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์ เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรืออธิบดีผู้พิพากษามาตร ก็สามรถอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้ อนึ่งค่าขึ้นศาลในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา ต้องเสียตามจำนวนทุนทรัพย์ ไม่ใช่ ๒๐๐ บาทเช่นในศาลชั้นต้น

แผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินงานคุ้มครอง

- (๑) เมื่อเจ้าหน้าที่ฟ้อง ให้ศาลนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกให้จำเลยมาศาลเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน กับสั่งให้โจทก์มาศาลในวันนัดพิจารณานับด้วย (ม. ๑๕๓ วรรคหนึ่ง)
- (๒) ในวันนัดพิจารณา
- ถ้าโจทก์ไม่มา ให้ศาลสั่งคดีตาม ม. ๑๕๓ ทวิ
 - ถ้าจำเลยไม่มา ให้ถือว่าจำเลยขาดพิจารณา แล้วพิจารณาคดีไปฝ่ายเดียว (ม. ๑๕๓ ทวิ, ๒๐๒)
 - ถ้าโจทก์จำเลยมา
 - ศาลไกล่เกลี่ยก่อน (ม. ๑๕๓ วรรคสอง)
 - หากไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไป ดังนี้
 - สอบถามคำให้การจำเลย (ม. ๑๕๓ วรรค)
 - กำหนดให้ใครสืบก่อนหลัง (ม. ๑๕๓ ตีร)
 - สอบถามการระบุอ้างพยาน (ม. ๑๕๓ ตีร)
 - สืบพยาน (ม. ๑๕๓ จัตวา)
 - พิพากษาคดี (ม. ๑๕๔)

หมายเหตุ มาตราในวงเล็บ หมายถึงมาตราในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

แผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินการโดยรวบรัดของคดีไม่มีข้อยุ่งยาก

ถ้าศาลเห็นว่าคดีปรากฏในเบื้องต้นว่าเป็นคดีไม่มีข้อยุ่งยากให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินคดีนั้นโดยรวบรัด ดังนี้

(๑) ให้ศาลออกหมายเรียกไปยังจำเลยแสดงจำนวนเงินที่เรียกร้องและเหตุแห่งการเรียกร้อง และให้จำเลยมาศาลเพื่อการไกล่เกลี่ยให้การและสืบพยานในวันใดวันหนึ่ง ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด โดยมีให้เป็นการเสียหายแก่การต่อสู้คดี กับสั่งให้โจทก์มาศาลในวันนัดพิจารณา (มาตรา ๑๙๔ วรรคสอง (๑) ประกอบมาตรา ๑๙๓ วรรคหนึ่ง)

- (๒) ในวันนัดพิจารณา
- ถ้าโจทก์ไม่มา ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดี ตาม ม. ๑๙๓ ทวิ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๙๖ วรรคสอง
 - ถ้าจำเลยไม่มา ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา แล้วพิจารณาตัดสินไปฝ่ายเดียวและพิพากษาโดยเร็ว
 - เท่าที่พึงกระทำได้มาตรา ๑๙๖ (๓)
 - ศาลไกล่เกลี่ยก่อน (ม. ๑๙๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๙๖ วรรคสอง
 - ถ้าโจทก์จำเลยมา
 - หากไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๑๙๖ (๒) โดยให้ศาลจดคำแถลงของจำเลยลงไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา และถ้าศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
 - (ก) จำเลยไม่มีเหตุต่อสู้คดีนั้น ก็ให้พิจารณาพิพากษาคดีนั้นโดยเร็วเท่าที่พึงกระทำได้
 - (ข) จำเลยอาจมีข้อต่อสู้ข้อสมควรรู้ ก็ให้ดำเนินการพิจารณาต่อไปโดยไม่ชักช้าตามวิธีพิจารณาคดีนี้ในสาร

หมายเหตุ มาตราในวงเล็บ หมายถึงมาตราในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์

คดีเลขที่.....

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พฤษภาคม ๒๕.....

ความถึง

โจทก์

จำเลย

ภาคผนวก ๔

ตัวอย่างเอกสารในคดีมโนสำเนา และคดีไม่มีข้อข่งยาก

เป็นคดีที่รับเรื่องมีตราประทับจากเจ้าพนักงาน.....

เพราะฉะนั้น ขอให้แนบมาสำเนาในนามพิจารณาเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การเจรจาแพ่งคดี และดำเนินการ

ณ วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. ๒๕..... เวลา.....นาฬิกา

คำสั่งศาล
ในคดีมโนสำเนาไม่มีข้อข่งยาก

ใบรับยกข้อโต้แย้ง

ผู้ฟ้อง

ได้รับหมายนัดหมาย

ตนได้แจ้งกำหนดให้รับแจ้งในศาลเรียบร้อยแล้ว

โจทก์ โจทก์

เดือน.....ปี พ.ศ. ๒๕.....

.....

ผู้ฟ้อง

ผู้ฟ้อง

หน้าวาง

เอกสารหมายเลข ๑

(๑๒ ก.)

หมายเรียกคดีมโนลาเร่

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแห่ง

ระหว่าง {โจทก์
จำเลย
 หมายถึง.....จำเลย

ด้วยโจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลนี้ มีประเด็นแห่งคดีเป็นใจความว่า.....

.....ตามสำเนาคำฟ้องซึ่งได้ส่งมาพร้อมกับหมายเรียกนี้

 เป็นคดีมีจำนวนทรัพย์หรือราคาที่เกี่ยวข้อง.....บาท

 เป็นคดีฟ้องขับไล่ซึ่งมีค่าเช่าหรืออาจให้เช่าในอัตราเดือนละ.....บาท

เพราะฉะนั้น ให้จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณาเพื่อการไกลเกลี่ย ให้การแก้ข้อหาแห่งคดี และสืบพยาน
 ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....เวลา.....นาฬิกา

คำสั่งศาล
 ไม่มีผู้รับโดยชอบให้ปิดหมายได้

ผู้พิพากษา

(พลิก)

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

ใบรับหมายเรียก

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ข้าพเจ้า.....ได้รับหมายนัดของศาล.....

ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าไปศาลในวันนัดพิจารณาในคดี.....โจทก์

.....จำเลย ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....

เวลา.....นาฬิกา ไว้แล้ว

ผู้รับหมาย

ผู้ส่งหมาย

จำเลยอยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....
 ตรอก/ซอย.....ใกล้เคียง.....ตำบล/แขวง.....
 อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
 โทรศัพท์.....

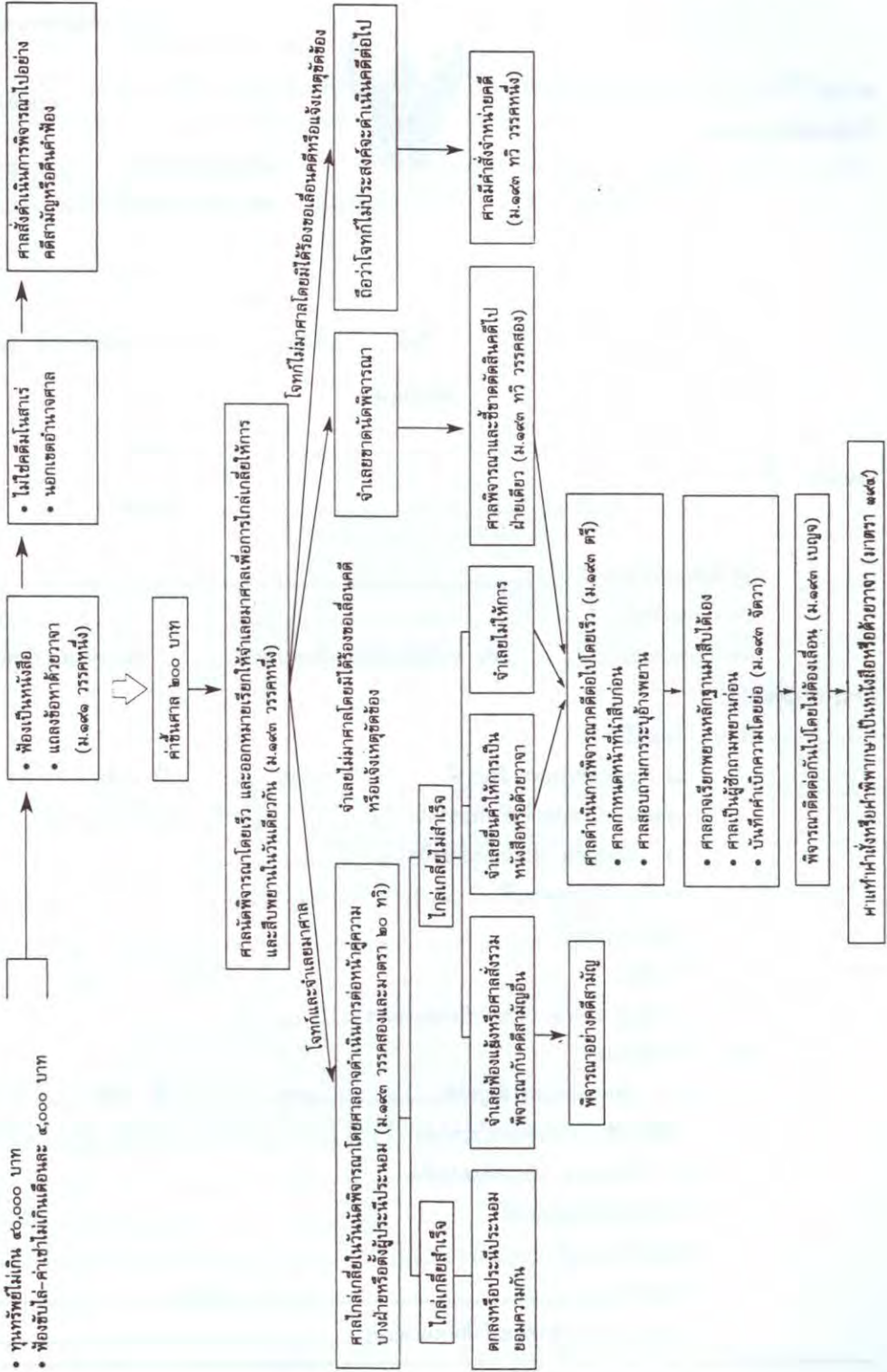
คำเตือน

- (๑) จำเลยต้องมาศาลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ในหมายเรียก ซึ่งศาลจะดำเนินการไกล่เกลี่ยคู่ความ และหากการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ จำเลยต้องให้การซึ่งอาจจะเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ และคู่ความต้องสืบพยานในวันเดียวกัน ฉะนั้น จำเลยต้องเตรียมคำให้การและพยานหลักฐานที่จะต่อสู้คดีมาด้วย
- (๒) ถ้าจำเลยไม่ได้ให้การในวันนัดพิจารณาดังกล่าว ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป โดยถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ซึ่งเป็นผลให้จำเลยไม่อาจยื่นคำให้การเสนอข้อต่อสู้คดีของตนได้
- (๓) ถ้าจำเลยไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาดังกล่าว โดยมีได้ร้องขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาล ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณาและศาลจะพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไปฝ่ายเดียว

คำแนะนำ

- (๑) โจทก์และจำเลยจำเป็นต้องมาศาลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ในหมายเรียกเพื่อการไกล่เกลี่ยและเพื่อรักษาสិทธิของตน
- (๒) ในกรณีมีข้อสงสัย จำเลยควรติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาลหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อขอทราบรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินคดี
- (๓) ในวันนัดพิจารณา จำเลยต้องนำบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านติดตัวไปด้วย และในกรณีที่จำเลยมีข้อต่อสู้คดีที่แท้จริงให้จำเลยนำพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามที่จะต่อสู้ขึ้นไปศาลด้วย เช่น เอกสารสัญญาหรือบันทึกข้อตกลง ใบเสร็จรับเงิน และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การดำเนินงานคดีมโนสาเร่

เอกสารหมายเลข ๓

(ม. ๑)

คำฟ้องคดีมโนสำเนา

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง

.....โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญชีภูมิลำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

 บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐๐-๐

 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

 บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐๐-๐

 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

หมายเหตุ ในกรณีมีโจทก์หรือจำเลยหลายคนให้กรอกรายละเอียดของโจทก์หรือจำเลยที่เหลือในบัญชีภูมิลำเนา

คำขอท้ายฟ้องคดีโมโนสาร

เพราะฉะนั้นขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

- ให้จำเลยชดเชยทรัพย์สินและบริวารออกไปจากที่ดินหรืออาคารพิพาท
- ให้ใช้ค่าเสียหายในอัตราเดือนละ.....บาท นับแต่วันที่.....ถึงวันฟ้อง เป็นเงิน.....บาท กับค่าเสียหายในอัตราเดือนละ.....บาท นับจากวันฟ้องเป็นต้นไป

จนกว่าจำเลยจะออกจากที่ดินหรืออาคารพิพาท

- ให้ชำระเงินจำนวน.....บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ.....

นับแต่.....

- ให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ให้ส่งมอบทรัพย์สิน คือ.....ให้โจทก์
-

.....

.....

.....

.....

.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องตรงเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย.....ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

.....โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....เป็นผู้เรียง

.....ผู้เรียง

คำสั่งศาล

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

รับคำฟ้อง หมายส่ง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีโมโนสาร ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง นัดพิจารณาวันที่..... เวลา.....นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

- สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๔

(ม. ๑)
คำฟ้องคดีมโนสาส์น
(คดีกู้ยืมเงิน)

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญชีภูมิสำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

*หมายเหตุ ในกรณีมีโจทก์หรือจำเลยหลายคนให้กรอกรายละเอียดของโจทก์หรือจำเลยที่เหลือในบัญชีภูมิสำเนา

คำขอท้ายฟ้องคดีโมเสส

เพราะฉะนั้นขอให้ศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยให้ชำระเงินจำนวน.....บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ.....นับแต่.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องตรงเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย.....ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

.....โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....

.....เป็นผู้เรียง

.....ผู้เรียง

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีโมเสส ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง นัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๕

สำหรับศาลใช้

(ม. ๑)

คำฟ้องคดีมโนสำเนา
(คดีฟ้องขับไล่)

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญญัติภูมิสำเนา)

ตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

*หมายเหตุ ในกรณีมีโจทก์หรือจำเลยหลายคนให้กรอกรายละเอียดของโจทก์หรือจำเลยที่เหลือในบัญชีภูมิสำเนา

ข้อ ๓.

โจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิอื่นคือ.....ในที่ดิน/อาคารเลขที่.....
 พร้อมอาคารเลขที่.....ตามโฉนดท้ายฟ้อง.....
 มีกำหนด.....ปี เมื่อวันที่.....จำเลยทำสัญญาเช่าที่ดิน/อาคารพิพาทจากโจทก์
 ตามสัญญาเช่าท้ายฟ้องนับตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....
 โจทก์ให้จำเลยอยู่อาศัยในที่ดิน/อาคารพิพาท มีกำหนด.....ปี นับตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....

เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลา โจทก์ไม่ประสงค์ให้จำเลยเช่า/อยู่อาศัยต่อไป และได้ดำเนินการ

.....แต่จำเลยเพิกเฉย

คำขอท้ายฟ้องคดีโมฆะ

เพราะฉะนั้นขอให้ศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกไปจากที่ดิน/อาคารพิพาทและให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องตรงเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย.....ฉบับและรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

.....โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....

.....เป็นผู้เรียง

.....ผู้เรียง

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีโมฆะ ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้องนัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณาเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....ผู้พิพากษา

(ม. ๑)
คำฟ้องคดีมโนสาเร่
(คดีผิดสัญญา (ทั่วไป))

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญชีภูมิลำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐๐-๐

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐๐-๐

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๓.

เมื่อวันที่..... โจทก์จำเลยได้ทำสัญญา.....
มีข้อตกลงว่า..... ต่อมาจำเลยผิดข้อตกลงดังนี้.....

.....

..... โจทก์ได้รับความเสียหายคือ.....

.....

คำขอท้ายฟ้องคดีในศาล

เพราะฉะนั้นขอให้ศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับให้จำเลย.....

.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องตรงเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย.....ฉบับ
และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

..... โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....

..... เป็นผู้เรียง

..... ผู้เรียง

คดีหมายเลขคดีที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายส่ง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีในศาลแล้ว ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน
ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง
นัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา
เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....

..... ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๗

(ม. ๑)

คำฟ้องคดีมโนสำเนา
(คดีละเมิด (ทั่วไป))

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง { โจทก์
..... จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญญัติมโนสำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐๐-๐

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐๐-๐

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๓.

เมื่อวันที่..... จำเลยได้กระทำ (ระบุการกระทำ).....

..... เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย.....

..... เหตุเกิดที่.....

คำขอท้ายฟ้องคดีมโนสาเร่

เพราะฉะนั้นขอให้ศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยชดใช้ค่าเสียหาย
ให้โจทก์.....

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องตรงเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย..... ฉบับ
และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอฟังถือว่าทราบแล้ว

..... โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....

..... เป็นผู้เรียง

..... ผู้เรียง

คดีหมายเลขคำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายส่ง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีมโนสาเร่ ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน
ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง
นัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา
เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....

..... ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๘

(ม. ๑)

คำฟ้องคดีมโนสาเร่

(คดีเช็ค)

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง { โจทก์
..... จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญชีภูมิสำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□-□□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□-□□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๓.

เช็คตามห้อง โฉทก์ได้รับจากจำเลย เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เพื่อชำระหนี้ค่า.....เป็นเช็คธนาคาร.....สาขา.....
.....ลงวันที่.....จำนวนเงิน.....บาท จำเลยเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

เมื่อเช็คถึงกำหนด โฉทก์นำไปเรียกเก็บเงิน ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน ให้เหตุผลว่า

.....ตามเช็ค และใบคืนเช็คท้ายห้องโฉทก์ไปทางถามแล้วจำเลยเพิกเฉย

คำขอท้ายฟ้องคดีมีโนสาเร่

เพราะฉะนั้นขอให้ศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยใช้เงินตามเช็ค
ให้โฉทก์ เป็นจำนวนเงิน.....บาท พร้อมดอกเบี้ย ในอัตรา.....ของเงินตามเช็ค นับแต่วันที่
ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องตรงเป็นอย่างเดียวกันมาด้วย.....ฉบับ
และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

.....โฉทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....

.....เป็นผู้เรียง

.....ผู้เรียง

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีมีโนสาเร่ ให้โฉทก์นำส่งภายใน ๕ วัน
ถ้าส่งไม่ได้ให้โฉทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโฉทก์ทิ้งฟ้อง
นัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โฉทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา
เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๕

(ม. ๒)

บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา
คดีมโนสาเร่

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญชีภูมิสำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

 บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□□-□□□□□□-□□□-□

 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

 บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□□-□□□□□□-□□□-□

 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

คำขอตายฟ้องคดีมโนสาเร่

เพราะฉะนั้นขอให้ศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

- ให้จำเลยชดเชยทรัพย์สินและบริวารออกไปจากที่ดินหรืออาคารพิพาท
- ให้ใช้ค่าเสียหายในอัตราเดือนละ.....บาท นับแต่วันที่.....ถึงวันฟ้อง เป็นเงิน.....บาท กับค่าเสียหายในอัตราเดือนละ.....บาท นับจากวันฟ้องเป็นต้นไป

จนกว่าจำเลยจะออกจากที่ดินหรืออาคารพิพาท

- ให้ชำระเงินจำนวน.....บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ.....

นับแต่.....

- ให้ชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน.....บาท
- ให้ส่งมอบทรัพย์สิน คือ.....ให้โจทก์
-

.....
.....
.....
.....
.....

.....ผู้พิพากษา
.....โจทก์
.....เจ้าพนักงานศาลผู้บันทึก

คดีหมายเลขคำที่...../๒๕.....
คำสั่งศาล
☐ รับคำฟ้อง หมายสั่ง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีมโนสาเร่ ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง นัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน
☐ สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา
☐
ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๑๐

(ม. ๒)

บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา

คดีมโนสาเร่

(คดีกักขังเงิน)

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญญัติภูมิฉันทา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๓.

เมื่อวันที่.....จำเลยที่ ๑ กู้ยืมเงินจากโจทก์ จำนวน.....บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ.....ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ยทุกวันที่.....ของเดือน และชำระเงินคืน ภายในวันที่.....มีจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามสัญญาคู่และ สัญญาค้ำประกันท้ายฟ้อง

เมื่อถึงกำหนดชำระเงินคืน จำเลยที่ ๑ ผิดสัญญาไม่ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ยังคงเงินต้นบาท และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ.....ต่อปี นับแต่วันที่.....ถึงวันฟ้อง เป็นเงิน.....บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น.....บาท

โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

.....
.....
.....
.....

ขอให้บังคับจำเลยให้ชำระเงินจำนวน.....บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ..... นับแต่.....

.....ผู้พิพากษา
.....โจทก์
.....เจ้าพนักงานศาลผู้บันทึก

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีในสำเนา ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง นัดพิจารณาวันที่..... เวลา.....นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๑๑

(ม. ๒)
บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา
คดีโมเสฮาเอ่
(คดีฟ้องขับไล่)

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....
จำนวนทุนทรัพย์.....บาท
โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญญัติภูมิลำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....
เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐-๐
 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....
ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....
มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....
ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....
เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๐-๐๐๐๐๐-๐๐๐๐๐๐-๐๐-๐
 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....
ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....
มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....
ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

*หมายเหตุ ในกรณีมีโจทก์หรือจำเลยหลายคนให้กรอกรายละเอียดของโจทก์หรือจำเลยที่เหลือในบัญชีภูมิลำเนา

ข้อ ๓.

โจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิอื่นคือ.....ในที่ดิน/อาคารเลขที่.....
พร้อมอาคารเลขที่.....ตามโฉนดท้ายฟ้อง.....

- เมื่อวันที่.....จำเลยทำสัญญาเช่าที่ดิน/อาคารพิพาทจากโจทก์
มีกำหนด.....ปี ตามสัญญาเช่าท้ายฟ้องนับตั้งแต่วันที่.....ถึงวันที่.....
- โจทก์ให้จำเลยอยู่อาศัยในที่ดิน/อาคารพิพาท มีกำหนด.....ปี นับตั้งแต่
วันที่.....ถึงวันที่.....

เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลา โจทก์ไม่ประสงค์ให้จำเลยเช่า/อยู่อาศัยต่อไป และได้ดำเนินการ

.....
.....

.....แต่จำเลยเพิกเฉย

ขอให้บังคับจำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกไปจากที่ดิน/อาคารพิพาท และให้จำเลย
ใช้ค่าเสียหาย.....

.....

.....ผู้พิพากษา

.....โจทก์

.....เจ้าพนักงานศาลผู้บันทึก

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีในสำเนา ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน
ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง
นัดพิจารณาวันที่..... เวลา.....นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา
เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

- ส่งในรายงานกระบวนการพิจารณา
-

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๑๒

(ม. ๒)

บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา

คดีมโนสาเร่

(คดีผิดสัญญา (ทั่วไป))

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญชีภูมิสำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๓.

เมื่อวันที่.....โจทก์จำเลยได้ทำสัญญา.....

มีข้อตกลงว่า.....ต่อมาจำเลยผิดข้อตกลงดังนี้.....

.....

.....โจทก์ได้รับความเสียหายคือ.....

.....

ขอให้บังคับให้จำเลย.....

.....ผู้พิพากษา

.....โจทก์

.....เจ้าพนักงานศาลผู้บันทึก

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีในศาล ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง นัดพิจารณาวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๑๑

(ม. ๒)
บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา
คดีมโนสาเร่
(คดีละเมิด (ทั่วไป))

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญญัติมูลำเนา)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

 บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

 บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

 นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

หมายเหตุ ในกรณีมีโจทก์หรือจำเลยหลายคนให้กรอกรายละเอียดของโจทก์หรือจำเลยที่เหลือในบัญชีมูลำเนา

ข้อ ๓.

เมื่อวันที่.....จำเลยได้กระทำ (ระบุการกระทำ).....

.....เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหาย.....

.....เหตุเกิดที่.....ขอให้ศาลบังคับจำเลยชดใช้
ค่าเสียหายให้โจทก์.....

.....ผู้พิพากษา

.....โจทก์

.....เจ้าพนักงานศาลผู้บันทึก

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง ส่งสำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีในศาล ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน
ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง
นัดพิจารณาวินิจฉัยวันที่..... เวลา..... นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา
เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

 สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....ผู้พิพากษา

เอกสารหมายเลข ๑๔

(ม. ๒)
บันทึกคำฟ้องด้วยวาจา
คดีโมโนลาเฮ่
(คดีเช็ค)

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขคำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความแพ่ง

ระหว่าง {โจทก์
.....จำเลย

เรื่องที่ฟ้องหรือข้อหา.....

จำนวนทุนทรัพย์.....บาท

โจทก์กับพวกรวม.....คน ขอยื่นฟ้องจำเลยกับพวกรวม.....คน (ตามบัญญัติผู้มีอำนาจ)

ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

ข้อ ๒. จำเลยเป็น

บุคคลธรรมดา สัญชาติ.....อายุ.....ปี อาชีพ.....

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

นิติบุคคล ประเภทของธุรกิจ.....

ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่.....

มีภูมิลำเนาอยู่ที่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ปรากฏตามเอกสารท้ายคำฟ้องหมายเลข.....

***หมายเหตุ** ในกรณีมีโจทก์หรือจำเลยหลายคนให้กรอกรายละเอียดของโจทก์หรือจำเลยที่เหลือในบัญชีผู้มีอำนาจ

ข้อ ๓.

เช็คตามท้อง โจทก์ได้รับจากจำเลย เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เพื่อชำระหนี้ค่า.....เป็นเช็คธนาคาร.....สาขา.....
ลงวันที่.....จำนวนเงิน.....บาท จำเลยเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

เมื่อเช็คถึงกำหนด โจทก์นำไปเรียกเก็บเงิน ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน ให้เหตุผลว่า
.....ตามเช็ค และใบคืนเช็คท้ายท้องโจทก์ไปทวงถามแล้วจำเลยเพิกเฉย
ขอให้ศาลบังคับให้จำเลยใช้เงินตามเช็คให้โจทก์ เป็นจำนวนเงิน.....บาท พร้อมดอกเบี้ย
ในอัตรา.....ของเงินตามเช็ค นับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

.....ผู้พิพากษา
.....โจทก์
.....เจ้าพนักงานศาลผู้บันทึก

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คำสั่งศาล

รับคำฟ้อง หมายถึง สำเนาให้จำเลยพิจารณาเป็นคดีในสำเนา ให้โจทก์นำส่งภายใน ๕ วัน
ถ้าส่งไม่ได้ให้โจทก์แถลงเพื่อดำเนินการต่อไปภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ส่งไม่ได้ หากไม่แถลงให้ถือว่าโจทก์ทิ้งฟ้อง
นัดพิจารณาวันที่..... เวลา.....นาฬิกา ให้โจทก์จำเลยมาศาลในวันนัดพิจารณา
เพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยาน ในวันเดียวกัน

สั่งในรายงานกระบวนการพิจารณา

.....

.....ผู้พิพากษา

บรรณานุกรม

จังหวัดหนองบัวลำภู

สรุปข้อมูลสำคัญจังหวัดหนองบัวลำภู มีนาคม ๒๕๕๐

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

สาสน์สมเด็จพระ เล่ม ๖

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. เอกสาร ย ๘/๒๒ (๒) หนังสือกระทรวงมหาดไทย
ที่ ๒๐๙/๕๔๗๗ ลงวันที่ ๒๔ เดือนตุลาคม ร.ศ. ๑๑๙

๒. เอกสาร ม ๖๒.๑/๓๑ ปีก ๙ หนังสือมหาดไทยบอก
เมืองนครจำปาศักดิ์

๓. เอกสาร ม.๕๗/๑๔ ประกาศตั้งข้าหลวงพิเศษจัดศาล
ยุติธรรมในมณฑลอีสาน ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ร.ศ. ๑๒๗

๔. เอกสาร ม.๕๗/๑๔ กระแสรับสั่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ร.ศ.
๑๒๗

๕. เอกสาร ม.๕๗/๑๔ หนังสือที่ ๖๔/๒๒๓๐ ลงวันที่ ๙
สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๗ กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ทูล
กรมหลวงดำรงราชานุภาพ

๖. การแต่งตั้งขุนนางไทย สมัยรัชกาลที่ ๕

กระทรวงยุติธรรม

หนังสือที่ระลึกในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๒
(ศาลและกระทรวงยุติธรรมโดยย่อ)

กะชวงยุติธรรม

รายงานกะชวงยุติธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๔๘๔

กระทรวงยุติธรรม

ข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ร่างพระราช
บัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. _____

- กระทรวงมหาดไทย สำเนาที่ ๑๓๘๐ รับวันที่ ๒๒ เมษายน ร.ศ. ๑๒๗ บัญชี
รายนามผู้ที่ออกทรัพย์ในงานเปิดเมืองอุดรธานี
- กรมมหาดไทย รายงานสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จตรวจ
ราชการคราวแรก พ.ศ. ๒๔๓๕ หน้า ๗๕
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เอกสารแนะนำจังหวัดหนองบัวลำภู จัดทำโดยการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต ๕
- ชุมพล จันทราทิพย์ พระธรรมนุญศาลยุติธรรม ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๑
- เต็ม วิภาคย์พจนกิจ ประวัติศาสตร์อีสาน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๐
- ไพฑูรย์ มีกุล การปฏิรูปการปกครองมณฑลอีสาน พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๔๒
- หม่อมอมรวงศ์วิจิตร (ม.ร.ว.ปฐุม คเนจร) พงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๔

คำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

ที่ ๒๕/๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหนังสือที่ระลึกในการเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

ด้วยได้รับแจ้งจากกระทรวงยุติธรรมว่า กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดวันเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ที่มาร่วมงานในวันเปิดทำการและประชาชนทั่วไปได้ทราบประวัติความเป็นมา คำแนะนำ การติดต่อราชการ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับศาลจังหวัดหนองบัวลำภูโดยสังเขป จึงตั้งคณะทำงานขึ้น ดังนี้

๑. นายสุทธิโชค เทพไตรรัตน์ รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี	รองประธานคณะทำงาน
๓. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงอุดรธานี	"
๔. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	"
๕. นายสังคม เมฆอรุณลักษณ์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น	คณะทำงาน
๖. นายสุพจน์ แพทย์คุณ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุดรธานี	"
๗. เลขานุการสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔	คณะทำงานและเลขานุการ
๘. จำศาลจังหวัดอุดรธานี	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๙. จำศาลแขวงอุดรธานี	"
๑๐. จำศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว	"
๑๑. หัวหน้าสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔	"

ให้คณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่เรียบเรียงและรวบรวมบทความ จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในการเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภูให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สั่ง ณ วันที่ ๒ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายประเสริฐ เขียนนิลศิริ)

อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔

คำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔

ที่ ๒๔/๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู

ตามที่สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ ได้มีคำสั่ง ที่ ๒๔/๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภู บัดนี้สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ เห็นสมควรที่จะแก้ไขและแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวเพิ่มเติม จึงให้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ ที่ ๒๔/๒๕๕๓ ฉบับลงวันที่ ๒ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ ดังนี้

๑. นายสามารถ รัตนประทีปพร สมาชิกวุฒิสภา ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายธวัชชัย เมืองนาง สมาชิกวุฒิสภา "
๓. นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู "
๔. นายสรชาติ สุวรรณพรหม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู "
๕. นายพิชาญ พิบูลย์วัฒนวงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู "
๖. นายตามจิต โสติธธรรม ผู้พิพากษาอาวุโสศาลจังหวัดอุดรธานี "
๗. นายสมศักดิ์ ตันติภิรมย์ รองอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ ประธานคณะกรรมการ
๘. นายนิพนธ์ ใจสำราญ รองอธิบดีผู้พิพากษามาตรา ๔ รองประธานคณะกรรมการ
๙. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานี คณะกรรมการ
๑๐. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงอุดรธานี "
๑๑. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว "
๑๒. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดหนองบัวลำภู "
๑๓. นายสุพจน์ แพทย์คุณ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุดรธานี "
๑๔. อัยการจังหวัดหนองบัวลำภู "
๑๕. ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรจังหวัดหนองบัวลำภู "
๑๖. นายธนพล ธนชัยอารีย์ ผู้พิพากษาสมทบฯ "
๑๗. นายสมศักดิ์ ตรีทิพย์สถิตย์ ผู้พิพากษาสมทบฯ "
๑๘. นางอัชฌา อัครภักทรภูติ ผู้พิพากษาสมทบฯ "
๑๙. นางอำพัน อรุณยะเดช ผู้พิพากษาสมทบฯ "

๒๐. ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู	คณะกรรมการ
๒๑. นายแสวง ประสิทธิ์วรรณันท์ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๒. นายอนันต์ พหล นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู	"
๒๓. นายธงชัย ปอวิจิตรกุล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๔. นายเทียนชัย ศรีกาญจนา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๕. นายไพโรจน์ ศรีกาญจนา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๖. นายสงวน ศรีสัตตรัตน์กุล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๗. นายสุวรรณ สวัสดิชิตัง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๘. ปลัดจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๒๙. นายถาวร มงคลเคหา ตัวแทนนายความจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๐. นายชัยเจริญ ศิริสถิตย์ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๑. นายวิไล คำแดงใส รองนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๒. นายสมหมาย ไอยแก้ว รองนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๓. นายสมชาติ เขยคำแหง อดีตประธานหอการค้าจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๔. นายประมง ทัศตร ประธานหอการค้าจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๕. นายกীরติกร เพ็ชรดี บริษัท สหแหวนอุตสาหกรรม จำกัด	"
๓๖. นายบุญชัย ธนลธิชัย บริษัท สหสบุ้อุตสาหกรรม จำกัด	"
๓๗. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดหนองบัวลำภู	"
๓๘. หัวหน้าสำนักงานบังคับคดีจังหวัดอุดรธานี	"
๓๙. หัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี	"
๔๐. เลขาธิการสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามา๔	คณะกรรมการและเลขานุการ
๔๑. จำศาลจังหวัดอุดรธานี	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๒. นายวัลลภ ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม	รองจำศาลจังหวัดอุดรธานี คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่เตรียมการและดำเนินการใด ๆ เพื่อให้การเปิดทำการศาลจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นไปด้วยความเรียบร้อยทุกประการ

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

(นายประเสริฐ เขียนนิลศิริ)

อธิบดีผู้พิพากษามา๔

หน้าวาง

- ๑. คุณสามารถ รัตนประทีปพร สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๒. คุณธวัชชัย เมืองนพ สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๓. คุณกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๔. ว่าที่ พ.ต. สรชาติ สุวรรณพรหม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๕. คุณพิชาญ พิบูลย์วัฒนวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๖. คุณประมง ทักษิณ ประธานหอการค้าจังหวัดหนองบัวลำภู

ขอขอบพระคุณ

- ๗. คุณสมชาติ เขยต์
- ๘. คุณแสง ประสิทธิ์วัฒน์ นายกองค้ำการบริหรัส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๙. คุณอนันต์

ทุกท่านผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์หนังสือ

- ๑๐. คุณธงชัย ปอวิจิตรกุล สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๑๑. คุณสุวรรณ สวัสดิ์ชิตัง สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
- ๑๒. คุณเทียนชัย ศรีกาญจนนา
- ๑๓. คุณบุญชัย ธนลธิชิตัง
- ๑๔. คุณเกียรติกร เทีชรัต
- ๑๕. คุณโคเมน ตันศิริวัฒน์
- ๑๖. คณะผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี
- ๑๗. คุณวิบูลย์ ตรีวัฒน์สุวรรณ
- ๑๘. คุณปรีชา - คุณสรรคันรา
- ๑๙. คุณธีระ - คุณสมจิตร ธนศรีวินิชชัย
- ๒๐. คุณปรีชา - คุณเสาวลักษณ์ วีระรัตน์
- ๒๑. คุณอัมณา อัศวภัทรภูติ (ผู้พิพากษา)
- ๒๒. คุณสุนีย์ แต้วรัตนชัย (ผู้พิพากษา)
- ๒๓. คุณสมศักดิ์ ตรีทิพย์สถิตย์ (ผู้พิพากษา)
- ๒๔. คุณสุวิทย์ - คุณอรพิน ทิพธนาวิไล
- ๒๕. คุณสุรชัย ศักดิ์ศิริวัฒน์
- ๒๖. คุณศักดิ์ชัย ตันคงจำรัสกุล
- ๒๗. คุณทองมนัส เจริญสวามิภักดิ์
- ๒๘. บริษัท โตโยต้าอุดรธานี จำกัด (สาขาหนองบัวลำภู)
- ๒๙. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชนิตร
- ๓๐. บริษัท สิทธิชัยเอ็นจีเนียริง จำกัด
- ๓๑. ห้างทอง เชงเฮงลิ่ง (ตราดาว)

ม ค ะ ไ พ บ ๑ ๒ ๑ ๒

อัครไมตรีพเนียดจักรกมลวิหะระคมุขอนาถคหิพุ่มทกฤ

รายนามผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์หนังสือ

๑. คุณสามารถ รัตนประทีปพร สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
๒. คุณธวัชชัย เมืองนาง สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
๓. คุณกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู
๔. ว่าที่ พ.ต. สรชาติ สุวรรณพรหม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู
๕. คุณพิชาญ พิบูลย์วัฒนวงค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองบัวลำภู
๖. คุณประมง ทศธร ประธานหอการค้าจังหวัดหนองบัวลำภู
๗. คุณสมชาติ เขยคำแหง ที่ปรึกษาหอการค้าจังหวัดหนองบัวลำภู
๘. คุณแสวง ประสิทธิ์วรนนท์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู
๙. คุณอนันต์ พหล นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู
๑๐. คุณธงชัย ปอวิจิตรกุล สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
๑๑. คุณสุวรรณ สวัสดิชิตัง สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
๑๒. คุณเทียนชัย ศรีกาญจนา สมาชิกสภาจังหวัดหนองบัวลำภู
๑๓. คุณบุญชัย ธนลลิตชัย บริษัท สหสบูไทย จำกัด
๑๔. คุณกীরติกร เพ็ชรดี บริษัท สหแหวน จำกัด
๑๕. คุณโกเมน ตันติวิวัฒน์พันธ์
๑๖. คณะผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
๑๗. คุณวิบูลย์ ตรีวัฒน์สุวรรณ (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๑๘. คุณปรีชา - คุณสรศันรดา ชัยรัตน์ (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๑๙. คุณธีระ - คุณสมจิตร ธนศรีวินิชชัย (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๒๐. คุณปรีชา - คุณเสาวลักษณ์ วีระรัตนโรจน์ (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๒๑. คุณอัชฌา อัศวภัทรภุติ (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๒๒. คุณสุนีย์ แดร์ตันชัย (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๒๓. คุณสมศักดิ์ ตรีทิพย์สถิตย์ (ผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัดอุดรธานี แผนกคดีเยาวชนฯ)
๒๔. คุณสุวิทย์ - คุณอรพิน พิพัฒน์วิไลกุล (ผู้พิพากษาสมทบศาลแรงงานกลาง)
๒๕. คุณสุรชัย ศักดิ์ศิริวุฒิโธ
๒๖. คุณศักดิ์ชัย ตันคงจำรัสกุล
๒๗. คุณทองมนัส เจริญสวามิภักดิ์
๒๘. บริษัท โตโยต้าอุดรธานี จำกัด (สาขาหนองบัวลำภู)
๒๙. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชนิตร
๓๐. บริษัท ลลิตชัยเอ็นจิเนียริง จำกัด
๓๑. ห้างทอง แซ่เฮงล้ง (ตราดาว)
๓๒. คณะนายความจังหวัดหนองบัวลำภู

KT บ 9616 ฉ.1
104.3
ศ364
~~2543~~
ผู้แต่ง

๕ ๕ ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ.
เขียนโดย
วันกำหนดส่ง คู่มือ บ 9616 ฉ.1

KT ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู พ.ศ. 2543
104.3
ศ364
2543

ศาลจังหวัดหนองบัวลำภู